

DEMOKRACIJA

Drežanje v sršenje gnezdo

Z zahtevo po izredni seji o korupciji je opozicija drgnila v enega glavnih problemov slovenske družbe. Vladajoča elita se je na to živčno odzvala, saj se je zdelo, da se bodo razkrile finančne povezave in vzvodi, s katerimi si pomaga ohranjati oblast.

Vila Sandija Češka pri Izlakah. Češko je solastnik več podjetij, direktor Studia Moderna, član nadzornega sveta Telekomu in član Kučanovega foruma.

Posamezniki iz Zasavja bogatijo zaradi povezav z vodilnimi politikami iz LDS in ZLSD, s posli za državna podjetja, prejemajo pa tudi obilne državne pomoči.

Imperij zasavskih bogatašev



9 771408 049069



POLITIKA
Nezakonito financiranje J. Kacina



SLOVENIJA
Razkrita 50-letna skrivnost

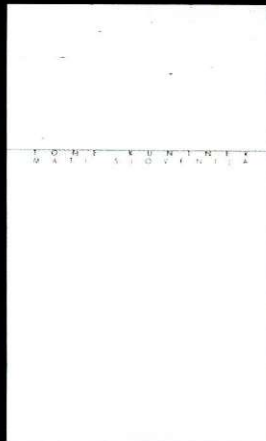


INTERVJU
Dr. Vinko Potočnik Slovenci so znotraj-cerkveno usmerjeni



IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE

Komunistične tajne službe od njihovega nastanka do leta 1950, vključno z imeni njihovih vodilnih članov. 519 strani, 5.000 SIT



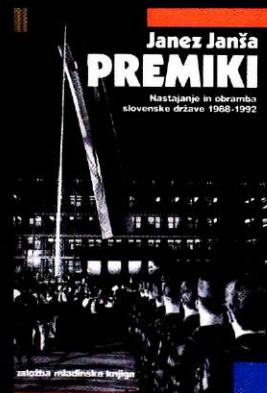
TONE KUNTNER MATI SLOVENIJA

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot. 72 strani, 2.200 SIT



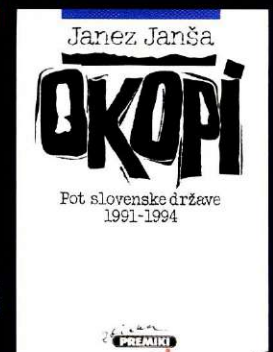
MILAN ZVER DEMOKRACIJA

Avtor je razčlenil koncepte demokracije v politični misli na Slovenskem v prvi polovici 20. stoletja. 254 strani, 4.400 SIT



JANEZ JANŠA PREMIKI

Knjiga, ki je bila prodana že v več kot 61.000 izvodih. Nastajanje in obramba slovenske države 1988–1992. 363 strani, cena 2.200 SIT



JANEZ JANŠA OKOPI

Politični razvoj slovenske države do leta 1994. Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih. 309 strani, 2.200 SIT



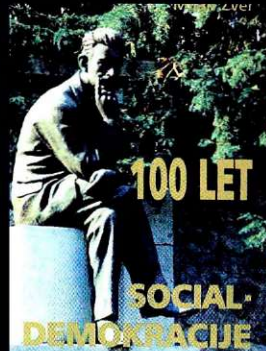
SILVIN IN MAIDI EILETZ ZGODOVINA NEKE KOLABORACIJE

Boljševiki so v prvi svetovni vojni kolaborirali z vojnim sovražnikom Nemčijo. 368 strani, 6.727 SIT



MILAN ZAJC, FRANCE KOZINA, FRANCE DEJAK UŠLI SO SMRTI

Poročila treh rešencev iz množičnega grobišča v Kočevskem rogu leta 1945. 244 strani, 3.906,00 SIT



MILAN ZVER STO LET SOCIALDEMOKRACIJE

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja. 125 strani, 2.200 SIT



VASJA KLAVORA PREDEL 1809

Avtor je šel po sledovih vjaskih spopadov Napoleona in Francozov z Avstrijci na Slovenskem leta 1809. 330 strani, 6.727 SIT



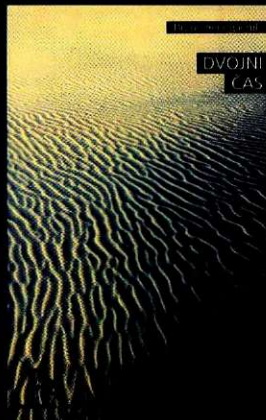
ANDREJ RAHTEN POZABLJENI SLOVENSKI PREMIER

Dr. Janku Brejcu je po razpadu Avstro-Ogrske postal prvi slovenski premier. 344 strani, 4.232 SIT



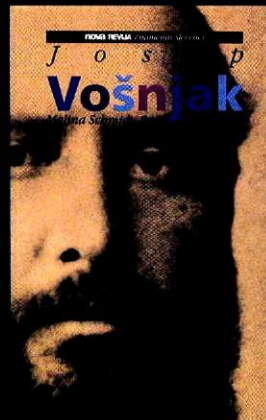
CZESLAW MILOSZ PREVZEM OBLASTI

Avtor slika travmatično dogajanje med II. svetovno vojno, čas, ko je bil Poljski vsiljen komunistični sistem. 236 strani, 7.760 SIT



BRANE SENEGAČNIK DVOJNI ČAS

Ekspresivna, komunikativna poezija, ki se odlikuje z bogastvom sugestivne metaforike, upesnjuje dvojno naravo resničnosti. 107 strani, 4.980 SIT



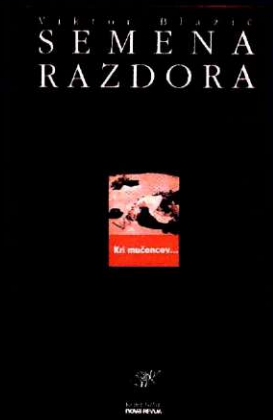
MALINA SCHMIDT-SNOJ JOSIP VOŠNJAK

Zdravnik, politik in književnik, predvsem pa rodoljub, ki je bil za svoj narod po potrebi tudi ognjeviti taborski govornik. 292 strani, 11.400 SIT



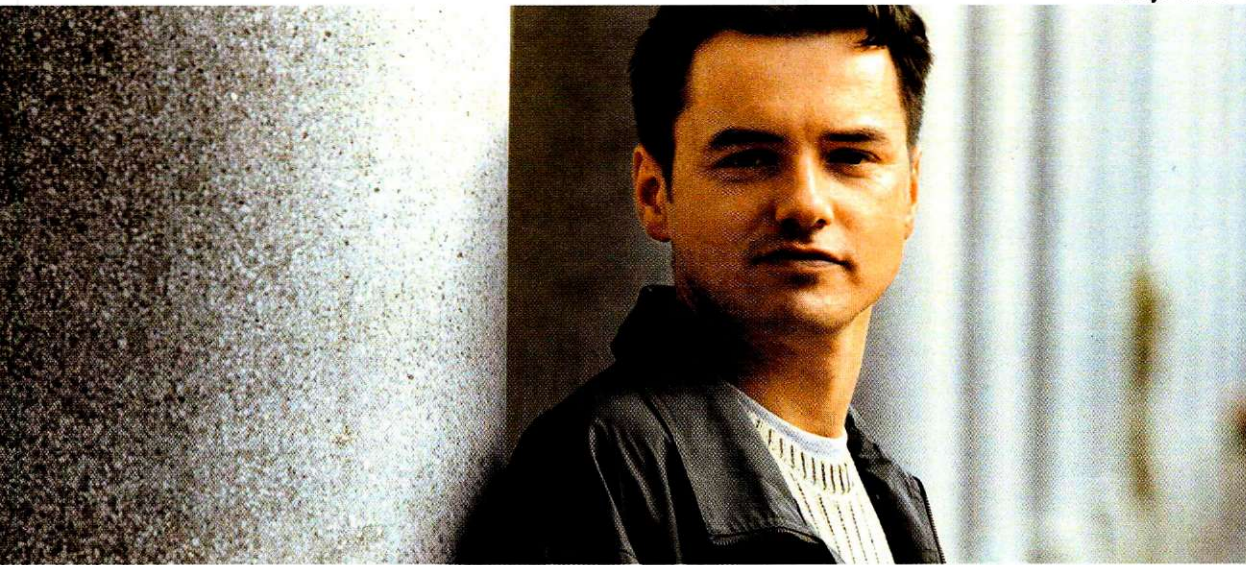
PETRA SVOLJŠAK SOČA, SVETA REKA

Monografija slovenskega Posočja, ki na podlagi obsežnega arhivskega gradiva raziskuje razmere med italijansko okupacijo. 428 strani, 10.980 SIT



VIKTOR BLAŽIČ SEMENA RAZDORA

Komunistična partija je nevihtno vojno ozračje izkoristila za obračun z drugače mislečimi in v ta okvir sodijo tudi politični umori. 196 strani, 6.770 SIT



Koga moti Demokracija

"... je pa nekaj, čemur bi jaz rekel nehvaleznost. In bom razložil, zakaj govorim o nehvaleznosti. Če vzamem v roke zadnjo številko Demokracije in pogledam zadnjo stran, vidim, da je tukaj gori Mobitel. Sedaj jaz ne vem, kdo koga podkupuje, kdo zganja klientelizem, ali Mobitel do SDS-a in do Demokracije ali SDS in Demokracija do Mobitela. Jaz sem mislil, da je to naključje, veste, pa sem šel pogledat prejšnjo številko, pripravili so mi jo, 29. september, ne boste verjeli – Mobitel. Demokracija in SDS imata letno pogodbo s to firmo, ki zganja tukaj klientelizem in korupcijo. Jaz nisem mogel verjeti, pa sem poklical predsednika uprave, sem rekel, ali je to mogoče, pravi, imamo letno pogodbo. Kako to? Imamo jo pač, imajo toliko bralcev in veliko ljudi to prebere in s tem pride naša reklama do nje; sem rekel v redu, hvala lepa. Kako dolgo pa to že zganjate? Že kar dolgo časa. Pa sem naročil poslanski skupini, naj mi najdejo še kakšno številko. In januarska številka letos sicer nima na zadnji strani Mobitela, ga pa ima na drugi strani. Na zadnji strani ima nekoga drugega – life, angleško življenje, izdelek za life iz Pivovarne Union ..."

(Jelko Kacin, poslanec LDS, magnetogram izredne seje o korupciji in klientelizmu z dne 6. maja 2004)

V vroči razpravi o korupciji in klientelizmu v državnem zboru je revija Demokracija postala vse mogoče: trobilo, glasilo, partijsko trobilo in ne vem še kaj, morda sem kaj nevede prezrl. Naj ob tem spomnim, da ima SDS strankarsko glasilo Naši zapiski, Nova Slovenija pa Ogledalo, da ne naštevam naprej ... Odziv je bil na neki način seveda pričakovani, saj smo v Demokraciji kot prvi in edini med mediji v Sloveniji začeli razkrivati povezave nekaterih zasavskih podjetij z vladajočimi politikami in podjetji v večinski državni lasti. Ko sem z balkona državnega zbora opazoval Kacinovo demagoško predstavo, se mi je pravzaprav zdela zabavna, vendar sem se kmalu zresnil. Človek tam spodaj ima totalitarni refleks, sem razmišljal, in ga moti majhen medij, ki si upa pi-

sati o nekaterih stvareh v Sloveniji nekoliko drugače. In zato po njegovem prepričanju ne bi nihče smel oglaševati v taki reviji. Prav neverjetno! Kacin je tako prejšnji četrtek vesoljni Sloveniji razlagal, kako je poklical predsednika uprave podjetja, ki oglašuje v Demokraciji, in izvajal nanj direkten pritisk, zakaj oglašuje v naši reviji: "Kako dolgo pa to že zganjate?" Res neverjetno, da si to privoščiti politik, ki kandidira za evropski parlament.

No, Kacin si je sicer že zdavnaj zapravil ugled, ki ga je pridobil leta 1991. V času osamosvajanja se je izkazal kot dober minister za informiranje, potem pa je samo še čakal, da bo kot "Kučanov človek" zamenjal Janeza Janšo na mestu obrambnega ministra. Po Depali vasi se je kot novi minister za obrambo na ministrstvu in v Slovenski vojski lotil take čistke, da se je ne bi sramoval niti kakšen diktator. Umirila ga je šele prometna nesreča, v katero se je zapletel menda v vinjenem stanju. Kasneje je zbudil pozornost in zgražanje, ko se v parlamentu ni mogel obvladati in je s časnikom Delo v roki mahal po poslancu Ivu Hvalici. Že pred časom pa so prišli v javnost podatki (in ti še prihajajo), ki dokazujejo, da je bila njegova volilna kampanja pred državnoborskimi volitvami jeseni 2000 nezakonito financirana. A pustimo Kacina, ki v bistvu sploh ni pomemben ...

Pomembno je dejstvo, da po štirinajstih letih uradne demokracije v Sloveniji številni še vedno ne prenesajo, da obstajajo mediji (medij), ki pišejo drugače. In po njihovo se v takih medijih ne bi smelo oglaševati. Na Zahodu je nekaj normalnega, da obstajajo časopisi, revije, ki so svetovnonazorsko levo-ali desno usmerjeni. Pri nas to še vedno ni zaželeno. In kaj je narobe, če smo mi recimo svetovnonazorsko bolj sredinski, desnosredinski? Se zaradi tega v Demokraciji ne sme oglaševati? Se lahko oglašuje samo v časopisih in revijah, ki so bliže tranzicijski levici in podpirajo Kučana, Ropa in Pahorja? Naš obstoj je seveda odvisen tudi od trženja oglasnega prostora, kar pa je zelo problematično, ker za kapitalom pogosto stojijo politični centri moči, za katere je znano, da Demokraciji niso posebej naklonjeni.

V uredništvu Demokracije zato protestiramo proti poskusom slabjenja medija, kakršen je Demokracija, saj menimo, da ima slovenska javnost pravico brati časopis, ki je kritičen do oblasti in dogodke razlaga, interpretira in komentira drugače od večine časopisov. (Temu dejstvu pritrjuje tudi naraščanje prodaje naše revije.) Nedvomno je to izredno pomembno, saj živimo v času, ko tranzicija še vedno ni končana, ko demokracija še vedno ni zaživela v polni meri in smo še vedno na prehodu iz enopartijskega sistema v demokratično in medijsko pluralno družbo.

Metod Berlec

V uredništvu Demokracije zato protestiramo proti poskusom slabjenja medija, kakršen je Demokracija, saj menimo, da ima slovenska javnost pravico brati časopis, ki je kritičen do oblasti in dogodke razlaga, interpretira in komentira drugače od večine časopisov.

9 Ideološki puristi

Sedanjo politiko Liberalne demokracije Slovenije bi lahko razumeli kot iskanje ideološke čistosti, programskega purizma.

11 Kocijančičeva nacionalka

12 Minute za opozicijo



Izredna seja državnega zbora, ki je potekala minuli četrtek in petek, je minila v znamenju obstrukcije predlagateljev seje. Slednji so se odločili, da zapustijo dvorano državnega zbora, ker jim je bilo onemogočeno, da bi predstavili vsa gradiva in dokaze o korupciji in klientelizmu, ki se pojavljata v slovenskem političnem in gospodarskem prostoru.

14 Drezanje v sršenje gnezdo

15 Nezakonito financiranje Kacinove kampanje



Kot vse kaže, financiranje volilne kampanje eldesovega poslanca in kandidata za evropskega poslanca na listi iste stranke Jelka Kacina dobiva nove razsežnosti. V parlamentu so se pojavili dokumenti, ki dokazujejo, da je del Kacinove predvolilne kampanje plačal tudi Mladinski servis Kranj.

16 Imperij zasavskih bogatašev

22 Slovenija po koščkih

32 Nočna mora vesil



Sedmega maja je minilo 50 let od znamenite bitke pri Dien Bien Phuju, v kateri so vietnamske sile porazile francosko vojsko in končale prvo vietnamsko vojno. Nekaj let zatem so se v drugi vietnamski vojni opekli tudi Američani.

34 Slovenski vernik je močno znotrajcerkveno usmerjen



Pogovor z dr. Vinkom Potočnikom

Podoba slovenskega vernika je zaradi dolgotrajnega delovanja cerkve v razmerah komunizma zelo znotrajcerkveno in dokaj intimistično usmerjena. Biti vernik pri nas po predstavah večine pomeni verovati v Boga in druge verske resnice, moliti in hoditi v cerkev.

44 Umor Maksa Šimenca

56 Slovenska pentlja spet Mahoriču



Na naših cestah je potekala tradicionalna kolesarska Dirka po Sloveniji. Drugič zapored je zmagal Ptujčan Mitja Mahorič.

Demokracija, p.p. 4315, SI - 1001 Ljubljana, obzorja@siol.net; telefon: 01-434-54-48 (uredništvo), 01-434-54-63 (tajništvo); faks: 01-434-54-62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec; tehnični urednik: Bojan Jovan; novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Mihaela Praprotnik, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Gijle Vishaj, Mitja Volčanšek; kolumnisti: dr. Janez Juhant, dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Sirc, mag. Klemen Jaklič, Esad Babačić; stalni zunanji sodelavci: Ivo Žajdela, Esad Babačić, Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Lovro Kastelic; Vera Ban (p.p. 1716); lektoriranje: Joža Gruden; skeniranje: Matej Šoper; prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper; realizacija: Nova orbita, d.o.o.; fotografija: Dane Kostrič (urednik), Reuters; tisk: Florjančič tisk, d.o.o., Maribor; datum natisa: dan pred izidom; izhaja vsak četrtek; cena 550 tolarjev; izdaja: Nova obzorja, d.o.o.; direktor: Božo Predalič; naklada: 11.000 izvodov; TRR: 24200-9004125033, Krekova banka d. d. Maribor, poština plačana pri pošti 1102. Fotografija na naslovnici: Vida Kocjan

Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik *Demokracija* med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: obzorja.narocnine@siol.net; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za tujino znaša 230 evrov oziroma 240 ameriških dolarjev.

Iz Foruma 21 v Aktivno Slovenijo

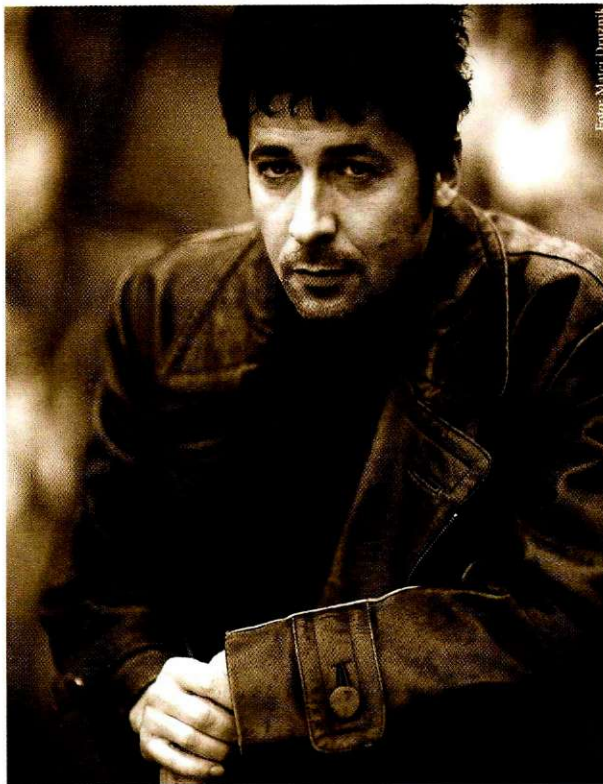


Foto: Matic Družnik

Pogovarjali smo se s Francijem Kekom, novomeškim svetnikom Liste za Dolenjsko, ki je v soboto postal prvi predsednik nove stranke Aktivna Slovenija. Kot pravi, se stranka vsebinsko ne bo veliko razlikovala od Stranke mladih Slovenije, večje razlike pa bodo v načinu dela stranke; v prvi vrsti bo služila državljanom in bo odprta za vse, ki si bodo njenega članstva zaželeli. Kek bo zaradi vodenja stranke Aktivna Slovenija izstopil iz Foruma 21.

V čem se bo stranka Aktivna Slovenija, katere ustanovni kongres je bil minulo soboto v Novem mestu, razlikovala od dosedanje stranke mladih?

Vsebinsko zelo velikih razlik ne bo, razlike bodo predvsem v načinu dela. Stranka ima v vsebini lahko začrtanega marsikaj dobrega, a če je najpomembnejše, da vodilni v stranki obdržijo vodilne položaje, to zanjo in predvsem za državljane, katerim bi stranka morala služiti, ni dobro. Po državnoborskih volitvah bomo imeli znova kongres, na katerem bo članstvo imelo možnost zamenjati vodstvo, če ne bo zadovoljno z njim.

Pred ustanovitvijo stranke ste napovedovali, da se vam bo pridružilo veliko število lokalnih odborov iz vrst SMS. Lahko sedaj že poveste številke, ali če vprašam nekoliko drugače, koliko "lokalcev" je zapustilo Černejkovo ekipo?

Lokalne odbore lahko ustanovimo šele po ustanovitvi stranke. Za ustanovitev nam je uspelo pripraviti vsaj 70 lokalnih odborov. Toliko jih SMS nikoli ni imela. Samo v moji volilni enoti (Dolenjska, Posavje, Bela krajina) nam je v štirinajstih dneh uspelo pripraviti 13 lokalnih odborov v sedemnajstih občinah. SMS je v štirih letih uspelo ustanoviti 8 lokalnih odborov.

V javnosti so se širile informacije, da nekateri posamezniki, med njimi vi in vaš ustanovitveni kolega Vito Rožej, niso bili zaželeni v Černejkovi stranki mladih. Zanima me, koga vse bo medse sprejela vaša stranka.

Vse, ki si bodo to želeli.

Stranka je ustanovljena, kaj sedaj? Sledijo priprave na državnoborske volitve?

Na evropske volitve ne gremo, saj smo se šele ustanovili. Začetne imamo programske smernice, program bomo dokončno izdelali do konca avgusta. V programskem svetu bomo imeli predvsem strokovnjake, ki so se na posameznih področjih svojega delovanja že dokazali. Vodja programskega sveta bo dr. Aleksander Zidanšek z Instituta Jožefa Stefana.

Še eno vprašanje, ki se veže osebno na vas. Videli smo vas na ustanovnem zboru Foruma 21. Ste član omenjenega foruma?

Dolenjska nima poslanca. Šel sem tja, ker sem menil, da je tam mogoče vplivati. Za lastno politično integriteto se nisem bal, saj so bile dobrodošle različne politične opcije. Če bi me povabila komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci, bi se tudi odzval. V novi situaciji, kot predsednik politične stranke, pa iz foruma izstopam.

Mihaela Praprotnik

Enojajčna dvojčka
(Stran 8)

Obožuje dolge kavice
(Stran 10)

14 milijard tolarjev škode
(Stran 20)

Razkrita 50-letna skrivnost
(Stran 24)

Okoljsko dobičkarstvo
(Stran 26)

Mit rolls-royce
(Stran 28)

Francozi pijejo manj
(Stran 30)

Pekel v Grozdem
(Stran 31)

Botoxity
(Stran 38)

Umetnost iz Afrike
(Stran 39)

Slovo od velikega čelista
(Stran 40)

Blejskih tisoč let
(Stran 42)

Med zmago in porazom
(Stran 48)

Katanec edina rešitev
(Stran 55)

Sveze in spogledljivo
(Stran 60)

Politik Anton Korošec
(Stran 62)

Prvi odhodi v partizane
(Stran 66)

Ladislav Troha vendarle ugrabljen?

V torek bi se morala na Okrajnem sodišču v Ljubljani začeti glavna obravnava zoper obdolženega Ladislava Troho, znanega tudi pod imenom Pojoči major, ki ga obtožnica bremeni lažnega prikazovanja ugrabitve, vendar se Troha iz neznanega razloga na sodišču ni pojavil. Mogoče pa so ga tokrat ugrabili nezemljani.

Grešniki

Zadnje čase so znotraj LDS precej zaskrbljeni. Povsod je mogoče slišati besede, kot so korupcija, klientelizem, tranzicijske mahinacije itd. Toda glavni problem je vsekakor v tem, ker se o tem javno govori. Nič čudnega, da je Tone Rop spet neprespan in slabe volje.

Nič bolje se ne godi Gregorju Golobiču, ki se zadnje čase menda javno kesa, ker je bil vedno član ekip, ki so porazile Janšo in njegove privrzenca. Da, to mora biti res strašen greh, če LDS porazi Janšo. Nič čudnega torej, da Golobič že kar nekaj časa izpoveduje svoj "mea culpa". Tisti, ki ne razumejo latinsko, si njegove vzklike brzkone razlagajo tako, da si Golobič želi dokončno utrditi mejo na Kolpi, ki je od prvega maja še bolj zaprta kot prej. No, kakorkoli že, Golobiču se je Janez Janša v zadnjem času očitno zelo prikupil glede na to, kakšno reklamo dela zanj. Nekaj podobnega se dogaja tudi Jelku Kacinu, ki je v zadnjem času tudi zelo živčen, saj se mu obeta organizacijsko sodelovanje pri slovenskem delu kolesarske Dirke po Italiji. Živčnost je brzkone tudi posledica tega, da kolesarji ne bodo mogli več voziti po Kacinovem klancu, saj sedaj tam poteka avtocesta. Kar se avtocesti tiče, so le-te v Sloveniji drage kot zafran, pa naj gre za graditev ali pobiranje cestnine, pa tudi gradijo jih precej počasi, če jih primerjamo s hrvaškimi avtocestami. Nič čudnega, da so ob vstopu v Evropsko zvezo nekateri znova začeli obujati spomine na pokojnega maršala Josipa Broza tudi z obnavljanjem napisov njemu v čast. Na tovariša Staneta Kavčiča, ki se je med drugim zavzemal za hitrejšo graditev cest v Sloveniji, pa se nihče ne spomni. Hvaležnost pa taka.

Glede na vso živčnost torej lahko sklepamo, da najvidnejše pripadnike največje vladajoče stranke pošteno grize vest. Ali pa tudi ne. Saj veste, če vest nima zob, nima kaj gristi. Že tako ali tako imamo v Sloveniji polno tigrov brez zob, pa naj gre za tožilstvo in policijo ali različne parlamentarne komisije. Znano je, da je vladajoča koalicija zavrnila poročilo parlamentarne komisije, ki se je ukvarjala s preiskavo trgovanja z električno energijo. Se pravi, da psi lajajo, karavana pa gre dalje, čeprav niti člani vlade ne vedo, kam jih bo pripeljala. Kako naj to vedo volivci? Edino, kar lahko pričakujemo, je močno rjovenje tigra v razgretih glavah vladajočih grešnikov, ki se po štirih letih pijanosti po zmagi leta 2000 počasi treznijo. Pa smo spet pri tigrh ...

P. S.: Ob tej priložnosti se uredništvo tednika Demokracija lepo zahvaljuje Gregorju Golobiču in Jelku Kacinu za brezplačno reklamo, ki sta jo naredila našemu tedniku v TV Dnevniku in Odmevih ter oddaji 24 ur, v času torej, ko je gledanost televizije največja. Pa naj še kdo reče, da je LDS za staro šaro ...

Gašper Blažič

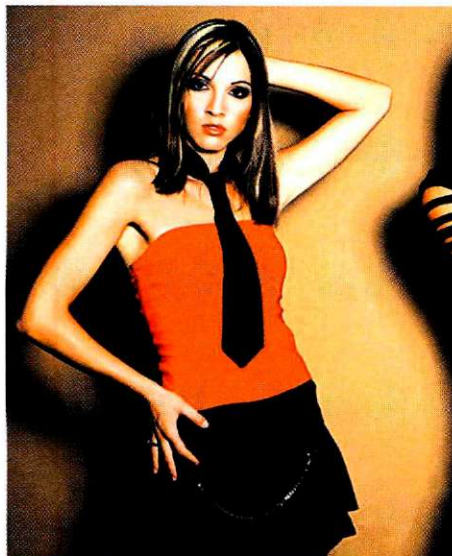
h-umor

diktafon



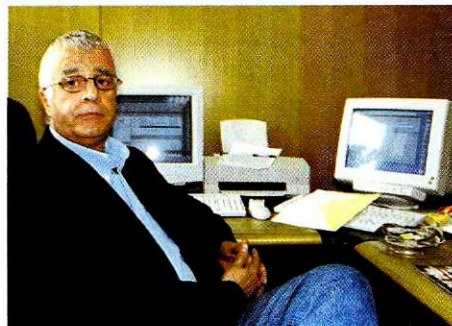
"Brez dvoma ima Igor Bavčar redke vodstvene sposobnosti, je inteligenčen, dejal bi celo diplomatski, gospodar svoje usode. Toda tisto, kar je napravil pred 15 leti, je bilo kljub temu napaka."

(Predsednik ZZB NOB Janez Stanovnik ceni Igorja Bavčarja, vendar kljub temu ne pozablja njegovih napak.)



"Če je v tem, kar nam pripisujejo mediji, res kaj resnice, potem je res tudi to, da je bila Karmen Stavc z Drnovškom ..."

(Tamara iz skupine BBT se razburja nad opravljenim rumenim tiskom.)



"Jelovčanom bi se slabo pisalo."

(Vinko Vasle si zamišlja, kako bi bilo, če bi se v Jelovec, kjer prebivalci nasprotujejo graditvi materinskega doma, preselil s svojimi štirimi cuki.)

"Skratka, fešta v Turčiji bo. Če ne zaradi pevke Evrovizije, pa zaradi poroke."

(Mitja Cjuha se bo v Turčiji v vsakem primeru lahko zabaval.)



"Na vsak način jo želi prepričati, da bi bila lahko dobra mama za njegove otroke."

(Pevka Alya razkriva vroča čustva, ki jih njen pes Zar goji do njene kobile Lune.)

"Predlagam, da bi Evropejci svojo himno Oda radosti poslej peli v latinščini."

(Avstrijski učitelj Peter Roland prisega na enoten evropski jezik.)

"Ker jih je preveč, so njihovi sestanki molilnice, ne zgodi pa se nič."

(Franc Štih je prepričan, da preveč kuharjev pokvari jed, kar velja tudi za Kmetijsko-gozdarsko zbornico Slovenije.)



"Kapital postaja steber nacionalne sposobnosti, ni brez vonja in okusa, zato je pomembno, od kod prihaja."

(Prvi mož Petrola Janez Lotrič je izbirčen pokuševalec.)

"Nimam brkov, nisem možača, a znam 'obleči hlače'."

(Zdravnica Gordana Živčec Kalan ima kljub vsemu eno moško lastnost.)

"Stvar je še veliko hujša. Ultra je dobila sredstva tudi od Bajukove vlade."

(Gregor Golobič je prepričan, da glede korupcije v Sloveniji ni tako hudo, ampak še veliko huje.)

Podpisi za odstop Simšičeve

Te dni je Mihael Jarc začel novo akcijo zbiranja podpisov, s katero poziva ljubljansko županjo Danico Simšič k odstopu. "Eden od bistvenih razlogov za začetek zbiranja podpisov je ta, da me je več meščanov k temu spodbudilo," nam je razložil Jarc, "saj so ljudje izražali tako voljo že ob zbiranju podpisov za razpis referendumov o džamiji." Dokaz za upravičenost te trditve je tudi tisoč zbranih podpisov v prvih štirih dneh akcije. Pri zbiranju podpisov gre v prvi vrsti za obliko političnega pritiska. Glavni očitki na račun županje so zaviranje postopka za izvedbo referendumov o lokaciji islamskega verskega in kulturnega centra. "Podpise smo podali županji že 6. februarja in še vedno nič ne kaže, da bo naši demokratični volji po referendumu zadoščeno," je opozoril Jarc. "Poleg tega gospa županja medijem laže, da bi bil referendum, ki bi bil izveden samostojno, cenejši kot tisti, ki bi bil izveden skupaj z volitvami v evropski parlament oz. v državni zbor." Drugi očitek se nanaša na neukrepanje županje pri razkrivanju finančnih malverzacij ob



Zbiranje podpisov proti županji za zdaj uspešno poteka.

nakupu banke SIB, poleg tega se prikriva ozadje negospodarnega in škodljivega ravnanja z javnimi sredstvi, ki jih je v svojem poročilu ugotovila revizijska hiša za časa njenega in mandata njene predhodnice Vike Potočnik. Tretji očitek je nebrzdana rast cen komunalnih storitev, ki jih opravljajo podjetja, združena v mestni holding, pod katerega last so bile prenesene ustanoviteljske pravice teh podjetij. "Županja z raznimi bravurami preprečuje in zavlačuje prenos teh pravic nazaj na mestno občino in s tem onemogoča nadzor nad poslovanjem in gibanjem cen komunalnih storitev ter tako omogoča ozkim partitokratskim koalicijam izključni nadzor nad ogromnim premoženjem in s tem nadaljnje možnosti velikih goljufij in okoriščenja." Z akcijo zbiranja podpisov želijo predvsem "vzdrževati temperaturo", da se te zadeve pred volitvami ne bi pozabile. Pri Listi za čisto pitno vodo si želijo zbrati toliko podpisov, kolikor je županja dobila glasov na volitvah. Zbiranje podpisov je do zdaj oteževalo muhasto vreme, vseeno pa Jarc računa, da bodo do konca maja zbrali od 10 do 12 tisoč podpisov. Kdor bi rad tudi sam izrazil nestrinjanje z delom županje, naj se oglasi na Čopovi ulici vsak dan, tudi ob sobotah, od desetih do enih popoldne. M. V.

modrosti tedna

"Kaj pa krščanstvo v EU? Veliko se je že govorilo o tem, vendar nam ne Bog ne krščanstvo v ustavi EU ne bosta veliko pomagala, če ne bo ljudi, ki po veri v Boga oblikujejo osebne in družbene odnose. Seveda je krščanstvo dajalo temelje evropski kulturi in demokraciji, ni pa dovolj le kritizirati brezbožni in nenasitni liberalizem, če se kritiki, med njimi tudi kristjani, ne zavzemajo za drugačne nrednote."

(Teolog dr. Janez Juhant)



"Predsedujoča (na izredni seji o korupciji, op. ur.) Irma Pavlinič Krebs (LDS) je kraljevala v dvorani, ko je govornikom neizprosno jemala besedo. Poudarek naenkrat ni bil več na povedanem, temveč na času. Kot da ne bi šlo za sejo, na kateri je opozicija hotela prikazati svoje argumente in razloge, ki naj bi potrdili sum klientelizma vladajoče koalicije, ampak za tekmovanje v varčevanju poslanskega časa."

(Sociolog dr. Bernard Nežmah)

Nizka volilna udeležba

V nedeljo so po vsej Sloveniji potekale volitve v organe Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS), ki sta jih zaznamovali predvsem zelo nizka volilna udeležba in vnovična zmaga Kmečke liste, ki jo vodi zdajšnji predsednik zbornice Peter Vrisk. Na volitvah, ki se jih je udeležilo skromnih 12,7 odstotka volilnih upravičencev od skupno skoraj 173.000, je največ glasov dobila Vriskova Kmečka lista - društvo za razvoj kmetijstva in podeželja, ki bo imela po še neuradnih izidih v novem svetu zbornice 26 od skupno 67 svetniških mest. Na drugo mesto se je uvrstil Forum SDS za kmetijstvo in podeželje, ki mu bo v novem svetu pripadlo 12 sedežev, kar je velik napredek, saj so imeli prej le enega. Na tretje mesto se je uvrstilo Društvo SKZ - Slovenska kmečka zveza, ki bo imelo v svetu zbornice devet sedežev. Šest sedežev v novem svetu zbornice bo imelo Kmečko društvo Nova Slovenija, Društvo članov sindikata kmetov in Druženju govedorejcev Slovenije so pripadla po tri svetniška mesta, po dve mesti pa bodo imeli še Franc Režonja, Društvo članov sindikata in Društvo SKZ. Kot je po volitvah dejal podpredsednik Sidnikata kmetov Slovenije, ki je bil do dela vodstva in zbornice pred volitvami zelo kritičen, tako nizka volilna udeležba na volitvah jasno pove, kaj si člani zbornice mislijo o delu in načinu vodenja KGZS; to namreč, da bo njen predsednik znova najverjetneje postal Peter Vrisk in da se bo slabo delo na zbornici (o tem smo v Demokraciji pisali) nadaljevalo. A. K.



Nedeljske volitve v organe Kmetijsko-gozdarske zbornice niso prinesle večjih sprememb.

"Slovenija, moja domovina, tudi v Evropi"

Slovenska demokratska stranka je na tiskovni konferenci v torek predstavila vseh sedem kandidatov, ki se bodo na junijskih volitvah v evropski parlament potegovali za poslanske sedeže. Kot je znano, bo listo vodil podpredsednik stranke Miha Brejc. Na drugem mestu je Romana Jordan Cizelj,



raziskovalka na Institutu Jožefa Štefana, kjer se ukvarja z jedrsko fiziko. Tretja je svetovalka v poslanski skupini SDS Barbara Medved Špiletič, ki je od leta 1995 mednarodna sekretarka SDS in članica izvršilnega odbora. Četrtemu na listi Matjažu Šinkovcu se izteka mandat veleposlanika pri zvezi NATO v Bruslju. Šinkovec je eden od ustanoviteljev SDS, v prvem slovenskem demokratičnem parlamentu je bil predsednik komisije za mednarodne odnose. Na petem mestu je podpredsednica SDS in predsednica strankinega pod-

mladka Alenka Jeraj, zaposlena kot referentka za družbene dejavnosti občine Ig. Šesti je Peter Verlič, ki opravlja delo poklicnega člana sveta delavcev v Slovenskih železarnah. Zadnji na listi je Milan Orožen Adamič, zaposlen na Geografskem inštitutu Antona Melika, ki deluje v okviru SAZU. Med drugim je od leta 1995 predsednik vladne komisije za standardizacijo zemljepisnih imen. Kot je na predstavitvi liste dejal podpredsednik stranke Miha Brejc, je lista, ki se bo na volitve podala z geslom Slovenija, moja domovina, tudi v Evropi", sestavljena tako, da vsak od kandidatov izpolnjuje pogoje za delo v evropskih institucijah. A. K.



Zunajsodne umazane igre



Enojajčna dvojčka

Za sredo, 12. maja, je bil napovedan začetek sojenja petim obtoženim napada in pomoči pri napadu na novinarka Večera Mira Petka. Danes (11. 5.) še ni povsem jasno, kaj se bo dogajalo za vrati sodne dvorane. Sodeč po zapletih, do katerih je prišlo v zadnjem mesecu dni, pa zadeva ne bo tekla tako gladko, kot bi si želeli.

Ko je več kot tri leta po napadu na novinarka Petka le bilo vloženih nekaj obtožnic, se je nekdo, ki se boji, da bi resnica prišla na dan, lotil umazane igre – oviranja sodnega procesa. Kako naj si drugače razlagamo nenadne zaplete? Za prvega je poskrbel Alen Robar, ena od treh anonimnih prič, ki bremenijo obtožene. "Vse, kar sem povedal v preiskavi, je neresnica in čista laž, ker o zadevi Petek nisem vedel nič," so bile njegove besede. In ta neresnica, ta obremenilna laž mu je menda prinesla kar štiri milijone tolarjev.

Njegovo samorazkritje je sprva mogoče marsikoga presenetilo, da se je spraševal, ali je mogoče, da bi se policija in tožilstvo v tako pomembnem in v javnosti tako razvpitem primeru,

Nekdo, ki se boji, da bi resnica prišla na dan, se je lotil umazane igre – oviranja sodnega procesa.

kot je primer Petek, upala igrati precej nevarno igro pridobivanja prisilnih in lažnih izjav anonimnih prič. Ali je mogoče, da bi mariborska tožilka Elizabeta Györkösi, ki ima nemalo zaslug pri reševanju Petkovega primera, odkar ga je prevzelo mariborsko tožilstvo, obtožnico zgradila na podlagi prirejenega pričanja Alena Robarja? Če bi bilo tako, hvala lepa za takšne tožilce. A vrnimo se na prve odzive na izpovedi anonimne priče, ki zatrjuje, da sta vse skupaj zrežirala policija in tožilstvo. No, tega ne verjame eden od akterjev, ki se s primerom

Petek ukvarja že od začetka, to je predsednik parlamentarne preiskovalne komisije Mirko Zamernik. Čeprav se je Zamernik pri svojem delu srečal z nekaterimi napakami bodisi na strani policije, bodisi na strani tožilstva (med večje lahko štejemo kvalifikacijsko poškodbe in t. i. komunikacijski zaplet), Robarjevemu samorazkritju ne

verjame. Glede na to, da gre v ozadju napada za ogromno denarja in groženj, je mogoče tudi kupiti kakšno pričo, da spremeni izjave. Tudi to je eden od scenarijev, zakaj se je anonimna priča razkrila. Druga ovira pred sojenjem pa je minuli teden vložena ovadba na Vrhovno tožilstvo v Ljubljani zoper mariborsko tožilko Györkösevo in neznane policiste zaradi kaznivega dejanja izsiljevanja izjave. Takšna ovadba zoper tožilko bi lahko zavlekla sodni proces, za kar se nekateri na vse pretege zavzemajo ne samo od trenutka, ko so bile vložene ovadbe, temveč od samega začetka postopka iskanja storilcev in naročnikov napada na novinarka Petka.

Pri vsem tem bo zanimivo prebrati, kaj bo v svojem končnem poročilu zapisala Zamernikova preiskovalna komisija. Prav v času, ko nastaja ta prispevek, se člani komisije za zaprtimi vrati seznanjajo z osnutkom končnega poročila, ki bo pripomoglo k razjasnitvi primera Petek. Po vsem tem času je komisija prišla do faze, ko se bo lahko temeljito lotila preiskovanja vpletenosti politike v primer. Mogoče bomo v končnem poročilu lahko prebrali, kdo so bili politični botri napada na Večerovega novinarka.

Mihaela Praprotnik

Dnevnik Večer je v soboto posredoval naslednjo informacijo: "Na četrtkovi proslavi v Kungoti, kjer je lokalni gospodarski matador Janez Ajlec odprl novo proizvodno dvorano, Milana Kučana ni bilo – po besedah Ajleca zato, ker nimajo letališča (v Slovenj Gradcu ga recimo imajo!). Kučana je nadomestila že-

LDS in ZLSD sta enojajčna dvojčka s skrbno razdeljenim obvladovanjem gospodarstva.

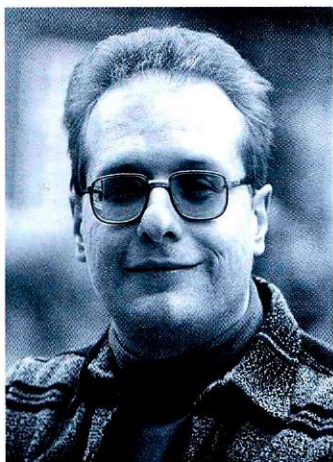
na Štefka, ki je modrovala, da Slovenija potrebuje elite, ker se lahko primerno razvija le z njihovo pomočjo. Kučanove ne moti, če so drugod gospodarske elite ustvarjali 200 ali več let, pri nas pa v zadnjih desetih ali petnajstih letih, saj je menila, da nam te elite zavidajo celo v Avstriji. Gospodarstvo in politika morata iti z roko v roki, je še dejala nekdanja prva dama." Izjava Štefke Kučan kaže, kako preoblečeni nekdanji komunisti razumejo slovensko stvarnost. Njihovo razumevanje je daleč od tržnega gospodarstva, ki temelji na zdravih temeljih, kjer politika in gospodarstvo nimata nič skupnega. Gospodarstvo mora iti svojo pot, politi-

ka pa je za to, da sprejema ustrezne zakone, da podjetja lahko poslujejo v normalnih razmerah. Kučanova žena je le nakazala smer razmišljanja nekdanjega predsednika in njegovega Forumu 21. Razkrila je, da Kučan še vedno obvladuje celotno gospodarsko in politično sfero v državi. Dovolj zgovoren je primer nekaterih podjetij v t. i. zasavskem trikotniku, ki s pomočjo povezav lastnikov (beri: tranzicijskih bogatašev - tajkunov) s političnimi veljaki, pridobivanjem državnih pomoči in "poslovnim sodelovanjem" z držav-

nimi ustanovami in podjetji v državni lasti bogatijo prek vsake meje. Neumen bi bil, kdor bi verjel, da jim politiki vladajoče elite to mirno dopuščajo, ne da bi bili pri tem sami soudeleženi. Razkritja kažejo, da so povezave pri vodenju in lastništvu teh podjetij razdeljene med člane LDS in ZLSD. Pri tem pa javnost

skoraj ne ve, da je državni zbor pretekli teden zavrnil predlog, po katerem bi bili v novem dohodninskem zakonu kapitalski dobički bistveno bolj obdavčeni kot doslej. Vladajoče elite niso ganili niti podatki, da je obdavčitev dela v Sloveniji najvišja med primerljivimi državami. Podatke o tem, koliko od vseh stroškov dela prek prispevkov in drugih sistemov pridobi država, je objavila angleška revija Forbes, ki je zapisala, da dobi delavec v Sloveniji le 38,2 odstotka plače, država pa 61,8 odstotka. Samo za primer navedimo, da je na Irskem razmerje obratno. Tudi po spremembah bo Slovenija še vedno med najbolj obremenjenimi državami, kar se tiče obdavčitve dela, in med najmanj obremenjenimi, kar se tiče obdavčitve kapitala. Če preberemo vse, kar se dogaja v Zasavju, nam je stvar bolj jasna. Samo dodajmo, da vladajoči eliti niti vse to ni dovolj. Zgovoren primer je Janez Kocijančič, nekdanji predsednik ZLSD (pred Pahorjem), ki vsak mesec prek svojega podjetja pospravi zajeten kupček državnega denarja. Sodbo o tem, kaj se dogaja v Sloveniji, si lahko na podlagi zapisanega ustvari vsak sam.

Vida Kocjan



Dr. Matej Makarovič

Sedanjo politiko LDS – od brezkompromisnosti pri “izbrisanih” do teženj po izganjanju zunanega ministra – bi lahko razumeli kot iskane ideološke čistosti, programskega purizma. Domnevamo lahko, da gre za težnjo po oblikovanju prepoznavnejšega ideološkega profila stranke, tudi če to pomeni radikalizacijo v smeri, ki jo v slovenski politiki navadno označujejo kot “levičarsko”.

Ideološki puristi

Gre za nekoliko obraten proces od tistega, ki ga lahko prepoznamo v mnogih zahodnih demokracijah. Tam imamo navadno opravka s strankami, ki so si v dolgih desetletjih delovanja oblikovale jasne politične profile, zdaj pa jih poskušajo nekoliko omiliti, morda celo rahlo “zabrisati” in se pomakniti proti politični sredini. Te strategije se izražajo kot različice “tretje poti” na zmerni levisi ali na primer “sočutnega konservativizma” na zmerni desnici. Deloma je to povezano z željo po širitvi volilnega telesa, deloma pa tudi s spoznanji, da so nekateri politični ukrepi preprosto dokazano učinkovitejši od drugih. Zmerna levica se je morala tako na primer sprijazniti z globalno tržno ekonomijo in se odreči pretiranim državni birokratskim posegom, zmerna desnica pa se je morala prav tako resneje lotiti preprečevanja družbene izključenosti nekaterih kategorij prebivalstva, da bi zagotovila ustrezno raven družbene kohezivnosti.

Zakaj je proces v Sloveniji obraten, je do neke mere razumljivo, saj stranke nimajo daljše tradicije, tako da se njihovi profili šele oblikujejo. Doslje praktično edina razpoznavna delitev je bila določena z referenco na nekdanji sistem, ki je vzpostavila razlikovanje med t. i. pomladnimi strankami in t. i. strankami kontinuitete.

Za večjo programsko izostrenost sta se v resnici prej odločili stranki, ki sta poskušali po zapletenih političnih manevrih drugih dedičev nekdanjega Demosa prevzeti položaj njegovih glavnih naslednic: SDS in kasneje ustanovljena NSi. Obe pa sta se odrekli možnosti, da zastopata celotno politično mavrico – sim-

bol nekdanjega Demosa. Namesto tega sta izbrali jasno uvrstitev v desnosredinski (krščansko-ljudski) del političnega prostora. S preimenovanjem nekdanje socialdemokratske v sedanjo Slovensko demokrasko stranko se je ta proces tudi dejansko končal. Dilema, ali je bila takšna politična umestitev dolgoročno pravilna, seveda ostaja, vsekakor pa je bil jasnejši profil prej ali slej nujen – pa kakršenkoli že.

Pri vodilni stranki nasprotnega političnega bloka LDS se morda nekaj podobnega dogaja šele zdaj. Predvsem pod nekdanjim Drnovškovičevim vodstvom je ta stranka poskušala biti “ne leva ne desna”, hkrati pa je želela biti vse: liberalna in konservativna, socialistična in kapitalistična. Kakšna opozicijska stranka, ki bi si privoščila tako skrajno neprepoznavnost, bi bila verjetno brez pravih možnosti za uspeh, saj bi se izgubila v neizrazitem sivem povprečju.

Toda LDS je vladajoča stranka in še več kot to. Pravzaprav je stran-

gotavljala široko volilno podporo – vsaj na deklarativni ravni ohranjati “širino”. Kot nekakšna krovna organizacija za različne frakcije je v slovenskem prostoru prevladala tako, da je v svoje vrste preprosto kooptirala mnoge svoje potencialne nasprotnike. Po enakih načelih je med letoma 1992 in 2000 sklepala tudi t. i. velike koalicije.

Sedanje vodstvo LDS oziroma tisti, ki usmerjajo njenega predsednika, pa so se te pragmatično-kompromisne strategije očitno naveličali. Kakšni motivi jih vodijo k večji ideološki čistosti, ne moremo vedeti. Morda menijo, da so tako močni, da kompromisov v lastnih vrstah in z drugimi političnimi akterji ne potrebujejo več. Morda jih je začelo motiti, da imajo v Sloveniji skoraj vse, kar je mogoče imeti, nimajo pa stranke, ki bi povedala tisto, kar jim resnično leži na srcu. Mar ni bilo za mnoge v njenih vrstah že dovolj hudo, ko se je bilo treba veseliti članstva v zvezi NATO?

LDS je vladajoča stranka in še več kot to. Pravzaprav je stranka vladajočih, to je stranka, ki je tako samoumevno na oblasti, da se je že praktično zlila z državnim aparatom. V tem spominja na primer na Putinovo Združeno Rusijo.

ka vladajočih, to je stranka, ki je tako samoumevno na oblasti, da se je že praktično zlila z državnim aparatom. V tem spominja na primer na Putinovo Združeno Rusijo. Kot taka pravzaprav niti ne potrebuje programa, kajti njen program je v tem, kar počne – vzdržuje in krepi obstoječa razmerja moči in nas “varuje” pred spremembami. Pri tem pa si je večinoma poskušala – ravno zato, da bi lahko opravičevala vsako vladno potezo in hkrati za-

Kakršnikoli so že njihovi motivi, se zdi, da je njihovo prizadevanje za večjo ideološko čistost in s tem jasnejšo politično umestitev LDS dobrodošlo za slovenski politični prostor, saj bo – podobno kot Kučanov Forum 21 – pripomoglo k razganjanju megle. Volivke in volivci bodo lahko tako vsaj vedeli, kdo je s kom in kakšna v resnici je katera od strank. Zato želim voditeljem LDS veliko uspeha v boju za ideološko čistost njihove stranke ...

Ime in priimek?

Saša Lendero.

Kje ste prišli na svet?

V ljubljanski porodnišnici. Menda je šlo kar gladko kljub neizkušeni moji mame.

Kdaj?

Sem poletni otrok, kar pomeni, da so si starši vzeli nekaj več časa zase pozno jeseni.

Kako bi označili svoj značaj?

Imam veliko srečo, da mi dobrovoljnosti in veselja nad življenjem ni treba pred kamerami ali na odru nikoli igrati.

Verjamete v Boga?

Sama sebe smatram za verno, čeprav k maši ne hodim. Raje imam "samotni pogovor" z Bogom.

Ste bogati?

Morda nekoč bom, čeprav še nič ne kaže na to. Nisem revna in tudi to je nekaj.

S čim se prevazate?

Avto mi pomeni predvsem prevozno sredstvo, ki mora dobro služiti svojemu namenu. Vozim hyundaia sonato in sem nad njim navdušena.

Od kod vaše navdušenje za petje?

Uff! Pojma nimam! Vsakdo ima kakšen dar. Jaz pač rada pojem, odkar vem zase. Tudi v avtu in pod prho.

Nekateri se vas še spomnijo v vlogi voditeljice na TV 3. Kaj vam bolj leži – vodenje oddaj ali petje?

Oboje rada počnem, vendar je glasba moja prava ljubezen. Čeprav zdaj ne nastopam na TV, se vodenju nisem odrekla. Vodim veliko prireditev, odprtij in drugih zabavnih ali kulturnih dogodkov.

Do zdaj vas še nismo videli nastopiti na EMA. Razmišljate morda tudi o tem?

Ko bo trenutek pravi, bom zagotovo tam!

Bi se slekli za Playboy?

Do zdaj se še nisem, čeprav bi se seveda lahko. Ne slečem se, ker ne vem, kaj bi to dobrega prineslo meni ali pa svetu. Ne iz moralnega prepričanja. Sploh mislim, da se preveč ukvarjamo z goloto. Če bi moje nago telo zagotovilo kakršen koli premik na dobro, bi se takoj slekla.

Vaše najljubše dnevno opravilo?

Čim daljše kavice in čim krajši telefonski pogovori.

Skriti koticček?

Ob majhnem bajerju, ki so ga starši izkopali na vrtu. V njem so ribice, žabe, pupki ... skratka, polno življenja. Tam najdem svoj "odklop".

Hobi?

Branje! Ko greva na morje, Miha skoraj obupa nad mano, saj sta običajno dve veliki potovalki do vrha polni knjig. Knjižnica za mano ostane na pol prazna.

Recept za premagovanje žalosti?

Vedno pomaga, če se spomnim na to, da ima človek v življenju vedno možnost izbire. In da je vsakokratna situacija pač rezultat neke moje izbire. Posledice, tudi napačnih odločitev, pa je treba sprejeti in se iz njih čim več naučiti.

Pesem, ki si jo najraje prepevate?

Skoraj vsak dan druga. Odvisno od razpoloženja. Največkrat je to pesem, ki jo z Miho tedaj ustvarjava v studiu.

Vaš stan je?

Zvest! Ha, ha! Z Miho Hercogom, pevcem Pop Designa sva skupaj že skoraj tri leta, od tega že nekaj časa živiva skupaj.

Otroci?

Ni še čas, ampak bo!

Najljubša jed?

"Zaroštan močnik", žganci z ocvirki in mlekom, sirovi štruklji, domači njoki, slivovi cmoki ... Bolje bo, da kar neham naštevati, ker me bo "zalilo". Zelo rada jem pa tudi kuham.

Najljubši kos oblačila?

Najlažje vprašanje, na katerega vem odgovor brez razmišljanja. Definitivno trenirka! Ampak ne kakšna nova. Biti mora taka, ki ima že nekaj "življenjskih izkušenj".

Sanjske počitnice brez omejitev?

Žal sem ta čas zaradi predstavitve novega albuma Zate noč, zame dan v takšnem delovnem zagonu, da na počitnice, sploh kakšne obilnejše, še pomisliti ne smem.

Pesnik, ki ga ne morete pozabiti?

Ivan Minatti in Tone Pavček. Med pisatelji pa je Ivan Cankar moja biblija.

Film, ki vas je spravil v solze?

Pri Titaniku sem se skoraj utopila. Prav nič ni pomagalo, da sem vedela, da je konec namenoma narejen za jokanje.



Obožuje
dolge kavice
SAŠA LENDERO

Kocijančičeva nacionalka

Minuli četrtek in petek so bili presenečeni vsi tisti, ki so si želeli na televiziji ogledati neposredni prenos 44. izredne seje državnega zbora. Kaj kmalu so lahko ugotovili, da to ne bo mogoče, saj je RTV Slovenija namesto prenosa izredne seje predvajala TV-prodajo in svetovno prvenstvo v hokeju. Takšna odločitev vodstva RTV Slovenija je svojevrstno presenečenje še posebej zato, ker je do umika prenosa izredne seje iz programa prišlo po dolgem času in je v nasprotju z dosedanjimi praksami. Zakaj RTV Slovenija ni prenašala izredne seje, obstajajo uradne in manj uradne različice. Če pogledamo v ozadje zadeve, potem so tiste manj uradne različice precej verjetnejše. Uradna izjava RTV Slovenija, zakaj niso prenašali izredne seje, je bila, da je odločitev o prenosu izrednih sej prepuščena uredniški presoji vodstva informativnih in izobraževalnih programov in da RTV Slovenija skladno s poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija ni dolžna prenašati izrednih sej parlamenta.

Kriv naj bi bil hokej

Če je, kot pravijo pristojni na RTV Slovenija, odločitev o prenašanju izredne seje odvisna od presoje vodstva informativnih in izobraževalnih programov, potem bi le oni znali odgovoriti na vprašanje, kaj je botrovalo njihovi odločitvi, da prenosa ne bo. Odgovor na to vprašanje je bil, da se je ne glede na poklicna merila in načela novinarske etike uredniški kolegij informativnih in izobraževalnih programov odločil, da bo RTV Slovenija prenašala izredno sejo, a so kasneje ugotovili, da je četrtkovo popoldne od 16.10 do 20.10 rezervirano za pogodbeno obvezujoč prenos tekem svetovnega prvenstva v hokeju. In tako so morali davkoplačevalci, ki plačujejo RTV-naročnino, s katero se financira RTV Slovenija, namesto tako pomembne izredne seje, na kateri je bil govor o sumu korupcije, političnega diktata trga in javnih financ, o sumu kaznivega dejanja pri trgovanju z električno energijo, gledati hokejiste na ledu.

Vplivneži iz ozadja

Razloge, zakaj ni bilo neposrednega prenosa izredne seje, je v javnost posredovala RTV Slovenija. Z njimi pa se ne strinjajo pobudniki izredne seje državnega zbora. Opozicija je odločitev RTV Slovenija, da ne bo prenašala izredne seje, komentirala na podlagi vsebine oziroma teme, o kateri naj bi poslanci na izredni seji razpravljali. Na kratko povedano, nič čudnega ni, da RTV Slovenija ni prenašala izredne seje, saj RTV konec koncev vodi eden izmed akterjev, ki so v gradivu za izredno sejo omenjeni kot sporni prejemniki sponzorskega denarja Telekom. Gre za predsednika sveta RTV Slovenija Janeza Kocijančiča. In kako se je njegovo ime znašlo v gradivu izredne seje? Kocijančič je direktor firme, ki dobiva od Telekoma po 350.000 tolarjev mesečno in še plačilo davkov in stroškov za razmisleke pomembnejših strateških vprašanj. Kocijančič je ta podatek in s tem celotno gradivo poslancev za izredno sejo sprva označeval kot neresničen, izmišljen in ga želel ovreči, kar pa mu ni povsem uspelo. Kocijančič pa ni edini z RTV, katerega ime je bilo zapisano v poslanskem gradivu in na katerega letijo hude kritike. Po naših informacijah naj bi bili posamezniki z RTV Slovenija (kot je recimo odgovorna urednica Tanja Starič) vzeli v bran tudi enega glavnih akterjev, ki se pojavlja v poslanskem gradivu, in sicer Gregorja Golobiča, predsednika sveta LDS, zaposlenega v podjetju Ultra, češ da se njegovo ime na nacionalki že ne bo blatilo. Iz uredništva Demokracije smo se prvi dan izredne seje obrnili na Mojco Menart, direktorico televizijskih programov RTV Slovenija. Na vprašanje, zakaj RTV Slovenija ne prenaša izredne seje, je odgovorila, da je to zaradi mednarodnih programskih obveznosti, da pa se je spremenil petkov spored RTV Slovenija in bodo drugi dan zasedanja izredno sejo vendarle neposredno prenašali. Pa je niso. Tudi naslednji dan smo od nje želeli izvedeti, zakaj kljub napovedi niso prenašali izredne seje, a odgovora na to nismo prejeli.

Enostranski prispevki

Svoj lonček je k zgodbi dodal tudi Radio Slovenija. V oddaji Dogodki in odmevi je bil objavljen prispevek, v katerem so predstavniki slovenskih podjetij zavračali parlamentarno razpravo o korupciji, češ da škodi podjetjem. Zanimivo je, da so to izjavljali nekateri člani Foruma 21, ki vodijo nekatera podjetja, med njimi pa ni bilo predstavnikov tistih podjetij, ki so na kakšnem javnem razpisu skušala dobiti kakšen posel, pa jim ni uspelo, ker, kot pravijo pobudniki izredne seje, niso imeli političnih botrov. "Šlo je za zelo enostranski prikaz institucije, ki bi morala biti nacionalna in katere zaposleni so plačani iz javnih sredstev," je prispevek na Radiu Slovenija komentiral prvi podpisani pod zahtevo za izredno sejo Janez Janša. Takšno ravnanje RTV Slovenija je opozicijo tako razočaralo, da resno razmišlja o tem, da bi predlagala spremembo zakona o RTV Slovenija, in sicer v tistem delu, ki govori o obvezni članarini. Ni pošteno, da vsi davkoplačevalci plačujemo strankarsko glasilo LDS in ZL, je bilo slišati pripombe iz opozicijskih vrst.

Mihaela Praprotnik



In tako so morali davkoplačevalci, ki plačujejo RTV-naročnino, s katero se financira RTV Slovenija, namesto tako pomembne izredne seje, na kateri je bil govor o sumu korupcije, političnega diktata trga in javnih financ, o sumu kaznivega dejanja pri trgovanju z električno energijo, gledati hokejiste na ledu.

Izredna seja državnega zbora, ki je potekala minuli četrtek in petek, je minila v znamenju obstrukcije predlagateljev seje. Slednji so se odločili, da zapustijo dvorano državnega zbora, ker jim je bilo onemogočeno, da bi predstavili vsa gradiva in dokaze o korupciji in klientelizmu, ki se pojavljata v slovenskem političnem in gospodarskem prostoru.

Poslanci opozicijskih strank, predvsem Slovenske demokratske stranke (SDS), Nove Slovenije (NSi) in Slovenske nacionalne stranke



Minute za opozicijo

(SNS), aktualni oblasti očitajo razpredeno mrežo povezav med vladačo politiko, vlado in podjetji v večinski državni lasti. Tako bi lahko na kratko povzeli, kaj je bil glavni razlog za sklic izredne seje. Predlagatelji s prvim podpisanim predsednikom SDS Janezom Janšo so prepričani, da v Sloveniji obstaja povezanost med nosilci javnih in političnih funkcij v izvršilni oblasti in upravnimi ter nadzornimi sveti podjetij v večinski državni lastni ter zasebnimi podjetji, ki so v lasti ali upravljanju članov in simpatizerjev vladnih strank, predvsem LDS. Takšno prepričanje predlagateljev izredne seje izhaja iz obsežne dokumentacije, s katero razpolagajo. Da bi zadevi prišli do dna, so predlagali, da se opravi izredna seja na to temo in da se končno razkrijejo vse karte.

Kolegij predsednika državnega zbora krajšal razpravo

Kljub dobremu namenu predlagateljev izredne seje do tega ni prišlo. Zapletati se je začelo že na samem začetku, češ da izredna seja na to temo sploh ni potrebna. Ko je vendarle bila sprejeta odločitev, da seja bo, se je začelo zapletati pri vprašanju, kdo in koliko časa bo imel na razpolago, da bo lahko v državnem zboru povedal svoje mnenje. Kot že rečeno, so se predlagatelji izredne seje nanjo precej dobro pripravili, gradiva in obremenilnih dokazov, kot so zatrjevali, jim ni manjkalo. Zmanjkalo pa jim je časa, da bi gradivo predstavili.

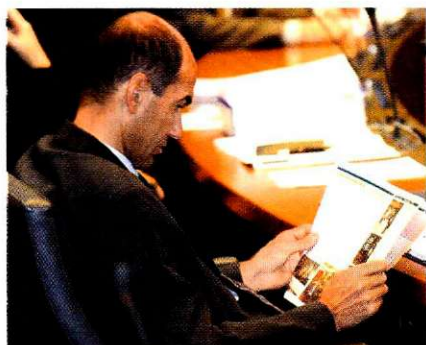
Pravo presenečenje za pobudnike izredne seje – seveda v negativnem smislu – je bila odločitev kolegija državnega zbora, da bo prišlo do krajšanja razprave na izredni seji. Naj ob

tem povemo, da so na dvodnevni izredni seji poleg ključnega vprašanja ugotavljanja odgovornosti državnih institucij in nosilcev javnih funkcij v povezavi s poslovanjem javnih podjetij v večinski državni lasti sprejemali tudi končno poročilo Kelemimove parlamentarne komisije, ki je ugotavljala odgovornost oseb in nosilcev javnih pooblastil glede nakupa in prodaje električne energije, zaradi česar je bila domnevno povzročena gospodarska škoda, odločali pa so tudi o nekaterih zakonskih predlogih.

Program izredne seje je bil torej precej raznolik, a kaj ko je večina v parlamentu dosegla krajšanje razprav in s tem onemogočila, da bi opozicija, ki je zahtevala izredno sejo, predstavila in povedala vse, kar je imela pripravljeno. Največji opozicijski stranki in pobudnici sklica iz-

redne seje (SDS) je bilo za razpravo o odgovornosti državnih institucij in nosilcev javnih pooblastil v povezavi s poslovanjem javnih podjetij odmerjenih 54 minut, največji vladni stranki (LDS) pa 90 minut. Pri obravnavi poročila t. i. elektropreiskovalne komisije sta imeli dve največji vladni stranki LDS in ZL skupaj na voljo 125 minut, medtem ko je bilo trem opozicijskim strankam SDS, NSi in SNS skupaj na voljo le 50 minut.

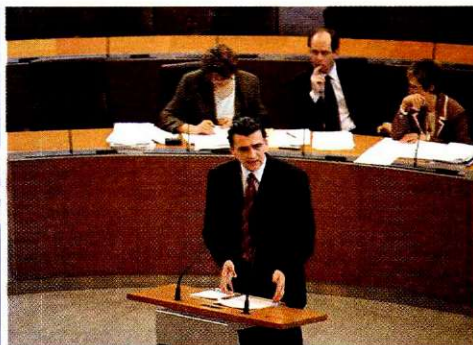
Opozicijske stranke so, ko so izvedele, koliko časa jim je bilo odmerjenega, opozorile, da v tako kratkem času ne morejo predstaviti vsega gradiva in dokazov. In res je bilo tako. "V času, ki nam je bil na razpolago, smo lahko predstavili samo 10 odstotkov vsega, kar smo imeli pripravljene za izredno sejo. Kar smo predstavili, so bili konkretni dokazi," je razpravo o



Janez Janša je že napovedal, da bo opozicija zahtevala sklic nove izredne seje, na kateri bodo lahko dokončali razpravo o korupciji in klientelizmu.



Andrej Bajuk, predsednik NSi, meni, da je vodstvo državnega zbora in večina v njem zavestno ovirala možnost opozicije, da bi predstavila svoje argumente.



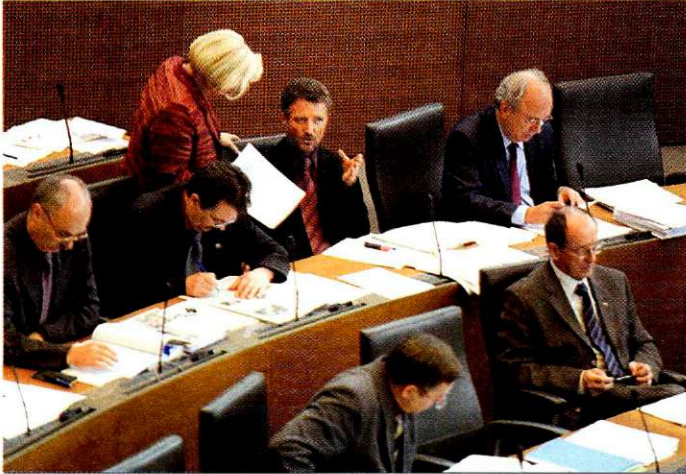
V SNS menijo, da je za zaplete na izredni seji najbolj kriva podpredsednica DZ Irma Pavlinič Krebs, zato zahtevajo, da slednja ne bi več vodila sej državnega zbora.



Največji vladni zdaj uspelo u... riptivnosti, a

korupciji, klientelizmu in pranju denarja komentiral predsednik največje opozicijske stranke SDS Janez Janša, ki pravi, da imajo pripravljenih še več konkretnih pogodb, razpisov, pisnih dokaznih dokumentov, ki govorijo o tem, kako zasebna podjetja v lasti članov in simpatizerjev LDS dobivajo posle prek političnih vezi, kako tržijo produkte, ki so jih raz-

jeli dva sklepa in z njima zavrnili vse opozicijske navedbe, za povrh pa so jih ocenili še kot škodljive in neutemeljene. Glede na to, da so v dvorani ostali samo poslanci vladnih strank, ni bilo težko doseči soglasja, da opozicija ni predložila konkretnih dokazov o sumu korupcije in klientelizmu v povezavi nekaterih podjetij v državni lasti z vladnimi strankami.



Opozicija (SDS, NSi in SNS) je v znak protesta zapustila poslanske klopi, saj ni imela več možnosti za obrazložitev gradiva, ki ga je pripravila za izredno sejo.

vila državna podjetja iz javnih sredstev, in kako na ta način pridobijo neupravičeno bogastvo sebi in strankam, ki jim pripadajo, a ni bilo dovolj časa, da bi lahko vse to predstavili.

Obstrukcija opozicije zaradi omejevanja javne besede

Glede na odmerjeni čas so bili predlagatelji prepričani, da jim je bilo popolnoma onemogočeno, da bi lahko argumentirali navedbe v gradivu. Ker se je ta njihova bojazen izkazala za upravičeno, so zapustili sejno dvorano in sejo obstruirali. V dvorani so ostali le še poslanci vladnih strank, ob koncu razprave spre-

Za veliko vladno koalicijo je zgodba končana, za opozicijo pa ne. Ker so nezadovoljni s potekom izredne seje, bodo zahtevali novo. Upajo, da bodo na njej dokončali začeto razpravo in predstavili preostale dokaze. "Upamo, da vladajoča koalicija ne bo po eni strani znova onemogočila predstavitev dokazov, po drugi pa trdila, da dokazov ni," je ob napovedi še ene izredne seje dejal predsednik SDS Janez Janša.

Počakati bo treba, da se napovedi opozicije uresničijo. Mogoče bodo volivci in volivke v drugo imeli več možnosti, da izvejo, kaj se dogaja v gospodarskem in političnem zakulisju.

Mihaela Praprotnik



stranki pod vodstvom Toneta Ropa je zašati opozicijo in njene kritike na račun koalicije že napoveduje novo izredno sejo.



Kolegij predsednika državnega zbora, ki ga vodi Borut Pahor, je skrajšal razprave na izredni seji o korupciji in klientelizmu ter s tem utišal opozicijo.

Povožena opozicija

Če celotno izredno sejo vzamemo pod drobnogled, postane jasno, v čigavih rokah so škarje in platno. To so stranke vladne koalicije LDS, ZLSD in DeSUS, ki jim je uspelo "pohoditi" vse sklepe in vse zakonske predloge, ki jih je na izredni seji predlagala opozicija. Primeri povedo vse.

1. Znova sprejet zakon o dohodnini

Velika vladna koalicija je znova sprejela zakon o dohodnini, na katerega je bil 23. aprila s strani državnega sveta izglasovan odločilni veto. Opozicijske stranke, ki so sprejetju zakona nasprotovale, so bile kritične predvsem zaradi zakonskih rešitev glede obdavčitve avtorskih pogodb, sistema olajšav za otroke, ureditve vprašanj, ki zadevajo invalide in invalidske organizacije, pa tudi glede obdavčitve dohodkov iz kmetijske in gozdarske dejavnosti. Vlada in poslanci vladne koalicije očitkov niso sprejeli, temveč še naprej ostajajo prepričani, da zakon prinaša splošno razbremenitev zavezancev.

2. Zavrnjeno Keleminovo poročilo

Poslanci vladne koalicije so gladko zavrnili poročilo preiskovalne komisije za ugotovitev odgovornosti odgovornih oseb in nosilcev javnih pooblastil glede nakupa in prodaje električne energije, zaradi česar je bila domnevno povzročena škoda v sistemu slovenskega elektrogospodarstva. Namesto sklepov, zapisanih v poročilu, so sprejeli sklep o zavrnitvi poročila, češ da preiskovalna komisija ni celovito obravnavala poslovanja elektroenergetskega sistema Slovenije v obdobju od sredine leta 1998 do sredine leta 2000.

3. Zavrnjeni sklepi opozicije o sumu korupcije in pranja denarja

Pobudniki izredne seje so v zvezi s sumom korupcije predlagali, da bi državni zbor generalnemu državnemu tožilstvu naročil, naj v enem mesecu parlamentu poroča o ugotovitvah v preiskavi suma korupcije v razmerju med Mobitelom in Svema-Ericssonom; da urad za preprečevanje pranja denarja med drugim preveri vse finančne transakcije med podjetjema v večinski državni lasti Telekomom in Mobitelom ter zasebnimi podjetji Svema, Ultra in GIP Beton MTO Zagorje in nato julija poroča državnemu zboru; da vlada v roku enega meseca državnemu zboru predstavi stališče o neuvrstitvi Telekomovih delnic na organiziran trg Ljubljanske borze ter da računsko sodišče v tem podjetju opravi revizijo smotrnosti in gospodarnosti poslovanja v letih 1995 in 2003. Parlamentarna večina je vse predlagane sklepe opozicije zavrnila in sprejela dva svoja sklepa, s katerima so ugotovili, da opozicijsko gradivo ne vsebuje konkretnih podatkov o sumu korupcije v podjetjih, katerih ustanoviteljica ali večinska lastnica je država, in da predlagano gradivo predstavlja nedopustno diskreditacijo uspešnih podjetij ter s tem zmanjšuje njihove možnosti za konkurenčni boj v mednarodnem okolju.

4. Zavrnitev sedmih zakonskih predlogov, ki jih je predlagala opozicija

Drugi dan izredne seje se je premoč vladnih strank pokazala pri odločanju o sedmih predlogih zakonov, ki jih je predlagala opozicija.

Gladko so bili zavrnjeni:

- predlog zakona o odnosih RS s Slovenci, ki živijo zunaj njenih meja;
- predlog zakona o povečanju zaposlenosti v občinah z nadpovprečno brezposelnostjo;
- predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o revidiranju;
- predlog zakona o subvencioniranju prehrane dijakov in vajencev;
- predlog zakona o spremembah in dopolnitvah stanovanjskega zakona;
- predlog zakona o dopolnitvi zakona o medijih;
- predlog zakona o spremembi in dopolnitvi zakona o kmetijskih zemljiščih.

Z zahtevo po izredni seji o korupciji in klientelizmu je opozicija dregnila v enega glavnih problemov sedanje slovenske družbe. Vladajoča elita, ki ji opozicija očita vpletenost in odgovornost za omenjene družbene odklone, se je na to živčno odzvala, saj se je zbalala, da se bodo razkrile finančne povezave in vzvodi, s katerimi si pomaga ohranjati oblast in možnost za bogatenje.

Če bi bili argumenti opozicije tako brezpredmetni, kot jih skušajo prikazati v vladajočih krogih, potem ne bi bilo potrebno takšno ravnanje, kot smo mu bili priče v preteklem tednu. Vladna koalicija, ki ima večino v državnem zboru, se je zatekla k



Milan Zver meni, da je izredna seja, čeprav ni bila izvedena v celoti, še enkrat pokazala, kako se je korupcija zrasla v državnih in paradržavnih ustanovah. "Da korupcija lahko cveče, so potrebni nekateri pogoji, npr. da so na razpolago dovolj velika finančna, seveda državna sredstva oz. viri, nadalje je potrebna sprega političnih, uradniških in gospodarskih elit, ki vzpostavijo ugodne razmere, in ne nazadnje ustrezna filozofija ali ideologija akterjev, ki tako početje (samo)upravičijo. Takšna je npr. trditev, da politika in etika ali pa gospodarstvo in etika ne gresta skupaj, da bivata vsak na svojem terenu in da je vse dovoljeno, kar ni prepovedano. To je značilna trditev ideologov LDS in ZLSD." Ob razpravi o tej problematiki je Zvera razočaralo zlasti dejstvo, da so ministri ali poslanci vlada-

Drezanje v sršenje gnezdo

drastični omejitvi časa za izredno sejo. Opoziciji je dala le malo časa za predstavitev njenih argumentov, poleg tega je s svojim neformalnim vplivom dosegla, da nacionalna televizija ni prenašala nadvse zanimive in aktualne izredne seje. Po nareku vladajoče nomenklature sta ravnala tudi dnevna časnikarja Delo in Dnevnik, ki argumentov opozicije nista predstavila, ampak sta se nasprotno postavila na stran vladne koalicije in se zatekla k pavšalnim ocenam, da želi opozicija pridobiti predvolilne točke. V Delu je novinar Grega Repovž označil Janeza Janšo za populista in manipulatorja, ki naj bi na veliko pretiraval, mešal obtožbe, dejanske dogodke, konstrukte, resnične ljudi in namišljene povezave in s tem zavajal javnost. Repovž je kot predsednik novinarskega društva znova razočaral, saj se niti malo ni ukvarjal z dejstvi, ampak se je avtomatično lakajsko postavil na stran vladajočih. Podobno je ravnal tudi odgovorni urednik Dnevnika Miran Lesjak, ko je izredno sejo označil za predvolilno burko, ki naj bi sodila le na politično in tožilstvo. O tem, da o teh

stvarih razpravljajo parlamenti v vseh normalnih demokratičnih državah (še posebej pa takrat, ko uradni organi pregona v dokajšnji meri odpovedo kot pri nas), pa seveda niti besede.

Grožnje opoziciji

Na skrajno oster odziv tistih, na katere letijo obtožbe opozicije, je opozoril prvak SDS Janez Janša: "Na konkretne dokaze, ki smo jih predložili na seji, so nam grozili, da nas bodo pokončali z mečem, da nam bodo dali piti tinto, da bomo že videli, česa smo se lotili, doživeli smo osebne diskvalifikacije. Dobili pa smo tudi kalimerovsko držo, kako nekdo, ki je na oblasti, doživlja duševne bolečine, ko

ga nekdo povpraša o pravilnosti njegovega poslovanja v povezavi med njegovo politično funkcijo in podjetjem. To je narobe svet, ki pa se ne bo obdržal." In čeprav je opozicija na izredni seji predlagala povsem razumno zahtevo, naj državni zbor sprejme sklep, ki bi naložil državnim organom, da ugotovijo, ali so sumi upravičeni ali ne, jo je vladna večina zavrnila. "Imeli smo dokaze, pa so nam skrčili čas, da jih nismo mogli predstaviti, zato da so potem lahko rekli, da dokazov nimamo. Toliko o parlamentarni demokraciji v Sloveniji," je dejal Janša.

Razširjena korupcija

Politolog in predsednik sveta SDS

joče koalicije poskušali razvrednotiti dobre analize, s tem da so zadevo personificirali, izpostavljali Golobiča, kot da je le on predmet razprave in glavni akter korupcije. "S tem so zožili in preumerili tok razprave in pri tem grobo žalili poslance opozicije. Vsem je jasno, da ne gre le zanj; on je ustvaril le del imperija, ki korupcijo omogoča. Zadeve so veliko širše in šele sedaj se vidi, kako bi bilo, če bi ne blokirali sprejetja zakona o TET 3."

Zver zato meni, da bi morali ustvariti ustrezno družbeno ozračje za zaježitev korupcije, kar pa ni preprosto. "Verjetno bi morali najprej začeti z institucijami; te morajo imeti takšna vodstva, ki bi korupcijo pregnjala, ne pa jo ščitila ali se branila tega dela. Potrebno pa bo, po mojem globokem prepričanju, začeti zmanjševati obseg javnih investicij. Spremeniti moramo filozofijo, da je Slovenija molzna krava." Nedvomno je opozicija na čelu z Janezom Janšo in Andrejem Bajukom zadela enega bistvenih problemov slovenske družbe, ki je zaradi dolgotrajne vladavine ene opcije nadvse zgoč.

Metod Berlec



Dominantni mediji v Sloveniji se ob ključnih vprašanih, pomembnih za vladajočo nomenklature, vedno postavijo na njeno stran.



Nekateri menijo, da parlament ni prostor, kjer bi razpravljali o sumih korupcije. V razvitih demokracijah je razprava o tem nekaj normalnega.

Kot vse kaže, financiranje volilne kampanje eldesovega poslanca in kandidata za evropskega poslanca na listi iste stranke Jelka Kacina dobiva nove razsežnosti. V parlamentu so se pojavili dokumenti, ki dokazujejo, da je del Kacinove predvolilne kampanje plačal Mladinski servis Kranj.

Gre za tri dokumente, ki govorijo o tem, da je kranjski Mladinski servis oktobra leta 2000 (to je bilo tik pred volitvami) pri kranjskem podjetju Format naročil tiskanje 21.000 zloženek za Jelka Kacina in jih pozneje tudi plačal. Iz prvega dokumenta



Poslanec LDS Jelko Kacin

Foto: Dane Kovšič

Nezakonito financiranje Kacina

je razvidno, da je Mladinski servis pri podjetju Format 10. oktobra 2000 naročil tiskanje propagandnega materiala. Tri dni pozneje (ko je bil material natisnjen) je Format Mladinskemu servisu izdal račun v višini 357.357 tolarjev, ta pa ga je teden dni pozneje, 20. oktobra, tudi plačal, kar je razvidno iz izpiska o prilivih na račun Formata. Jelko Kacin v zvezi z omenjenimi dokumenti za zdaj še ne daje izjav, pravi le, da ne ve, za kaj gre (o zadevi bi moral povprašati svoj volilni štab v Kranju), direktor Formata Borut Bidovec pa je za Večer potrdil, da so leta 2000 res prejeli naročilo za tiskanje 21.000 Kacinovih zloženek v vrednosti 357.357 tolarjev. Slednje so, kot je dejal, natisnili, nekaj dni pozneje pa jih je plačal Mladinski servis Kranj.

prav tako pa bi kazen v višini 80.000 morala plačati odgovorna oseba – to je Gregor Golobič. Ker je po ugotovitvah računskega sodišča LDS z uradnega računa na volitvah leta 2000 skupaj porabila 94.798.395 tolarjev, po omejitvi, ki je veljala leta 2000, pa bi stranka z vsemi prišteti popusti in

oprostitvami plačil smela porabiti največ 95.174.100 tolarjev (z omenjenimi letaki jih je porabila več), bi lahko LDS doletela še kazen za prekoračitev omejitve sredstev, ki znaša najmanj 500.000 tolarjev, odgovorno osebo pa najmanj 30.000 tolarjev. Vprašanje pa je, ali se bo to zgodilo, saj so z račun-

skega sodišča sporočili, da kljub novim dokazom o nezakonitem financiranju volilne kampanje Jelka Kacina oziroma LDS ne nameravajo opravljati nove revizije volilne kampanje te stranke. Zakaj ne niso pojasnili, vprašamo pa se lahko, čemu potrebujemo računsko sodišče, če se mu

ne zdi vredno preveriti niti dokazov, ki mu jih novinarji prinesejo tako rekoč na krožniku.

Tudi nezakonito oglaševanje

Sicer pa omenjeni primer nezakonitega financiranja Kacinove volilne kampanje ni prvi tovrstni primer, ki si ga je pred zadnjimi volitvami privoščil Jelko Kacin. Že lani je namreč dnevnik Večer poročal o spornih oglašitvah, ki jih je Kacin objavil pred volitvami v Gorenjskem glasu. Kot so dejali na Gorenjskem glasu, kjer sicer imen naročnika in plačnika oglasov niso želeli razkriti, oglasov ni plačala LDS.

Seveda lahko samo ugibamo, koliko je še takšnih in podobnih primerov, domnevamo pa, da omenjena primera nista osamljena. Kdor je namreč spremljal zadnjo nadvse bogato predvolilno kampanjo LDS, mu je jasno, da v stranki zanjo niso porabili samo slabih 95 milijonov tolarjev, kolikor jim dovoljuje zakon.

Aleš Kocjan

Skupna kazen v višini 1,7 milijona tolarjev

Če vse to drži, in naši dokumenti ter Bidovčeve izjave tako kažejo, potem sta Kacin in LDS leta 2000 kršila zakon o volilni kampanji, ki pravi, da mora stranka vse račune za volilno kampanjo plačati s posebnega predvolilnega računa. Glede na to bi lahko LDS poleg moralne graje doletelo tudi plačilo najmanj milijona tolarjev kazni,



- Dobavnica, s katero je Mladinski servis pri Formatu naročil tiskanje zloženek
- Račun, ki ga je po opravljeni storitvi Format izdal kranjskemu Mladinskemu servisu

AGENCIJA RS ZA PLAČILNI PROMET
PODružnica KRANJ

RAZREŠITEV PROMETA DENARNIH SREDSTEV V ODBRU RAČUNA

ST. PREDN. A. 3100

FORMAT, KRANJ, D. O. O. ZABNICA HA 044 01000000

ZAP. ST.	IME PLAČNIKA NAREN. NAKAZILA	ST. RAČUNA PLAČNIKA KRAJ. PLAČNIKA	ZNESK	ALIPA PI POD ZA KUNL.	ST. BIL. 04 ST. BIL. 04
1	VER. KOMPENZACIJA	51500-601-000-0067409 ZABNICA	81.304,70	003011	515 3-
2	NEO. KOMPENZACIJA	51500-601-000-0067409 ZABNICA	164.804,14	003011	515 3-
3	MLADINSKI SERVIS KRANJ, D. O. O. PRENOS SREDST. NA RAČ. PR. OSEBE	51500-601-000-0079178 KRANJ	357.357,00	003011	515 7-
4	PLAČILO RAČUNA	51500-601-000-0074730 KRANJ	94.944,05	003011	515 01: 001-501

• Izpisek dnevnih prilivov na račun Formata, iz katerega je razvidno, da je kranjski Mladinski servis plačal račun za tiskanje Kacinovih predvolilnih zloženek jeseni leta 2000

Imperij zasavske bogatašev



Posamezniki v Zagorju bogatijo zaradi svojih političnih povezav z vodilnimi politikami iz vrst vladajoče elite (LDS in ZLSD), s posli za državne ustanove, prejemajo pa tudi obilne državne pomoči.

Podatki o finančnem poslovanju kažejo, da so družbe, ki jih je v zadnjem desetletju ustanovil Sandi Česko, član nadzornega sveta družbe Telekom, član nadzornega sveta SIB in ustanovni član Foruma 21, državi plačale zelo malo davka od dobička ali skoraj nič. Izmikanje plačil davka od dobička je pravzaprav bistvo poslovanja družb, katerih posredni ali neposredni lastnik je Sandi Česko.

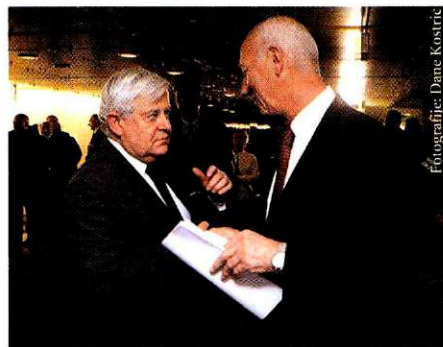
Zadnjič smo za Miloša Urbanijo, solastnika in direktorja družbe Ultra iz Zagorja ter solastnika (neposredno ali posredno je solastnik vsaj 10 gospodarskih družb v Sloveniji, poleg že naštetih še družbe Mont Kozje in Eti Izlake) in prijatelja Gregorja Golobiča ter Mojmirja Ocvirka, zapisali, da je bil politično aktiven predvsem v zadnjih letih življenja v nekdanji SFRJ, ko je bil član predsedstva ZSMS, danes pa je član LDS in se politično javno ne izpostavlja. Nasprotno temu lahko danes zapišemo, da se je Sandi Česko, član ZLSD in direktor ter solastnik družbe Studio Moderna, v zadnjem času zavihtel iz anonimnosti.

Česko sodeluje z Zavarovalnico Triglav in Telekomom

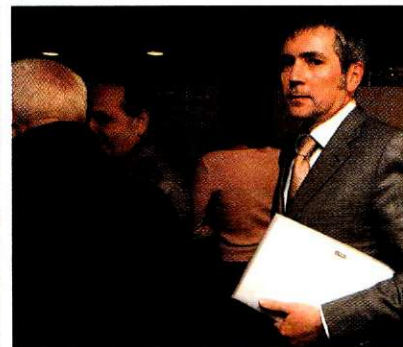
Družba Studio Moderna (ustanovila sta jo Sandi Česko in Livija Dolanc) s sedežem na Cesti 9. avgusta 4 v Zagorju je registrirana za raz-

novrstne poslovne dejavnosti, zaposlenih pa ima okoli 40 ljudi. Na domači spletni strani se predstavlja kot "vodilno podjetje za direktni marketing v srednji in vzhodni Evropi, z lastnimi podjetji v 10 državah in popolno razvito strukturo, vključno s centri za dialog s kupci v vsaki državi, pripravo paketov za odpravo, sprejemom in obdelavo naročil". Po naših podatkih (preverili smo jih tudi na domači spletni strani Českovke družbe) je glavna dejavnost družbe prodaja kosmodiska, v zadnjem času pa tudi ležišča dormeo. Novinarji tednika Mag so pred kratkim razkrili, da kosmodisk le ni takšna zdravstvena pridobitev, kot jo prikazujejo v svojih oglaševalskih sporočilih. Večina ortopedov zanika zdravstveno učinkovitost tega "kosa plastike", kot so se izrazili nekateri, in uporabi celo nasprotuje. Posamične dele kosmodiska naj bi bili še pred nedavnim izdelovali v državah nekdanje Jugoslavije. Po zaslugi učinkovitega medijskega oglaševanja je izdelek postal prodajno zanimiv, saj naj bi po

Českovih besedah letno prodali okrog 100.000 kosov, vsak pa stane 13.990 tolarjev. Za vse medijsko oglaševanje naj bi Studio Moderna po Českovih besedah za tednik Mag letno plačal milijardo tolarjev. Po zadnjih podatkih družba s kosmodiskom vstopa tudi na trge držav vzhodne Evrope. V ta namen imajo izdelano spletno stran v angleščini, kjer se predstavljajo kot Studio Moderna Group. V predstavitvenem besedilu je zapisano, da imajo mrežo v 17 državah (na slovenski strani piše v 10 državah, op. av.), v ta namen imajo televizijski čas v ne najbolj gledljivem terminu (non prime time) dnevno zaključljen za 55 ur na 65 televizijskih postajah. Českova je tudi revija Viva. Na spletni strani Studia Moderna Group v angleščini kot svoje poslovne partnerje v Sloveniji navajajo naslednje družbe: Gospo-



Milan Kučan je bil že leta 1988 v Zagorju navzoč pri slavnostnem odprtju podjetja Oria le z enim zaposlenim. Podjetje, ki še vedno deluje (vzporedno z Orio Computers), so ustanovili: Sandi Česko, Livija Dolanc, Staša Baloh Plahutnik in še nekateri.



Sandi Česko, član ZLSD in eden najbogatejših Slovencev, je član nadzornega sveta družbe Telekom, bil je član nadzornega sveta SIB, je solastnik številnih podjetij in ustanovni član ter član upravnega odbora Foruma 21.

darski vestnik, Zavarovalnico Triglav, Trimo in Telekom Slovenije.

V dveh letih najmanj 23 milijonov tolarjev pomoči

Čeprav Studio Moderna ne proizvaja "visokotehnoloških izdelkov", še manj pa jih razvija, ampak jih le (pre)prodaja, je bila v zadnjih letih – podobno kot nekaj drugih družb iz Zasavja – deležna več državnih pomoči. Na javnem razpisu za spodbujanje investicij v razvoj človeških virov v podjetjih na območju Zasavja z naslovom izdelava in implementacija kadrovske strategije je lani prejela 2,75 milijona tolarjev pomoči. Na istem javnem razpisu, le za program izobraževanja in usposabljanja, je prejela 7,63 milijona tolarjev nepovratne pomoči. V letu 2002 je na javnem razpisu za izdelavo in implementacijo kadrovske strategije prejela 1,07 milijona tolarjev, za izobraževanje in usposabljanje pa še 11,5 milijona tolarjev. Skupaj je tako v samo dveh letih (2002 in 2003) po t. i. zasavskem zakonu družba Sandija Češka in Livije Dolanc prejela 22,95 milijona tolarjev nepovratne denarne pomoči.

Vprašljivo poslovanje družbe Pusch

Družbo Pusch sta v letu 1994 ustanovila Livija Dolanc in Sandi Češko, kot dejavnost pa sta registrirala proizvodnjo elektronk, elektronskih ventilov in drugih elektronskih komponent (DI/32.1). Bilance podjetja kažejo, da je družba delala vse drugo, le s proizvodnjo se ni ukvarjala. Ustanovni kapital družbe je bil minimalen, v njej ni bilo nobenega zaposlenega, po letu 2000 pa družba ne izkazuje nobenih prihodkov; očitno je, da sta jo ustanovitelja likvidirala. Po bilancah stanja je družba vsa leta večino celotnega prihodka dosegala iz naslova finančnih prihodkov, od tega večinoma kot finančne prihodke iz deležev, pri tem pa v šestih letih poslovanja ni plačala niti tolarja davka od dobička. Podatki o poslovanju kažejo, da je družba že v letu 1995, ki je bilo prvo leto poslovanja te družbe, celotne skupne prihodke dosegla iz naslova finančnih prihodkov. V letu 1996 je imela družba za 547 milijonov tolarjev dolgoročnih finančnih naložb, 173,1 milijona tolarjev pri-



Družba Orija Computers poslovno sodeluje domala s celotno državno upravo in ima pod nadzorom vse, kar se dogaja na ministrstvih, v uradih predsednika vlade in države, osnovna sredstva popisuje v Zavarovalnici Triglav in je dvorni dobavitelj računalniške opreme za slovenske sole.

hodkov pa je dosegla na račun finančnih prihodkov, večino (172,8 milijona) kot finančne prihodke iz deležev. V letu 1997 je imela za slabih 633 milijonov tolarjev dolgoročnih finančnih naložb, tudi v tem letu so bili skupni prihodki v višini 97,5 milijona tolarjev doseženi izključno iz finančnih prihodkov iz deležev. V letu 1998 je družba dosegla najvišje prihodke, in sicer v višini kar 205 milijonov tolarjev, od tega so bili finančni prihodki iz deležev 174 milijonov tolarjev. Družba tudi v tem letu ni plačala niti tolarja davka od dobička v višini 172,8 milijona tolarjev, čeprav je bila v tem letu efektivna stopnja obdavčitve za družbe v tej dejavnosti kar 39,4-odstotna. Bilanca kaže, da je družba v letu 1999 med prihodki izkazala polovico vseh prihodkov iz naslova finančnih prihodkov iz deležev, iz prodaje pa le tretjino, preostala tretjina so bili finančni prihodki. Podobno je bilo v letu 2000, ko je družba iz naslova čistih prihodkov od prodaje dosegla le dobrih 10 milijonov tolarjev, razlika v višini slabih 47 milijonov pa so dosegli iz naslova finančnih prihodkov (delež finančnih prihodkov iz deležev je bil minimalen). V letu 2000 je imela družba za 987 milijonov tolarjev dolgoročnih finančnih naložb; ustanovni kapital družbe je znašal 1,5 milijona tolarjev.

Razkošna Češkova vila

Tako Miloš Urbanija kot Sandi Češko sta zelo bogata, sinonim za Češkovo premoženje v Zagorju in Izlakah pa naj bi bila njegova mondana hiša na hribčku nekaj sto metrov stran od Hotela Medijske toplice v Izlakah. V času, ko smo obiskali Zagorje in Izlake in se približali Češkovi hiši, je to prav tedaj zapuščala čistilka. Poznavalci razmer so nas že prej opozorili, da je hiša dobro varovana. Lastnik si je namreč omislil najdražji varnostni sistem, tisti na primer, ki stane 6 milijonov tolarjev, zanj ni bil dovolj dober. Tudi električni kabli, ki so proti hiši speljani pod zemljo, dokazujejo, da ima Češkovo domovanje veliko priključno moč, kar kaže na možnost velike porabe električne energije za potrebe luksuza.



V tej stavbi je do leta 1998 deloval Sklad RS za razvoj malega gospodarstva, na katerem je bila dolgo časa zaposlena Cvetka Tinauer iz Trbovelj, vsa leta pa je bila med vodilnimi tudi Staša Baloh Plahutnik iz Zagorja. Sklad je posamičnim podjetjem delil (in tudi odpisoval) veliko državnega denarja, ves čas so ga pretresale afere, na koncu pa se je vse skupaj pozabilo.

Večino prihodkov je dosegla iz naslova finančnih prihodkov. Po letu 2000 v finančnih bazah družbe Pusch ni več. Očitno je, da je bila ustanovljena le za določen namen (tudi za izogibanje plačilu davkov), kljub doseganju visokih dobičkov iz naslova finančnih prihodkov pa v nasprotju z drugimi družbami, registriranimi za to dejavnost, ni plačala niti tolarja davka od dobička. Pri tem je zanimivo, da je Češko za tednik Mag dejal, da denarja ne vlaga v vrednostne papirje oziroma ne sodeluje na borzi in ne pridobiva lastninskih deležev posameznih podjetij. Iz podatkov o poslovanju družbe Pusch je razvidno, da mu tega niti ni treba početi, saj za namen pridobivanja deležev posameznih družb lahko ustanavlja podjetja, pobira iz njih prihodek iz naslova deležev in za to ne plača niti tolarja davka.

Čemu družba Kosmodisk?

Po podatkih sta Livija Dolanc in Sandi Češko v istem letu, kot sta ustanovila družbo Pusch, ustanovila tudi družbo Kosmodisk s sedežem na istem naslovu, kot ga ima Studio Moderna. Bilance tega podjetja ne kažejo posebnosti razen tega, da tudi ta družba ni plačevala davka od dobička. Prvih 10 milijonov tolarjev davka iz tega naslova so plačali v letu 1999, naslednji dve leti pa je družba

poslovala z izgubo. Poznavalci razmer primer Kosmodiska in Puscha komentirajo s tem, da sta bili obe družbi ustanovljeni tudi zato, da sta se izognili plačevanju davkov.

Češko povezan z banko SIB

Ob predstavitvi marketinškega kongresa pri temi Poslovni prodor na trge vzhodne Evrope, ki je bil lani pod glavnim pokroviteljstvom Telekoma Slovenije na Bledu (častni gost je bil Borut Pahor, predsednik državnega zbora), je bilo pod Češkovim imenom med drugim zapisano naslednje: "Kot soustanovitelj prvega slovenskega računalniškega podjetja ORIA in podjetja za direktni marketing Studio Moderna se uvršča med najuspešnejše slovenske podjetnike. Bil je član upravnih odborov številnih podjetij. Kot predsednik nadzornega odbora Sklada za privatizacijo je pripomogel k uspešni tranziciji slovenskega gospodarstva v tržno ekonomijo. Trenutno je podpredsednik nadzornega sveta družbe Telekom Slovenije in član nadzornega sveta Slovenske investicijske banke. Zahvaljujoč svojim izjemnim organizacijskim in vodstvenim sposobnostim, predvsem pa pogajalskim in retoričnim veščinam, je bil neposredno izvoljen v slovenski parlament." Tako se je predstavil Češko sam, mi pa smo zbrali podatke o tem, da je Češko, nekdanji zvezni mladinski funkcionar, danes član nadzornega sveta družbe Telekom. Na to mesto ga je kot predstavnika kapitala (države) imenovala Drnovškova vlada. V času od 23. decembra 1992 do 27. junija 1995 je bil kot zastopnik lokalnih interesov član državnega sveta, ki ga je vodil Ivan Kristan. V zadnjem mandatu je bil član nadzornega sveta Slovenske investicijske

Poslovanje družbe Kosmodisk, d. o. o., Cesta 9. avgusta 4, Zagorje

Leto	Celotni prihodek	Kosmati dobiček	Čisti dobiček	Št. zap.
1994	0	0	0	0
1995	78,8	61,3	61,3	0
1996	182,5	141,4	141,4	2
1997	157,6	65,8	65,8	3
1998	139,6	60,4	52,7	3
1999	151,6	46,7	36,7	3
2000	54,4	-76,1	-76,1	3
2001	114,4	-20,3	-20,3	3

(v milijonih SIT)

Vir: I-bon

- Ustanovni kapital: 1,5 milijona tolarjev
- Ustanovitelji: Sandi Češko, Livija Dolanc, Pusch, d. o. o., Hrastnik
- Dejavnost: Proizvodnja drugih kovinskih izdelkov (DI/28.7)

Opomba: Tudi družba Kosmodisk na istem naslovu kot Studio Moderna od leta 1994, ko je bila ustanovljena, do leta 2001 (podatkov za leto 2002 ni) ni plačala omembe vrednega davka od dobička. Le v letu 1999 je plačala 10 milijonov tolarjev davka, naslednji dve leti pa je družba že poslovala z izgubo.

Poslovanje družbe Pusch, d. o. o., Hrastnik, Prapretno pri Hrastniku - Del 46, Hrastnik

Leto	Celotni prihodek	Kosmati dobiček	Čisti dobiček	Št. zap.
1994	0	0	0	0
1995	0,2	-0,04	-0,04	0
1996	173,1	171,8	171,8	0
1997	97,5	32,3	32,3	0
1998	231,3	172,8	172,8	0
1999	155,1	73,0	73,0	0
2000	57,2	-71,0	-71,0	1

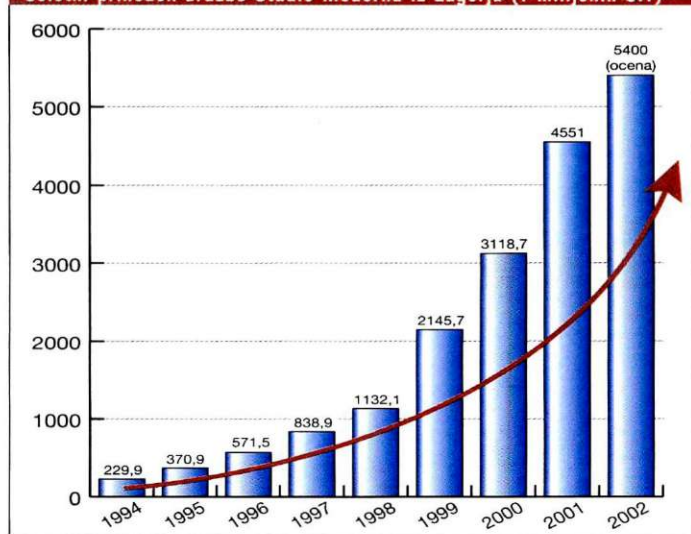
(v milijonih SIT)

Vir: I-bon

- Ustanovitelj: Livija Dolanc, Sandi Češko
- Dejavnost: proizvodnja elektronike, elektronskih ventilov in drugih elektronskih komponent (DI/32.1)

Opomba: Podatkov za leta po letu 2000 ni več. Razlika med postavko kosmati in čisti dobiček je plačilo davka iz dobička. Podatki kažejo, da družba Pusch, ki je večino prihodka dosegla iz naslova finančnih prihodkov, v vseh teh letih ni plačala niti tolarja davka od dobička.

Celotni prihodek družbe Studio Moderna iz Zagorja (v milijonih SIT)



» banke (SIB), in to v času, ko sta bila Viktorija Potočnik in Aleksander Mervar (direktor družbe Te-Tol Ljubljana in predsednik odbora za gospodarstvo v občini Zagorje, član LDS) podpredsednika nadzornega sveta. Češko je bil član nadzornega sveta SIB v času, ko je prišlo do škodljive prodaje te banke JP Energetika Ljubljana, pri čemer je prišlo do oškodovanja v višini več kot 3 milijarde tolarjev. Sandi Češko je tudi ustanovni član in član upravnega odbora Foruma 21, ustanovljenega 31. marca letos, katerega predsednik je Milan Kučan. Javnost si je Češka zapomnila po fotografijah, ko je na ustanovno srečanje foruma spremljal Milana Kučana.

Oria Computers - Gabrova dvorna družba

Naslednje podjetje, ki v Zagorju "ustvarja" bogataše in je deležno obilnejših državnih pomoči, je družba Oria Computers. Ustanovitelji družbe (pod tem imenom je bila ustanovljena 18. septembra 1991) so: Nataša Jesenšek Češko, Kosmodisk, d. o. o. (v lasti Livije Dolanc in Sandija Češka), Zoran Opačić, Jasna in Miran Štifter, Zvonko Klopčič in Mitja Cizej. Družbo s 45 zaposlenimi in več kot 1,4 milijarde letnega prihodka od leta 1993 vodi 40-letna Sonja Klopčič, soustanoviteljica družbe Oria, predsednica združenja podjetnikov pri Območni zbornici GZS Zasavje, predsednica programske skupine e-Zasavje, ki deluje v okviru Regionalnega tehnološkega centra Zasavje, članica odbora za gospodarstvo v občini Zagorje (vodi ga Aleksander Mervar, direktor družbe TE-TOLLjubljana) in članica upravnega odbora Združenja Manager. Oria Computers je danes podjetje za računalniški inženiring, svetovanje in trgovino. V predstavitvi družbe je zapisano, da "nudijo kompletne rešitve, podporo in servis na področju informacijskih tehnologij, specialnost pa je podpora logističnih procesov s sodobnimi tehnologijami, kot sta avtomatska identifikacija in e-poslovanje". Posebej zanimivo je, da je Oria Computers, ki je v solasti Sandija Češka, "pooblaščen distributer ministrstva za šolstvo in šport za programsko opremo (za vrtce, osnovne šole, srednje šole, dijaške domove in fakultete)". V ta namen naj bi usta-



Staša Baloh Plahutnik je solastnica družbe Oria, v času tranzicije je bila pri vrhu sklada, iz katerega so delili pomoč podjetjem, tesno je sodelovala z Maksom Tajnikarjem, ministrom za gospodarstvo, zdaj pa je že nekaj časa državna sekretarka pri ministrih iz vrst ZLSD. Zanimivo bi bilo vedeti, kdo vse je dobil denar iz Sklada RS za razvoj malega gospodarstva. Iz poročil o revizijah poslovanja sklada, ki so ga opravili revizorji računskega sodišča, tega ni videti.

novili enoto v Kranju s sedežem na Planini 3, kontaktna oseba, zadolžena za distribucijo, pa je Jana Rajgelj, čeprav na spletni strani družbe piše le, da imajo sedež v Zagorju in enoto v Ljubljani. O kakšni enoti v Kranju ne pišejo. "Kratki odzivni časi, popravila pri kupcu, hitro in strokovno delo, kjer najbolj poskrbijo za nemoteno delovanje računalniških in logističnih sistemov, za katere skrbijo", naj bi bile tiste reference, na podlagi katerih se je minister Slavko Gaber odločil za nakup 1.400 osebnih računalnikov za šole. Dobavo oz. prodajo računalnikov je oktobra 2003 Sonja Klopčič v reviji Manager navedla kot zadnji veliki dosežek družbe Oria Computers.

Kučan pozdravil ustanovitev podjetja z enim zaposlenim

Oria Computers naj bi, kot pjasnjujejo vodilni, imelo korenine v družbi Oria, ustanovljeni leta 1988. Z registrirano dejavnostjo proizvodnja

Solastnik štirih podjetij

Sandi Češko je skupaj z Livijo Dolanc (v Hrastniku je bil rojen tudi Stane Dolanc, Češko pa naj bi bil njegov varovanec) solastnik najmanj štirih gospodarskih družb: Studia Moderna, Kosmodiska (oba v Zagorju), Pusch (s sedežem v Hrastniku) in Orie iz Zagorja, posredno pa so nekatere od teh družb solastnice vsaj še naslednjih družb: Orie Computers, Regionalnega centra za razvoj Zagorje (RCR) in Regionalnega tehnološkega centra Zasavje s sedežem v Hrastniku.

Poslovanje družbe Studio Moderna iz Zagorja

Leto	Celotni prihodek	Kosmati dobiček	Čisti dobiček	Št. zap.
1994	229,9	3,3	2,9	6
1995	370,9	13,0	11,8	12
1996	571,5	21,4	20,0	13
1997	838,9	18,2	16,5	17
1998	1.132,1	123,4	121,4	19
1999	2.145,7	37,5	33,5	25
2000	3.118,7	8,9	4,1	31
2001	4.551,0	307,0	289,0	39
2002	5.400,0 (ocena)			

(v milijonih SIT)

Vir: I-bon

Ustanovitelji: Livija Dolanc, Sandi Česko, Pusch, d. o. o.**Dejavnost družbe:** Raznovrstne poslovne dejavnosti (K/74,8)**Posebni balance:** Osnovni kapital družbe znaša le zakonsko določeni 2,1 milijona tolarjev.**Opomba:** Družba Studio Moderna je v 8 letih, ko je dosegla 12.958,7 milijona tolarjev celotnega prihodka, plačala le nekaj več kot 33 milijonov tolarjev davka od dobička. To je le 10 milijonov tolarjev več, kot je samo v letu 2002 in 2003 prejela nepovratne denarne pomoči po t. i. zasavskem zakonu.

pisarniških strojev in računalnikov (K DI/30.0) so jo ustanovili: Livija Dolanc, Andrej Klembas, Mitja Cizej, Sandi Česko, Sonja Klopčič, Staša Baloh Plahutnik in Stojan Plahutnik. Na slovesnosti ob ustanovitvi je bil navzoč celo Milan Kučan, ki je v svojem nagovoru podjetju le z enim zaposlenim dejal, "da to ni čudno dejanje in da je podjetništvo osrednji dejavnik gospodarskega razvoja. Ta izziv je treba sprejeti". Oria še vedno ni likvidirana, še v letu 1994 je poslovala s prihodkom v višini 37 milijonov tolarjev, pozneje pa prihodek presega nekaj tisoč tolarjev. To pomeni, da Oria Computers ni nadaljevanje Orie, kot prikazujejo, čeprav

sta obe družbi registrirani na istem naslovu. Družba Oria Computers je bila uradno ustanovljena leta 1991 in je "hitro rasla". V letu 1991 so pridobili in izvedli instalacijo dveh lokalnih mrež, delovnih postaj in programske opreme v Tovarni kemičnih izdelkov v Hrastniku, na področju osebnih računalnikov so začeli sodelovati z Abanko, Mladinsko knjigo in takratnim Vidmom. V tem letu so izvedli tudi prve instalacije tiskalnikov črtne kode na proizvodnih linijah Gorenja Elektronike, Krke Izolacij, Kolinke, prek partnerstva s Tehnico Železniki pa so opremili PTT s tiskalniki za označevanje poštnih pošiljk. Leta 1991 so ustanovili enoto v Ljubljani, na Celovski 185. V letu 1993 so se povezali z družbo Gea College. Leta 1994 so začeli sodelovati s podjetjem Petrol Zemeljski plin, sedaj Geoplin. Leta 1999 se je spremenila lastniška sestava podjetja. Solastnik podjetja je postalo podjetje PCX Sistemi, d. o. o., ki je bilo po vseh "čudnih" povezavah prek različnih družb v lasti Skymarja oziroma Uroša Koržeta. PCX Computers in ORIA Computers sta razglasili strateško partnerstvo, 21. marca 2000 pa so odprli enoto v Kranju, "ki je zadolžena za distribucijo programske opreme v šolah in tehnično podporo za uporabo te opreme", kot piše na predstavitveni strani družbe. 12. 11. 2001 so podpisali pogodbo o odkupu deleža PCX. Leta 2003 so 15-letnico

Seznam državnih ustanov, za katere delajo

I. Računalniki in oprema v najem

Oria Computers ima pri kupcih nameščenih več kot 10.000 osebnih računalnikov in programsko opremo različnih izdelovalcev. Naj navedemo nekatere uporabnike: Geoplin, Studio Moderna, Dnevnik, LB Zasavje, PCMG, Regionalni center za razvoj, Zasavske lekarne, Ilirika, PS Mercator, Ultra, Zavarovalnica Triglav, Center vlade za informatiko, ministrstva za finance, za pravosodje, za šolstvo, znanost in šport, za okolje in prostor, za promet in zveze, Računsko sodišče RS, Urad predsednika RS, Urad predsednika vlade RS, GEA College, Visoka šola za podjetništvo, Združenje Manager, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Regionalni tehnološki center, Sklad kmetijskih zemljišč, Mestna občina Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije, Splošna bolnišnica Trbovlje, Alpetour špedicija, Služba vlade za strukturno politiko in regionalni razvoj, Zdravstveni dom Zagorje, Zdravstveni dom Ljubljana, Avtomatizacija. Poleg tega imajo v nekaterih družbah in ustanovah nameščene tudi mrežne strežnike in računalniška omrežja. Teh naj bi bilo več kot 200, najzahtevnejši sistem gruč pa deluje v podjetju Dnevnik; strežniške sisteme pod različnimi operacijskimi sistemi uporabljajo med drugim: Geoplin, GEA College, Studio Moderna, Občina Zagorje, Zdravstveni dom Zagorje, Zdravstveni dom Hrastnik, Splošna bolnišnica Trbovlje, Zavod za zdravstveno varstvo, Veterinarski zavod Slovenije, Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, Veterinarski zavod Slovenije, Center za zdravljenje boleznih otrok, Ilirika, Regionalni tehnološki center Zasavje, Občina Hrpeleje Kozina, Sklad kmetijskih zemljišč, Občina Brežice in ministrstvo za informacijsko družbo. Poleg tega s storitvami podpore uporabnikom sodelujejo še z Geoplinom Ljubljana, Studiem Moderna, Bolnišnico Trbovlje, Zdravstvenim domom Zagorje, Regionalnim centrom za razvoj Zagorje, Regionalnim tehnološkim centrom Zasavje in Centrom za zdravljenje boleznih otrok Šentvid pri Stični.

II. Nekateri storitve za ustanove, ministrstva in podjetja:

1. čitanje črtne kode:

- obdelava obrazcev za davek na dodano vrednost pri Davčnem uradu Republike Slovenije (DURS), šolske knjižnice, lekarne ...

2. logistika vodenja skladišč – posredovanje informacij o stanju zaloga prek interneta

- skladišča Mercator, Geoplin, Elan ...

3. logistika – popis osnovnih sredstev

Zavarovalnica Triglav (centrala in območne enote, skupaj 13 instalacij), Urad predsednika RS, Urad predsednika vlade RS, Gorenjska banka, ZAG Ljubljana, ZUIM Kamnik, Zavod za šolstvo, Geoplin, Bolnišnica Izola, ministrstva za finance, za gospodarstvo, za zunanje zadeve, za promet in zveze, za šolstvo, znanost in šport, za pravosodje, za zdravje, za okolje in prostor, Služba vlade RS za evropske zadeve, Uprava RS za telekomunikacije, Center vlade za informatiko, LB Banka Zasavje, Porsche Slovenija, Mariborski vodovod, Carinska uprava RS, Davčna uprava RS, Visoka šola za zdravstvo, Servis skupnih služb vlade.

delovanja praznovali s prenovno in odprtjem industrijskega objekta v Zagorju in ga poimenovali v RR Center. Tudi pri tem odprtju je bil častni gost Milan Kučan, slavnostni govornik pa minister Slavko Gaber.

Sindrom izogibanja plačilu davka

Dodajmo, da je tudi Oria Computers leta 2003 iz naslova javnega razpisa za spodbujanje investicij v razvoj človeških virov po t. i. zasavskem zakonu prejela 13,2 milijona tolarjev pomoči. Za družbi Oria in

Oria Computers je značilno, da nobena od njiju v vseh teh letih ni plačala niti tolarja davka od dobička. Kosmati dobiček in čisti dobiček sta po podatkih iz finančne baze I-Bon popolnoma enaka. Za primerjavo navedimo, da je imela družba Oria Computers leta 2001 ob 1,4 milijarde tolarjev prihodkov in 42 zaposlenih le 14,3 milijona tolarjev kosmatega in prav toliko čistega dobička. Sindrom neplačevanja davkov iz dobička v nekaterih zasavskih podjetjih je torej več kot očiten.

Vida Kocjan

Radio Viva
FM 102.1
99.5
stereo
RDS
M. Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Po ugotovitvah parlamentarne preiskovalne komisije naj bi ta presežala 14 milijard tolarjev. Odgovorni za to naj bi bili znani slovenski politiki in gospodarstveniki, vendar vladajoča koalicija poročila komisije pretekli teden ni potrdila. Na 44. izredni seji, ki je v parlamentu potekala v sredo in četrtek, so poslanci štiri ure razpravljali tudi o končnem poročilu o parlamentarni preiskavi za ugotovitev odgovornosti oseb in nosilcev javnih pooblastil glede nakupa in prodaje električne energije, zaradi česar je bila do-



Zaradi ustavitve dobave električne energije sosednji Hrvaški v letu 1998 je za Slovenijo nastala velika gmotna škoda.

Za 14 milijard škode

mnevno povzročena gospodarska škoda v sistemu slovenskega elektrogospodarstva. Komisijo je vodil poslanec Branko Kelemina, ki je poročilo v državnem zboru tudi predstavil. Najprej pa je ostro in odločno protestiral proti enostranski poslovni omejitvi, to je proti določitvi časa za predstavitev poročila in triletnega dela komisije. Kolegij vodij poslanskih skupin, vodila ga je Irma Pavlinič Krebs, je Kelemini kot predsedniku komisije dal za predstavitev poročila komisije in njenega triletnega dela na voljo le 10 minut. Borut Pahor je nato Kelemini "dovoli" še 10 minut, kar pa je bilo bistveno premalo za predstavitev stvari, ki so v poročilu zapisane na kar 47 straneh. Kelemina je uvodoma dejal, da je prvič v zgodovini slovenskega parlamenta, da na tako grob in drastičen način poskušajo zapreti usta preiskovalni komisiji in preprečiti, da bi bila o pre-

kavi in preiskani zadevi korektno seznanjena tudi slovenska javnost.

Vladajoči večini ni mar za resnico

Uvodoma je pojasnil, da je bilo v preiskovanem obdobju narejene za več kot 14 milijard tolarjev gospodarske škode, zaradi česar je jasno, da želi parlamentarna vladna večina preprečiti razpravo; ni ji mar resnica, ni ji mar pošteno delo in blaginja vseh Slovencev, kar radi govorijo, ampak očitno varujejo svoje ozke strankarske interese, in s tem ko preprečujejo argumentirane razprave, varujejo interese posameznikov, ki delujejo proti Sloveniji in za svoje osebne koristi. Poudaril je, da je preiskovalna komisija v skoraj treh letih preiskave poskušala biti do skrajnosti korektna. Nikoli na nobeni seji ni bilo nikakršnih zapletov ali spopadov, sklepno poročilo pa je sprejela brez glasu proti. Pojasnil je še, da je poročilo korektno in temelji na listinah,

v svojih ugotovitvah in sklepih pa je blago in mlačno, da glede na dejansko stanje bolj ne more biti. Zato je protestiral zaradi diskreditacije komisije. Pri tem je omenil tiskovno konferenco vlade in se čudil, da je komisijo najbolj diskreditiral minister Janez Kopač, čeprav v poročilu sploh ni omenjen in ni bil predmet preiskave. "Očitno je komisija v poročilu kljub svoji mlačnosti nekomu stopila na zulj," je dejal Kelemina in vztrajal pri tem, da se ugotovitve iz poročila ne smejo pomesti pod preprogo.

Dokazno gradivo

Kelemina je med drugim predstavil del gradiva, ki ga je obravnavala vlada na 64. seji 4. junija 1998. V gradivu kot eni izmed opcij, v kateri so skušali rešiti problem Jedrske elektrarne Krško (JEK), je napisano naslednje: "Pri enostranskih potezih slovenske strani se je potrebno zavdati, da hrvaške strani ne moremo

prisiliti v sodelovanje pod našimi pogoji. Hrvaška stran ima možnost zostriti konflikt s plačevanjem le tistega dela faktur, ki ga sama priznava, kar v milejši obliki že sedaj prakticira ..." V odnosu do drugih odprtih vprašanj, na primer investicij in razgradnje, pa se postavlja vprašanje, ali lahko slovenska stran vzame Hrvaški možnost razpolagati z električno energijo iz Krškega. Ocena skupine je, da je to v praksi težko izvedljivo. Hrvaška naše zahteve za zmanjšanje odjema verjetno ne bi spoštovala. Če pa bi izvedli odklop daljnovodov, bi to imelo dolgoročne negativne posledice tako za Hrvaško kot tudi za Slovenijo. Nadalje je vlada takrat ugotavljala, da Slovenija ne bi mogla ustrezno unovčiti hrvaških megavattov iz Krškega, dokler jih ne more porabiti brez zapiranja drugih pomembnih elektroenergetskih objektov. Vlada 4. junija 1998 ni sprejela nobenega sklepa, na podlagi katerega naj bi



Komisija je ugotovila, da je bila zaradi izredno slabo ocenjene situacije ob izvedbi odklopa električne energije slovenski državi povzročena velika gospodarska škoda. Od parlamenta je Zelela, da potrdi sklep, po katerem bi državno pravobranilstvo sprožilo odškodninske postopke za povrnitev škode zoper Antona Ropa, Metoda Dragonjo, Teo Petrin, Iva Baniča, Vekoslava Korošca, Stanislava Rožmana (njegove slike ni zgoraj) in Roberta Goloba.

Na kratko o delu komisije

Komisija je zaslila Uroša Koržeta, Metoda Dragonjo, Alojza Kovšeta, Vekoslava Korošca, Milana Jevšenaka, Mihaela Prvinska, Roberta Goloba, Teo Petrin, Iva Baniča, Staneta Rožmana, Severina Maffija, Vitoslava Türka in Jožeta Zagožna.

Komisija je 17. maja 2002 sprejela sklep o zaslišanju Milana Kučana, vendar sklep nato ni bil sprejet.

Komisija je 12. marca 2003 sprejela sklep o zaslišanju Ivana Atelška (kot lobista) in Ivana Kralja.

Komisija je pregledala dokumente sedmih institucij: vlade, Eles, JEK, Sove, sveta za nacionalno varnost, magnetograme zaslišanij in dokument združenja za energetiko pri GZS.



Poslanec Branko Kelemina je bil predsednik komisije, ki je na 47 straneh predstavila številne nepravilnosti.

slovenska stran odklopila elektriko Hrvaški, ki je bila Sloveniji dolžna le nekaj več kot 2 milijardi tolarjev. Ker v vladnem gradivu junija 1998 ni bilo nič takšnega, na podlagi česar bi lahko slovenska stran Hrvaški odklopila električno energijo, vlada ni sprejela nobenega sklepa o tem. Pozneje pa je Metod Dragonja, takratni minister za gospodarstvo, dal nalog za odklop električne energije, vlada pa o tem ne takrat ne pozneje ni več razpravljala. Še v istem letu pa se je ukvarjala s tem, da slovensko elektrogospodarstvo pri izvozu odvečne energije dosega bistveno nižjo ceno, kot jo je JEK zaračunavala Hrvaškemu elektrogospodarstvu.

Iz razprave

Med prvimi se je k razpravi prijavil Ivan Kebrič iz DeSUS in se postavil v bran vladajoči koaliciji. Druga je bila Majda Zupan iz NSi, ki je dejala, da je bilo na 16 sejah komisije (od oktobra 2001 do februarja 2004) zaslišanih 13 prič, ki so bile tako ali drugače povezane s prodajo in nabavo električne energije. Zupanova je dejala: "Hrvaška si je z dobrim po-

znanjem razmer v našem elektro-sistemu neprenehoma prizadevala dobiti iz JEK poceni električno energijo. Čeprav naj bi odklop električne energije Hrvatom pomenil sicer zavarovanje naših interesov na področju ohranitve jedrske tehnologije, pa je bil odklop brez ustrezne strategije in ob številnih neprimernih ukrepih in odločitvah nepremišljen in za državo škodljiv. Povzročena škoda, ki je nastala zaradi odklopa in s tem nastalih viškov ter nesposobnosti ustrezne prodaje v letih od 1998 do 2000, znaša dobrih 14 milijard tolarjev." Dodala je, da bi Slovenija lahko višek elektrike ugodno prodajala na podlagi letnih pogodb na primer Italiji, ki je velika porabnica in kjer bi bilo moč doseči ugodnejše cene. Poleg tega tudi niso bile ugodno izkoriščene transportne poti proti Avstriji in Hrvaški, kar kaže na to, da je bila vladajoča garnitura na odklop povsem nepripravljena. Jurij Malovrh iz SLS pa je dejal, da "v SLS ugotavljajo, da bi se s sprejetjem sklepov v celoti lahko okrnil ugled RS in škodil tudi dobremu imenu posameznikov, zato SLS poročila ne sprejema v celoti". V imenu LDS je razpravljaj Blaz Kavčič in dejal, da LDS poročila ne sprejema. Tudi Leopold Grošelj iz ZLSD je poročilo komisije nasprotoval. V imenu SNS je nastopil Bogdan Barovič in opozoril na to, "da je dolg Hrvaške do JEK še zelo velik". V razpravi so poslanci opozicije protestirali zaradi premalo dodeljenega časa za razpravo in nato sejo protestno zapustili. 49 poslancev vladajoče koalicije je poročilo zavrnilo. Tri poslanske skupine koalicije so nato predlagale svoj sklep, ki pravi: "Državni zbor zavrača poročilo, ker ugotavlja, da preiskovalna komisija ni celovito obravnavala celotnega poslovanja elektroenergetskega sistema v Sloveniji."

Vida Kocjan

Nekaj poudarkov iz poročila

V preiskovalnem obdobju je poslovanje JEK vodil začasni poslovni odbor, ki je imel 8 članov; slovenska stran 4 in hrvaška 4. predsednik je bil Ivo Banič, ki je bil hkrati tudi direktor Eles, to je ustanove, ki je kupovala električno energijo. Delovanje poslovnega odbora v obdobju do odklopa lahko ocenimo kot nekompatibilno. Obe strani sta vseskozi druga drugo obtoževali nekorektnosti, neupoštevanja, nerazumevanja, različnega tolmačenja sporazumov in dogovorov. Druga drugo sta v glasovanju blokirali. Iz dokumentov je razvidno, da so se odprta vprašanja v zvezi z JEK pogosto reševala na meddržavnih pogovorih med slovenskim in hrvaškim ministrom (Metodom Dragonjo in Nenadom Porgesom), nato so člani poslovnega odbora rešitve razlagali vsak po svoje.

V poročilu ministrstva za gospodarske dejavnosti o stanju urejanja odnosov glede JEK med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško z dne 25. maja 1998 (podpisal ga je Metod Dragonja) je nekaj neresnic oziroma zavajanj vlade.

Končno odločitev o odklopu dobave električne energije iz JEK Hrvaški je sprejel minister Dragonja. 28. 7. 1998 je poslal dopis Elesu in JEK, v katerem jima nalaga, da morajo v roku 48 ur bistveno omejiti ali ustaviti dobavo električne energije za hrvaškega kupca.

JEK je v letu 1998 dobil plačilo v višini 71,7 odstotka lastne cene energije, zato je prosil Dragonjo, da razliko do lastne cene vlada pokrije iz sistemskih rezerv. Na podlagi te zahteve je vlada sprejela sklep o povišanju cene elektrike za gospodinjstva.

Predlog za povišanje cene energije za 14,5 odstotka in prevalitev slabega gospodarjenja na končnega porabnika je na ministrstvu za gospodarske dejavnosti 14. avgusta 1998 poslal Ivo Banič.

Rožmana so skrbeli le odnosi s Hrvaško.

Ivo Banič je na zaslišanju pred komisijo izjavil, da so vlado vseskozi opozarjali, da je treba skleniti dolgoročne pogodbe o prodaji električne energije, v nasprotnem primeru jo bodo lahko tržili le na dnevnem trgu, kjer je cena veliko nižja. Vlada na ta opozorila ni ustrezno reagirala, saj jim uradno ni nikoli odgovorila. Neuradno so bili obveščeni, da bo sporazum s Hrvati vsak čas dosežen. Prepuščeni so bili lastni strokovni presoji. Prodajali so na trgu, kjer velja pravilo vzemi in pojdi. To pomeni, da se dispečerji o ponudbi in ceni dogovorijo po telefonu, dogovor pa potrdijo s faksom. Cene so nizke in se gibljejo med 1,6 tolarja za kilovatno uro do 3,2 tolarja. Večinoma so trgovali s Švico, kjer je že leta 1998 obstajala borza, in sicer s firmo Entrade. Tovrstnih pogodb je bilo po Baničevih izjavah sklenjenih na stotine.

Entrade je tudi izkoriščal slovenske transportne poti. Po navedbah priče Vitoslava Türka je Entrade uporabljal naše transportne poti za trikrat nižjo ceno, kot so jo morala plačati druga podjetja, in imel vso svobodo pri določanju tranzitov. Cena v pogodbah, ki sta jih sklenila Eles in Entrade, ni bila določena; pogodba ni vsebovala bančnih poroštev, kar je bilo po Baničevih navedbah običajno poslovanje.

Priča Robert Golob, predsednik nadzornega sveta Eles od marca 2000, je navajal, da nadzorni svet o prodaji elektrike ni razpravljaj. Pogodbe so namreč dobili na vpogled samo na izrecno zahtevo, ker so direktorji Eles trdili, da so poslovna skrivnost.

Priča Vitoslav Türk je postal direktor trženja v Elesu 1. 12. 1999. Po navedbah pred komisijo mu je že v času prevzema poslova postalo jasno, da Eles ni razvijal tržnih dejavnosti.

Eles ni znal tržiti tranzitov, imel je sklenjene škodljive pogodbe s sosednjimi sistemi, tako s Hrvati kot z Avstriji.

Tržnih analiz ni bilo, ni bilo prevodov energetske zakonov.

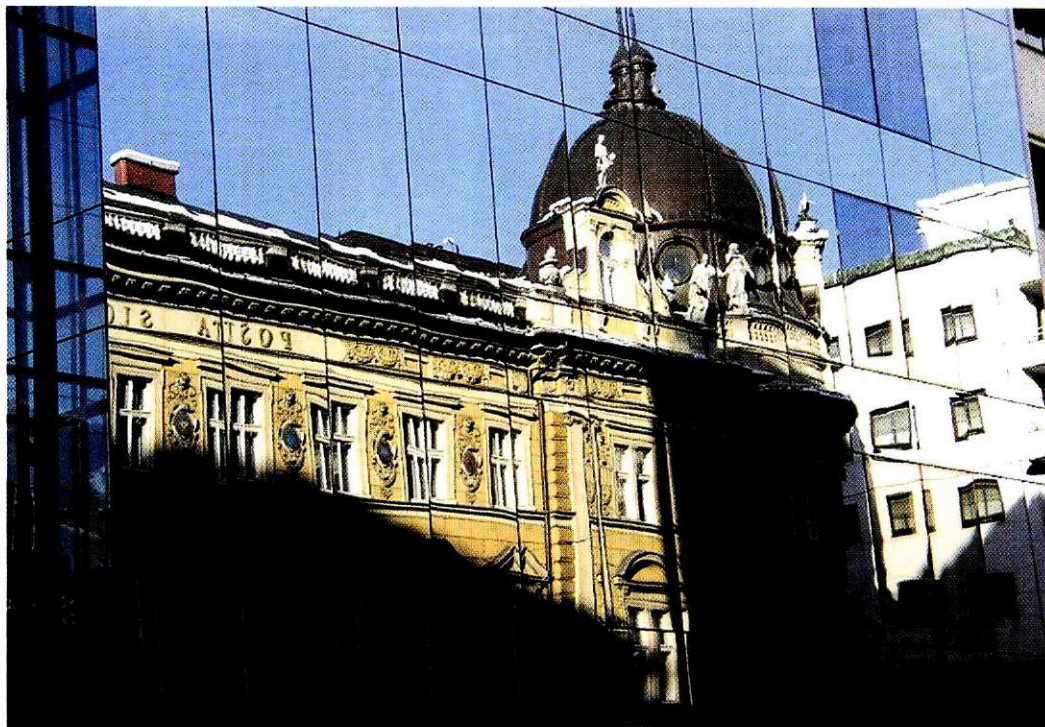
Tranzitno pot je izkoriščalo neko švicarsko podjetje, in sicer toliko, kot je bilo viška energije.

Švicarsko podjetje je po nizki ceni kupilo elektriko v Avstriji, jo transmittiralo prek našega ozemlja in trikrat dražje prodalo v Italiji.

Vitoslav Türk je po dveh tednih službovanja ceno tranzita podvojil.

Vlada v zadnjem času v javnosti zbuja videz branilke nacionalnih interesov, saj preprečuje prodajo podjetij tujcem. Toda že po volitvah se bo njeno ravnanje hitro spremenilo, saj bo morala zaradi starih dolgov kar nekaj večjih podjetij prepustiti tujim lastnikom.

Že nekaj časa ni bilo nobenega tujega prevzema katerega izmed večjih slovenskih podjetij. To gotovo ni naključje, saj je vlada sistematično rušila že začete prodajne razpise (na primer Slovenske železarne in Talum) in celo odstopala od že sklenjenih dogovorov (o primeru In-



Slovenija po koščkih

dustrije usnja Vrhnika smo pisali pred nedavnim). Vrsta razpisov za prodajo podjetij, ki so v lasti države ali paradržavnih Kapitalske družbe (KAD) in Slovenske odškodninske družbe (SOD), pa sploh ni bila objavljena, čeprav so bili načrtovani že dlje časa. Takšen primer je recimo Paloma, kjer KAD in SOD prodajo načrtujeta že dlje časa, vendar je bila preložena v čas po volitvah. Odmikajo se tudi napovedane prodaje nekaterih drugih podjetij, pri katerih se postopki sploh še niso začeli (na primer peterica regionalnih elektrodistribucijskih podjetij in Geoplina).

Predvolilno pačenje

Volitve so nedvomno glavni raz-

log, da vlada namerno zadržuje prodajo podjetij tujcem. S tem skuša pri volilcih zbuhati vtis, da varuje t. i. nacionalne interese in da ne bo dopustila razprodaje podjetij tujcem. Toda to je najverjetneje le predvolilna poza, saj je očitno, da volilci večinoma niso naklonjeni prodajanju t. i. paradnih konjev tujcem. Vendar bo po volitvah vlada zaradi čedalje slabšega finančnega stanja države in predvsem zaradi nepokritih obveznosti odškodninske družbe do razlaščenec prisiljena prodati tudi nekatera največja slovenska podjetja.

Zasuk v politiki

Toda četudi zanemarimo volitve, se nam vseeno lahko zdi, da se je, od-

kar je krmilo vlade iz rok Janeza Drnovška prevzel Tone Rop, odnos vlade do prodaje najboljših (in tudi malo manj dobrih) slovenskih podjetij precej spremenil. Če bi lahko za Drnovškovo politiko rekli, da je precej izrazito podpirala prodajo podjetij tujim lastnikom, se za politiko sedanjega premierja zdi, da je precej manj naklonjena takšnim rešitvam. Čeprav se je zaradi članstva Slovenije že dolgo pred 1. majem močno krepilo zanimanje tujih investitorjev za slovenska podjetja, v času od Ropovega prevzema oblasti ni bilo prodano nobeno večje podjetje. Nasprotno, kot smo že dejali, je bila preklicana vrsta že napovedanih ali že skoraj sklenjenih dogovorov.

Financiranje oblasti

Takšen zasuk v odnosu do tega vprašanja je posledica več dejavnikov. Poleg premierjeve želje po vzbujanju naklonjenosti pri volilcih pred dvojnimi volitvami so tu še drugi razlogi.

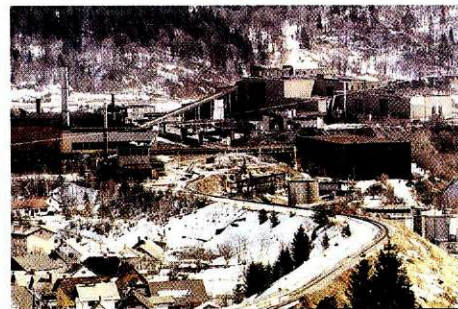
Nekako se dozdeva, da se je LDS morda zavedela, da v primeru, če lastniki večine najpomembnejših podjetij postanejo tujci, njeno financiranje ne bo več tako preprosto kot doslej. Nikakor pri tem ni nepomembno, da premier Rop precej sodeluje z nekdanjim predsednikom države Milanom Kučanom. Zanj pa je že tako ali tako ves čas jasno, da je zelo nenaklonjen vstopanju tujega kapitala v največja slovenska podjetja, ki jih obvladuje



Mercator je zaradi močnega položaja na domačem in balkanskih trgih zanimiv za tuje kupce.



Paloma iz Sladkega Vrha bo najverjetneje prodana, ko bodo volitve mimo.



Zaradi volitev je vlada preprečila tudi prodajo družbe iz sistema Slovenskih železarn.



omrežje njegovih direktorjev, sedaj večinoma združenih v Forumu 21.

Denarna stiska

Vendar se utegnejo razmere kljub temu dramatično spremeniti že kmalu po volitvah. Ta država je dolgo živela in še vedno živi prek svojih možnosti in te zapitke bo enkrat morala poravnati, zato bo potrebovala denar. Le-tega pa najlaže pridobi prav s prodajo državnih deležev v podjetjih. Prodaje bodo še toliko nujnejše, ker bo treba pokrivati čedalje večji luknji v dveh blagajnah – odškodninski in pokojninski.

V neposredni državni lasti so deleži v le nekaj podjetjih (elektropodjetja, Geoplin). Precej večje število deležev v najpomembnejših podjetjih je v lasti paradržavnih SOD in KAD, ki ju prav tako popolnoma nadzoruje LDS.

SOD in KAD sta svoje deleže v podjetjih pridobili v času privatizacije, zdaj pa imata v večini največjih podjetij praviloma od 20- do 30-odstotni lastniški delež, zato brez njunega (oziroma brez političnega) soglasja praktično skoraj ni mogoče prevzeti nobenega izmed teh podjetij. SOD je bila ustanovljena za to, da bi poravnala obveznosti do denacionalizacijskih upravičencev, ki premoženja niso dobili vrnjene v naravi, temveč so namesto tega prejeli obveznice. Kasneje so bile na odškodninsko družbo prenesene še obveznosti do upravičencev do vojne odškodnine. KAD pa je bila ustanovljena kot nekakšen rezervni sklad, iz katerega naj bi pokrivali luknje v pokojninski blagajni.

Podjetja naprodaj

Premoženje v lasti odškodninske družbe je premajhno za poplačilo vseh obveznosti iz naslova denacionalizacijskih obveznic. Ta čas SOD plačuje le obresti na te obveznice, leta 2006 pa se bo začela izplačevati glavnica (izplačevanje bo trajalo do leta 2016). Takrat bo družba potrebovala precej več gotovine kot sedaj, zato bo neizogibno morala začeti prodajati večje kose premoženja – tudi deleže v največjih in najboljših slovenskih podjetjih. Nekdanji predsednik uprave KAD Jože Lenič je ob neki priložnosti izjavil, da bi ob sedanjih di-

namiki vplačil v pokojninsko blagajno premoženje KAD moralo zadoščati še za nadaljnjih 72 let. Sedajni in tudi velika večina prihodnjih upokojencev bi potemtakem lahko povsem mirno spala, če ne bila predpostavka o enakomerni dinamiki vplačil v pokojninsko blagajno (ki rabijo za pokrivanje njenih primanjkljajev) zgrešena, saj se bodo potrebe po teh sredstvih že v nekaj letih dramatično povečale. V obdobju do leta 2010 se bo namreč upokojila večina pripadnikov najštevilnejše povojne, t. i. baby boom generacije, zato se bo razmerje med številom upokojenih in zaposlenih še zmanjšalo. To bo močno povečalo primanjkljaj pokojninske blagajne, zato se bo krepko povečala tudi potreba po sredstvih iz malhe KAD.

KAD in SOD bosta tako do konca tega desetletja prisiljeni razprodati večino svojega premoženja. Na drugi strani bo zaradi vstopa Slovenije v Evropsko unijo čutili čedalje močnejši interes tujih podjetij za prevzemanje sorodnih podjetij iz Slovenije. V prihodnjih nekaj letih bo tako zelo verjetno velika večina največjih in najpomembnejših domačih podjetij prešla v tuje roke.

Koga bodo prodali?

Na vrhu spiska podjetij, ki bodo najprej tarča tujih kupcev, so zagotovo tista podjetja, ki imajo močan tržni delež doma (in če je mogoče še na Balkanu) ali imajo napredne tehnologije oziroma so dobro zsidrana na izvoznih trgih. Največ zanimanja bo tako za podjetja, kot so Petrol, Mercator, Krka, Gorenje, Merkur, Lesnina, elektrodistribucijska podjetja, Geoplin, Aerodrom Ljubljana, Luka Koper, Intereuropa, Adria Airways, tovorni del Slovenskih železnic (če bo prišlo do delitve) in kemična podjetja (Helios, Jub, Belinka). Nikakor ne smemo pozabiti finančnega sektorja, predvsem Zavarovalnice Triglav (in tudi drugih zavarovalnic) in tistih nekaj bank, ki so še ostale v slovenski lasti. Precej zanimanja bo verjetno tudi za Telekom, še posebej za Mobitel, vendar je vprašanje, ali ga bo politika zaradi specifičnih interesov pripravljena prodati (podobno velja tudi za medij-

Na ljubljanski borzi je kmalu po vstopu v Evropsko unijo prišlo do večdnevnega občutnejšega upadanja tečajev. S tem se je uresničila napoved, ki sem jo podal že pred nekaj tedni, da utegne priti po prelomnem 1. maju do opaznejšega drsenja tečajev. V zvezi z vplivom vstopa Slovenije v EU se je namreč v mesecih pred tem nabralo preveč pozitivnih pričakovanj, da bi se lahko vsa izpolnila. Če pa pričakovanja niso izpolnjena in so vlagatelji razočarani, pride do drsenja tečajev. Toda glede na to, da se obrestne mere še vedno znižujejo, varčevalci v bankah pa so čedalje bolj nezadovoljni, zaradi česar jih veliko išče nove možnosti naložb, je vendarle težko napovedati, koliko časa utegne trajati to drsenje. Obrestne mere v svetu se bodo sicer prej ali slej spet obrnile navzgor. Toda pri nas so obrestne mere še vedno višje od zahodnih, zato pri nas tega verjetno ne moremo pričakovati.

Še izraziteje kot večina drugih prometnejših delnic se je znižal tečaj delnic Gorenja. Temu je botrovala ocena uprave Gorenja, da bi utegnil letošnji dobiček biti kar za tretjino nižji od načrtovanega. Glavna razloga za to znižanje naj bi bila visoka rast cen surovin in morebitne dodatne zahteve sindikatov po višjih plačah. Cene surovin se v zadnjem času dejansko vrtoglavo zvišujejo (eden glavnih razlogov je hitri gospodarski razvoj Kitajske, ki kupuje čedalje več surovin, nekaj pa je delo spekulativnih idej), kar bo Gorenje le stežka vračunalo v cene svojih izdelkov. Dodatni sindikalni pritiski na plače pa so za zdaj še negotovi, poleg tega je bilo Gorenje v preteklosti vedno spretno pri dogovarjanju z delavci. V vsakem primeru je verjetno ocena o tretjinskem znižanju dobička pretirana. Ne nazadnje tudi pretekle izkušnje kažejo, da je bila uprava Gorenja pri napovedovanju poslovnih izidov navadno precej konservativna, morebitne nevarnosti iz okolja pa so bile pogosto ocenjene za bolj grozeče, kot se je potem dejansko izkazalo. Vendar me ne razumite narobe – s tem ne želim reči, da se mi zdi Gorenjeva delnica poceni. Pravzaprav bi v tem trenutku težko za katerokoli slovensko delnico (razen nekaterih manj znanih podjetij s prostega trga) trdil, da se mi zdi vidno podcenjena.

Še bolj kot rast cen surovin in zahteve po višjih plačah utegne na čiste dobičke podjetij vplivati nova davčna zakonodaja o obdavčitvi pravnih oseb. Po projekcijah ministrstva za finance bo ta zakonodaja proračunu prinesla dodatnih 35 milijard tolarjev davčnih prihodkov. Te milijarde bo moral nekdo plačati, zato je logična posledica, da se bodo čisti dobički mnogih slovenskih podjetij zmanjšali. To seveda načeloma za delnice ni dobro. Toda pri nebrzdani rasti slovenskega borznega trga, ki je trajala doslej, se skoraj nihče ni ukvarjal s takšnimi "malenkostmi", kot je ta.

Denis.Vengust@email.si

ske hiše, kjer je že sedaj precej zanimanja tujcev). Nekoliko manj, a še vedno kar nekaj zanimanja je pričakovati pri večjih podjetjih iz živilske industrije, ki jih bo vstop v EU sicer prizadel, vendar v manjši meri kot manjša živilska podjetja. V to skupino sodi pivovarska industrija, za katero pa je vprašanje, ali bo sploh napredaj (podobno velja tudi za hitro rastočo Perutnino Ptuj), in podjet-

ja, kot so Žito, Kolinska in Droga. Nekaj zanimanja bo verjetno tudi za slovenski turizem, predvsem za največja podjetja, kot so Terme Čatež.

Pomemben del slovenskih podjetij se torej utegne, še preden se bomo dobro zavedeli, znajti v tujih rokah. Preostali del pa si bodo z raznimi navzkrižnimi povezavami in menedžerskimi odkupi večinoma razdelili pripadniki Forumu 21.

Denis Vengust

Razkrita 50-letna skrivnost



Že vse od osamosvojitve se v javnosti vsake toliko časa pojavi novica, da so nekje v Sloveniji odkrili večje ali manjše povojno grobišče. Do danes se jih je tako nabralo že več kot 150 – najnovejše so odkrili pretekli teden v Bodovljah pri Škofji Loki.

Največja zaluga za slednje gre domačinom, ki so že vse od konca druge svetovne vojne vedeli za grobišče, vendar si zaradi bojzani pred represalijami prejšnjega režima o njem niso upali govoriti na glas. Zdaj ko naj te bojzani ne bi bilo več, so se odločili, da bodo grobišče razkrili tudi širši javnosti. Pred časom so se povezali s komisijo za evidentiranje in ureditev prikritih grobišč občine Škofja Loka. Slednja je zbrala vse potrebne podatke o grobišču, pridobila soglasja za izkop (soglasje lastnika zemljišča in soglasje svojcev pobitih, ki ju za izkop zahteva z zakon o vojnih grobiščih) in se odločila, da bo na kraju, kjer naj bi bilo zakopano 29 domobran-

cev iz škofjeloškega gradu, izvedla poskusni izkop (to ji namreč dovoljuje občinski odlok, sprejet leta 1990).

Že prve lopate razkrile prve kosti

Tako se je v torek že navsezgodaj ob grobišču zbralo okoli 30 ljudi, večinoma članov komisije, sorodnikov in novinarjev, ki so nekateri z zanimanjem, nekateri pa z vidno bolečino spremljali, kaj se bo pokazalo izpod lopat treh kopačev. Ko se je v zemljo zarila prva lopata, je bilo očitno, da je zemlja rahla in da je na tistem mestu že nekdo kopal. Kot nam je dejal eden od domačinov, so pred leti na tistem mestu že kopali, ker so želeli preveriti, ali so trupla domnevno 29 domobrancev res na tistem kraju, kot se je govorilo, nato pa so jamo zakopali nazaj. Tudi zato je bilo kopanje tokrat lažje, tako da so kopači razmeroma hitro naleteli na prve kosti. Najprej se je pojavila golenica pa medenica, nato pa še vse druge kosti. Čeprav naprej domačini in člani komisije niso želeli niti smeli kopati, saj različni odloki in zakoni določajo, da je treba pri poskusnem izkopu,

takoj ko naletiš na prve kosti, poklicati kriminaliste in policijo, so bile govorice, da so tam zakopani ujeti domobranci, nedvoumno potrjene.

Pritiski na komisijo

Odgovor na vprašanje, koliko ujetih domobrancev je bilo pobitih na tem kraju in kdo so to bili, bo morebiti dala kriminalistična preiskava (člani komisije so takoj po odkritju kosti poklicali policijo, ki je grobišče zavarovala). Kakšne bodo njene ugotovitve, seveda ni mogoče napovedati, upamo pa lahko, da bodo vsi nadaljnji postopki stekli tako, kot je treba, in da se ne bo tako kot že nekolikokrat doslej zgodilo, da je preiskava grobišč povojnih bojov "po naključju" zašla v slepo ulico. Dvom je toliko bolj upravičen zato, ker se je že pred samim izkopom in po njem pokazalo, da se nekateri



Pri izkopu je bil poleg članov komisije, svojcev in novinarjev navzoč tudi kaplan v Škofji Loki Igor Stepan, ki je opravil kratek obred in blagoslovil grobišče.



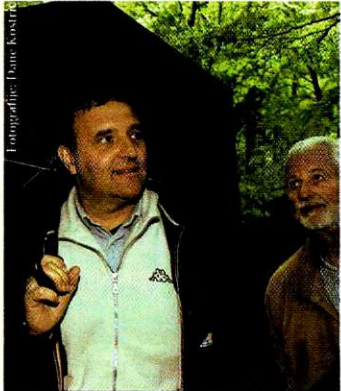
Ko so člani komisije in svojci naleteli na prve kosti, so poklicali policijo in ta je prevzela nadaljnje raziskovanje. Le upamo lahko, da preiskava tako kot že nekoliko podobnih raziskav doslej ne bo zašla v slepo ulico.



Sestra starih bratov Pečenik, ki ležijo v odkritem grobišču, si želi, da bi bili njeni bratje dostojno pokopani.



Slika štirih bratov Pečenik – Antona, Jožeta, Matevža in Tomažeta; na hrbtno stran jim je mati napisala posvetilo.



Predsednik komisije Janez Pintar si zelo prizadeva, da zločini, storjeni po koncu vojne, ne bi ostali neraziskani.



Anton Jereb, ki je kot mladoletni domobranec prišel živ iz Loskega gradu, je ena od neposrednih prič takratnega dogajanja. Imen krivcev za pobjo nam ni želel zaupati, potrdil pa je, da jih je nekaj med njimi še živih.

v Škofji Loki se vedno trmoglavo upirajo razkrivanju krvave slovenske povojne zgodovine. Tako je deminimo predsednik komisije, ki je organizirala izkop, Janez Pintar se dan pred izkopom prejel uradni dopis župana občine Škofja Loka Igorja Drakserlja (član SLS), v katerem ga poziva, naj komisija izkopa ne izvede, dokler občina ne dobi odgovora vlade (povprašali naj bi jo, kakšne so naloge in pristojnosti občine v postopkih izkopavanja vojnih grobišč). Ker se komisija ni uklonila takšnemu pritisku, naj bi ji bilo vodstvo občine celo grozilo, da bodo izkop preprečili s policijo. No, sled-

nje se najverjetneje tudi zaradi navzočnosti novinarjev in televizijskih kamer ni zgodilo, kriminalist, ki je prvi prišel na kraj izkopa, pa je potrdil, da je komisija pri izkopu naredila vse tako, kot je treba. Glede na to lahko zdaj upamo, da bodo kriminalisti korektno opravili svoje delo in bodo - če bi že po izkunjah z nekaterimi drugimi odkritimi grobišči prevec pričakovali, da bodo odkrili eksekutorje (nekaj naj bi jih bilo v tem primeru še živih) - poskrbeli vsaj za to, da se bo grobišče primerno raziskalo in zavarovalo. Edino to je namreč normalno za civilizirano evropski državo. **Ales Kocjan**

Po informacijah, ki so nam jih zaupali domačini, naj bi v odkritem grobišču ležala trupla 29 izmed 30 domobrancev ujetnikov (eden je med potjo na morišče ušel), ki so jih partizani v začetku junija 1945 odpeljali s škofjeloškega gradu v Bodovje. Gnali so jih v gozd za hrib nad vasjo (kakšnih 500 metrov nad današnjim obratom Termike), jih postrelili, trupla pa pometali v jamo, ki so jo med vojno partizani uporabljali za skrivališče. Razlog za pobjo naj bi bilo maščevanje za partizana, ki naj bi ga bila na skoraj istem mestu med vojno ustrelili domobranec iz črnovrske domobranske postojanke. Občinska komisija za poboje je od leta 2002 na območju Škofje Loke odkrila 18 grobišč, kar pa nikakor niso vsa, ki naj bi ležala na tem območju.

Politische Bücher
Slovenien – ein Massengrab
Tamar Grissler-Pečar verfallt eine ungeschminkte Kriegsgeschichte
Innovativ
Ge
Einblicke in
... (The rest of the text in this block is a dense grid of small text, likely a book review or a list of publications, partially obscured by the layout.)

Recenzija knjige Tamare Grissler-Pečar v Frankfurter Allgemeine Zeitung

WZ: Slovenija – množično grobišče

Nemški Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ) je pretekli teden objavil recenzijo knjige znane slovenske zgodovinarke in publicistke Tamare Grissler-Pečar z naslovom **Das zerrissene Volk, ki je lani izšla pri dunajski založbi Böhlau.**

Kot v recenziji z naslovom Slovenija – množično grobišče piše novinar Reinhard Olt, knjiga ponuja prepričljivo in hkrati pretresljivo podobo titoističnega totalitarizma kot komunistične vladavine nesovjetskega, čeprav stalinističnega značaja v času med drugo svetovno vojno in po njej. Po Oltovih navedbah Grissler-Pečarjeva v svojem delu niti najmanj ne dvomi, da je bila po mnenju tako jugoslovskega vodstva kot Komunistične partije Jugoslavije in njene slovenske veje odstranitve domobrancev in četnikov pomembnejša od boja proti okupatorju. “Grissler-Pečarjeva je tudi prepričana, da je Osvobodilna fronta, nad katero so imeli monopol komunisti, več energije vložila v državljansko vojno, da bi eliminirala ‘kolaborante’ in iztrebila ‘izdajalce’, kot pa za osvobodilni boj,” piše Olt. Novinar se je v članku osredinil na masakre, nad katero so imeli jezikovni in jezikovni predstavniki zgodovinarjev v njeni domovini zamolčano temo.” Olt četrta strani dolgo recenzijo sklene z zapisom: “Kdor želi razumeti, zakaj je slovenska družba sedanjosti kljub neprimerljivemu gospodarskemu razcvetu majhne države, ki postaja zgledna učenka EZ, globoko razklana, mora v roke vzeti to knjigo.”

A. K.

Ali je vlada sposobna in pripravljena premisliti in sprejeti dolgoročne poteze, ki bi Sloveniji prinesle upanje v hiter in trajen napredek, ki bi prihodnjim generacijam vsaj ohranjal sedanje stanje okolja in narave? Zdi se, da (vsaj dolgoročno) še ne, kajti značilen pragmatizem vse pre pogosto zakrije temeljno ekološko noto.



Okoljsko dobičkarstvo

Med najodmevnejše in dvomljive okoljske akcije vsekakor sodi potiskanje zamujenega, še bolj pa zastarelega nacionalnega energetskega programa skozi državni zbor. V to poglavje sodi tudi predvidena graditev vetrnih elektrarn na Krasi in vsaj ene sežigalnice odpadkov. Za obe področji je značilno, da se v Sloveniji še vedno ukvarjamo predvsem s posledicami problemov in ne z virom njihovega nastanka.

Pripombe na osnutek državnega načrta delitve pravic

Tudi na osnutek državnega načrta razdelitve pravic do emitiranja toplogrednih plinov za obdobje 2005—2007 letijo številne pripombe. Pri oblikovanju celotne količine emisijskih kuponov se namreč načrt sklicuje na vsebino operativnega programa za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov. Glede na to, da ta program ni v celoti oblikovan na realnih predpostavkah, obstaja močan dvom o tem, da bi lahko bil državni načrt delitve pravic, ki je nastal na podlagi operativnega programa za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov, kakovosten načrt z okoljsko integriteto. Številke, ki so navedene v operativnem programu, se bodisi nanašajo na celotno industrijo, bo-

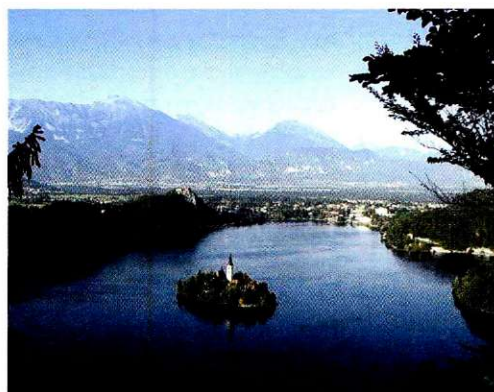
disi na vse toplogredne pline in ne le na CO₂, na katerega se nanaša državni načrt. Prav tako ni mogoče na podlagi operativnega programa ugotoviti, kako se celotna količina emisij deli na industrijo in energetiko. Kjer je mogoče najti primerljiva števila, leta kažejo na to, da državni načrt sploh ni v skladu z operativnim programom (na primer: program navaja, naj bi emisije iz proizvodnje elektrike v letih 2005 in 2008 znašale 5,2 oziroma 4,7 milijona ton CO₂. Po državnem načrtu naj bi proizvajalci elektrike skupaj letno dobivali okvirno za 6 milijonov ton CO₂ emisijskih kuponov. Prav tako prihaja do odstopanja v izhodiščnih emisijah; po operativnem programu naj bi imele elektrar-

ne v letu 2000 okvirno 5,5 milijona ton emisij CO₂, državni načrt pa kot povprečje 1999—2002 prikazuje 6,5 milijona ton CO₂. Zaradi takšnih razhajanj bi se morali javno predstaviti podatki o emisijah, na podlagi katerih se je določala višina takse za CO₂, predstaviti pa bi se morali tudi natančni izračuni, na podlagi katerih je bil operativni program toplogrednih plinov "preveden" v državni načrt razdeljevanja pravic. Glede na to, naj bi po operativnem programu emisije iz prometa v obdobju 2008—2012 za 120 odstotkov presegle izhodiščne emisije iz leta 1986, da emisije iz sektorjev, ki so v shemi trgovanja, znašajo 59 odstotkov vseh emisij toplogrednih plinov in da je

treba v celoti doseči zmanjšanje emisij za 8 odstotkov, je 5-odstotno zmanjšanje, ki ga predvideva državni načrt, neprimerno in nezadostno. Državni načrt bi namreč moral pripomoči k vsaj 8-odstotnemu zmanjšanju emisij toplogrednih plinov v trgujočih sektorjih v letih 2005—2007.

Izkrivljanje konkurence

Državni načrt pa ponuja tudi možnost, da se v trgovanje vključijo naprave, katerih vhodna toplotna moč je med 15 in 20 MW, kar vodi do izkrivljanja konkurence. Tisti upravljavci, ki se ne odločijo za trgovanje, morajo plačevati takso za emisije CO₂, tisti pa, ki se vključijo v trgovanje, dobijo brezplačne emisijske



V slovenski okoljski politiki je vse mogoče. Prebivalci Triglavskega narodnega parka zato dvomijo, da sta projekt italijansko-ameriškega izvajalca za razvoj Kamniško-Savinjskih Alp in hkrati napačna slika na plakatu (Školčev vikend) samo naključje.

kupone (tovrstno početje se lahko šteje tudi kot državna pomoč, ta pa je po direktivi prepovedana). V trgovanje se bodo tako vključile naprave, pri katerih lahko pričakujemo, da bo breme nakupa dodatnih kuponov manjše kot plačevanje takse za CO₂. Breme onesnaževanja se tako ne porazdeli glede na to, koliko kdo onesnažuje, temveč glede na to, ali je upravljavec pripravljen na sodelovanje v trgovanju z emisijami. Konkurenčnost med napravami znotraj Slovenije je tako lahko ogrožena. Konkurenčnost pa je ogrožena tudi zaradi tega, ker za nove vstopne ni predvidenih rezerv. To je vsekakor napačna poteza, saj bo le pravilno oblikovana rezerva za nove vstopne lahko vzpodbudila investicije v sodobnejše, učinkovitejše in okolju prijaznejše tehnologije. Če se slovenska podjetja potemtakem odločijo investirati v sproizvodnjo elektrike in toplote, še posebej iz obnovljivih virov energije, za to ni nobene stimulacije, saj tisti, ki isto količino elektrike oziroma toplote proizvedejo z dvakrat višjimi emisijami, dobijo emisijske kupone zastonj. Povrh vsega pa to ni v skladu s pravili EU.

Vremščica

Vetrna elektrarna je elektroenergetski objekt, s katerim vetrno energijo pretvarjamo v električno. Vsaka vetrna turbina (vetrnica) naj bi bila nameščena na betonskem temelju 200 m³, stolpu višine 55 m in premera 3 m, ki tehta 5 ton, na vrhu pa se vrti trikraki rotor, s katerim je skupna višina vetrne turbine 82 m in tehta 90 ton, kar ustreza višini 30-nadstropne stolpnice. Vetrna elektrarna bi z močjo 60 MW proizvedla letno približno 198 GWh električne energije, kar znaša 1,5 odstotka letne električne energije v Sloveniji. Naprave na Vremščici bi bile resnično energetsko obnovljiv energije, a se pri njihovem umeščanju v prostor pozablja, da z vso nujno potrebno infrastrukturo nikakor niso obnovljiv vir. Nasprotno, vetrne elektrarne so prostorsko najpotratnejši vir, saj zahtevajo na enoto proizvedene energije daleč največ prostora. Zato njihovo umeščanje na območja ohranjene narave ne pripomore k reševanju obstoječih okoljskih problemov, ampak



Dr. Miha Tomšič z Inštituta Jožefa Stefana: "Slovenija je prvak v energetske potratnosti! V zadnjih letih je namreč poraba narasla za 15 odstotkov; javna podjetja so pravzaprav sklepala pogodbe za povečano porabo energije. Talum (elektroliza aluminija) kot 5-odstotni porabnik celotne energije plačuje elektriko po 5,6 tolarja, medtem ko bo pretvorjena vetrna energija stala kar 14 tolarjev. Kot na dlani je, da bo treba to razliko nekje pokriti ..."

ustvarja nove. Tudi burja kot sunkovit, a periodičen veter ni primerna, saj vetrna elektrarna potrebuje konstantni veter. Naprava namreč doseže svojo nazivno moč komaj pri hitrosti vetra 16 m/s (58 km/h), pri hitrosti vetra 4 m/s (14 km/h) se priklopi, pri hitrosti vetra 25 m/s (90 km/h) pa se izključi. Vetrna elektrarna potrebuje v dnevih, ko ni vetra, podporo hidro- in termoelektrarn za nemoten dovod električne energije v omrežje. V državnem energetskega načrtu je tako predvidena graditev še dveh termoelektre in ene hidroelektre ter povečanje zmogljivosti Jedrske elektrarne Krško. Zato so argumenti o zmanjšanju emisijskih plinov na račun vetrnih elektrarn v Sloveniji neupravičeni, saj se bo z novimi elektrarnami proizvajalo še več emisijskih plinov, ki onesnažujejo ozračje. Postavitev bi bila upravičena le ob zaprtju nuklearke v Krškem in termoelektre.

Resnični razlogi za graditev

Zaradi bogatega subvencioniranja stroškov študije izvedljivosti (2,5 odstotka predvidene investicijske vrednosti obravnavanega projekta), graditve (v višini 40 odstotkov upravičenih stroškov investicije) in cene odkupa električne energije vetrnega izvora po 14,05 tolarja kW/h (normalna odkupna cena 6,05 kW/h) je vetrna elektrarna ta hip najdonosnejša investicija v elektroenergetiki: ob povprečni 20-letni življenjski dobi se investicija vanjo povrne že v približno petih letih. Velik del subvencij gre seveda iz žepov davkoplačevalcev. Treba se je zavedati, da glavni motiv za graditev vetrne elektrarne ni ljubezen do narave in okolja, ampak ljubezen do denarja, kar dokazuje tudi njena umestitev v ohranjeno naravno okolje. Sicer pa Slovenija zaradi iz-

redne koncentracije naravnih lepote in relativne majhnosti državnega ozemlja ni primerna za vetrne elektrarne. Še posebej je občutljiv Kras, katerega glavna vidna značilnost je poleg kraških pojavov predvsem umirjen relief brez izrazitih naravnih vertikal. Zaradi tega so umetne vertikale še posebej moteče in bi pomenile skrajno degradacijo kraške krajine.

Ogromno odlagališče odpadkov

Župani južnoprimorskih občin (od Pirana, Ilirske Bistrice do Komna) so nedavno podpisali pogodbo, s katero so ustanovili konzorcij, ki bi vzpostavil enoten sistem gospodarjenja z odpadki in predvideva graditev ogromnega odlagališča odpadkov na občutljivem kraškem območju poleg že obstoječega odlagališča ob cesti Sežana—Vrhpolje. Občinski veljaki so javnosti preprosto zamolčali svojo namero. Odlagališče bodo za povrh gradili na kraških tleh, ki po pravilniku o odlaganju odpadkov sodijo med zemljišča z močno razpokano kamninsko podlago in dobro vodno prepustnostjo ter z nedoločljivimi tokovi podzemne vode. Pravilnik torej strogo prepoveduje graditev odlagališč na podobnih zemljiščih. Po nekaterih načrtih pa konzorcij napoveduje tudi odlaganje pepela iz sežigalnic. Pri tem domačini negodujejo, saj se še dobro spominjajo pepela na avtomobilih, ki ga je nanesel veter (Kras je zelo vetrovno območje) med lanskim gozdnim požarom pri Komnu. Sežigalnice pa so sploh največji vir nastajanja dioksinov – cloveku najnevarnejših snovi, ki povzročajo raka, prirojene napake, oslabitve imunskega sistema ... Slovenija je ob vstopu v EU ena redkih držav, ki raziskave o stanju dioksinov v okolju in clovekovem telesu še nima.

Lovro Kastelic



www.raplus.com

RADIO
PLUS



Mit rolls-royce

Pred šestimi leti so mnogi angleški tradicionalisti menili, da je z mitom rolls-royce konec. Znamko avtomobila, ki je bila nekdanj pojem za britansko razkošje, je takrat namreč prevzel nemški koncern BMW. Kljub temu pa je nekoč angleško podjetje, ki si je za svoj cilj postavilo, da bo izdelovalo najboljše avtomobile na svetu, preživelo. Sto let po ustanovitvi znamke rolls-royce se zdi, da je zavel nov veter. Letos naj bi izdelali tisoč avtomobilov te luksuzne znamke, tako kot v dobrih starih časih. Rolls-royce ima veliko občudovalcev, vendar malo kupcev. To naj bi se spremeni-



lo. Letos želijo pri BMW prodati tisoč primerkov rolls-royceovega modela phantom; cena za avtomobil se giblje od 320.000 evrov naprej.

Vročina in suša

Medtem ko smo imeli v Evropi pravo spremenljivo aprilsko vreme,



so v Kaliforniji po dolgotrajni vročini in suši izbruhnili prvi silovitejši gozdni požari v tem letu. Okrog prvomajskih praznikov so se temperature v teh krajih dvignile na 37 stopinj Celizja. Šest žarišč se je naglo razširilo v okolici Los Angelesa, San Diega in Riverdalea, požari pa naj bi bili uničili okoli 2.000 hektarjev gozda in grmičevja. Na tisoče ljudi je moralo zapustiti svoje domove.

Velikanski raki

Ob norveški obali na milijone ogromnih tihomorskih rakov, katerih potomce je v Evropo v tridesetih letih prejšnjega stoletja uvozil sovjetski diktator Stalin, potuje proti jugu in požira vse, kar se znajde na njihovi poti. Velikanski raki, ki tehtajo tudi do deset kilogramov, razpon klešč pa imajo več kot dva metra, so tako odporni, da se znanstveniki bojijo,

da bodo prišli vse do Gibraltarja. Okrepljena po skrivnostni demografski eksploziji v minulih desetih letih je rdeča armada Stalinovih rakov, ki so bolj znani kot raki s Kamčatke ali rdeči kraljevski raki, napredovala že za dvesto kilometrov in zavzela pristanišča severne Nemčije. Več kot deset milijonov teh rakov za seboj pušča pravo podvodno opustošenje. Ti raki tudi nimajo naravnih sovražnikov in so tuja vrsta v Barentsovem morju, zato njihovo število zelo narašča. Stalin je rake je v Barentsovo morje pripeljal v želji, da



bi zagotovil hrano prebivalstvu severozahodnih območij nekdanje Sovjetske zveze. V devetdesetih letih pa se je njihova populacija iz neznanih razlogov zelo povečala.

Najstarejša knjiga

Splitski evangelistarij, najstarejša ohranjena knjiga na Hrvaškem, ki je po petnajstih stoletjih prvič objavljena kot reprint, velja za kulturni spomenik največje vrednosti. Reprint so v začetku maja v okviru jubilejnega praznovanja 1700. obletnice mučeništva sv. Dujma predstavili v splitski katedrali. Evangelistarij vsebuje štiri evangelije – po Mateju, Marku, Luki in Janezu. Po srednjeveški legendi ga je lastnoročno in z apostolskimi črkami zapisal sv. Dujam, ki je umrl mučeniške smrti med pregonom kristjanov v času vladavine cesarja Dioklecijana. V vseh popisih splitske stolnice iz srednjega veka je omenjen kot posebej pomembna relikvija, povezana s sv. Dujmom. Iz zapisov na robovih besedila, pisanih v beneventani, karolini in rimskem kurzivu, ki so nastali od 10. do 13. stoletja, je moč spremljati cerkve-

no zgodovino. Obstaja domneva, da je evangelistarij rabil pri prisegi ob kronanju kralja Zvonimirja leta 1076 v Solinu, zelo verjetno pa tudi ob prisegah drugih hrvaških vladarjev pred Zvonimirjem in po njem. Reprint je objavljen v 1.200 izvodih na 624 straneh in tehta 4,6 kilograma.

Rubensovi briljanti

V muzeju briljantov v belgijskem Antwerpnu, ki velja za enega svetovnih središč dragih kamnov, so odprli razstavo z naslovom Rubens in briljanti. Na razstavi so na ogled brušeni kamni, ki so jih obdelali sodobniki flamskega slikarja Petra Paula Rubensa (1577—1640), prav tako pa tudi dragocen nakit juvelirjev, ki so se s to obrtjo ukvarjali po slikarjevi smrti. Rubens je bil lastnik bogate zbirke briljantov in juvelirskih izdelkov, ki so mu jih podarili številni prijatelji, ki so drage kamne uvažali iz Indije. Na ogled je tudi briljantna naprsna zaponka iz 19. stoletja, ki se imenuje po slikarju, Rubens pa jo je prejel od španskega kralja Filipa IV.



Busheva limuzina

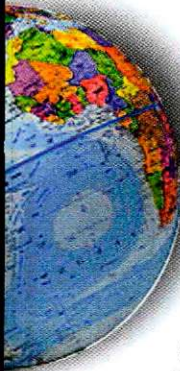
Na dražbi v Hongkongu so za 200.000 dolarjev prodali limuzino, s katero se je peljal nekdanji ameriški predsednik George Bush. Avtomobil znamke BMW 760, s katerim se je nekdanji ameriški predsednik peljal po otoku Hainan, kjer se je udeležil nekega azijskega zasedanja, je sicer še povsem nov. Na draž-



Sodobna zibelka

Starši z dojenčki bodo nedvomno veseli novega izuma – zibelke, ki zazna že najšibkejši otrokov jok in nemudoma začne z nežnim zibanjem, ki naj bi znova uspavalo otroka. Zibelka deluje tudi kot nekakšna virtualna varuska, saj lahko zazna določeno nevarnost za otroka. Senzorji, nameščeni na zibelki, ves čas nadzorujejo dihanje in gibanje novorojenčka ter sobno temperaturo, saj se pri otrocih pri višjih sobnih temperaturah poveča nevarnost nenadne smrti. Zibelko je izumil Garry Cho, študent zadnjega letnika na Univerzi Brunel. 22-letni Cho iz severnega dela Londona je svoj prototip izdelal na podlagi običajne lesene zibelke, za svoj izum pa je porabil material v vrednosti okoli 200 funtov, vendar je prepričan, da bo izdelovalec, ki bo sprejel njegov izum, znatno zmanjšal stroške.





bi so bili še trije drugi avtomobili te znamke, ki so goste – udeležence foruma – prevažali z enega konca otoka na drugega, vendar pa niso šli za tako ceno kot tisti, s katerim se je vozil veliki ameriški predsednik.

Muzikal o Lennonu

Na Broadwayu bodo kmalu začeli prikazovati muzikal o življenju Johna Lennona, znanega Beatla. Prikazali bodo vse dele njegovega življenja – od let odrasčanja v delavskem okolju Mer-



seysidea do uboja v New Yorku. Muzikal je odobrila tudi Yoko Ono, Lennonova vdova, v njem pa bodo izvajali pesmi, ki jih je napisal kot samostojni glasbenik. Muzikal bodo najprej prikazovali v San Franciscu, nato pa ga bodo prenesli v New York.

Veleblagovnice za starejše

Potem ko so avstrijski trgovci ugotovili, da delež starejšega prebivalstva v tej državi vztrajno narašča in da je več kot tretjina Avstrijcev starejših od 50 let, je avstrijska trgovska veriga Adeg na Dunaju, Bergheimu in Bad Hofgasteinu pri Salzburgu odprla štiri veleblagovnice, namenjene kupcem, starejšim od 50 let. Gre za prve trgovine v Evropi, kjer se ni

treba sklanjati, snemati ali natikati očal, da bi videli ceno izdelka tudi na nižjih policah, saj so številke zelo velike, prav vse pa je prilagojeno starejšim ljudem. Vsi izdelki so lahko dosegljivi, ni treba več stopati na prste, saj je maksimalna višina polic 1,70 metra. Na oddelku z mlečnimi izdelki in prehrano so kupcem na voljo številna povečevalna stekla, da si lahko preberejo navodila oz. druge napise. Pri samem vходу v trgovino pa se lahko opremijo s pravimi očali. Večina zaposlenih v veleblagovnicah je prav tako starejših od 50 let.

Mandela se umika

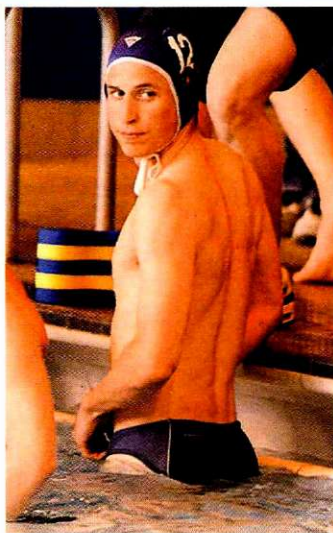
Nelson Mandela, južnoafriški bорец za pravice temnopoltih, se je odločil, da se bo po svojem 86. rojstnem dnevu, ki ga bo praznoval 18. julija, umaknil v zasebnost. Eden izmed njegovih sodelavcev je dejal, da je Nobelov nagrajenec za mir in nekdanji predsednik Južnoafriške republike utrujen zaradi javnih nastopov. Po poletju naj bi zmanjšal število svojih delovnih obveznosti, kar naj bi mu tudi omogočilo, da napiše svoje spomine. Prvi temnopolti predsednik JAR, ki je v času apartheida v zaporu preživel



27 let, je ta čas na otoku Trinidad in Tobago, kjer lobira za kandidaturu svoje države za svetovno nogometno prvenstvo v letu 2010.

Williama prekaša stražar

Britanski princ William se na univerzi sooča z neprijetno težavo. Krožijo namreč govorice, da se njegov telesni stražar Bill Noon po znanju na predavanjih mnogo bolje odreže, kar mladega princa spravlja v zelo neprijeten položaj. Noon spremlja najstarejšega sina britanskega prestolo-



naslednika Charlesa med študijem na škotski Univerzi St. Andrews na vsakem koraku. Navzoč je na vseh predavanjih in seminarjih, kjer tudi aktivno sodeluje. William se v šoli ni nikoli posebno odlikoval. Najprej se je odločil študirati umetnostno zgodovino, vendar pa je po več semestrih študij pretrgal in se vpisal na geografijo. A tudi tam ima po poročanju britanskih medijev velike težave, medtem ko njegov telesni stražar Hoon zadeve briljantno obvlada. Princu Williamu ne preostane drugega, kot da se tolaži z dejstvom, da je bil njegov oče Charles prav tako le povprečen študent, danes pa kljub temu velja za intelektualca.

Drage univerze

Univerze v ZDA so po višini šolnin na samem vrhu najdražjih na svetu. Šolnine v ZDA so namreč v zadnjih desetih letih narasle za več kot 40 odstotkov in v poprečju znašajo 4.000 ameriških dolarjev letno, na zasebnih univerzah pa od 18.000 dolarjev naprej. Na Nizozemskem šolnine v povprečju znašajo 1.711 dolarjev, v Veliki Britaniji pa 1.900. Britanske šole bodo sicer od leta 2006 lahko šolnine zvišale na 5.200 dolarjev. V Avstraliji šolnine znašajo od 2.700 do 4.500 dolarjev, najdražja pa sta študij medicine in prava. Na prvem mestu po subvencioniranju visokega šolstva je Finska. Tako večina študentov na Finskem pet let dobiva subvencije za stroške bivanja in življenja, razen majhnih prispevkov šolnin ni. Ven-

dar se morajo tujci, ki želijo tam študirati, najprej naučiti finsčine.

Aspirin iz vesolja

Na dražbi v kalifornijskem okrožju Orange so za 3.250 dolarjev prodali aspirin iz priročne lekarne udeležencev prvega poleta s človeško posadko na Luno 20. julija leta 1969. Tabletko je zaradi vesoljske zgodovine dosegla astronomsko ceno, poleg aspirina pa so prodali tudi spremljajoče pismo udeleženca prve odprave na Luno, ameriškega astronava Micheala Collinsa. V pismu je Collins zapisal, da je tableta v lekarni vesoljske ladje Apollo 11, ki je na Luno ponesla prva Zemljana – Neala Armstronga in Edwina Aldrina. Sam Collins sicer ni stopil na Luno, ampak je ostal v modulu, ki je krožil okoli Lune, in čakal na vrnitev svojih kolegov. Prodano tabletko so hranili v Collinsovi mizi celih 30 let.

Izpolnil obljube

Arnoldu Schwarzeneggerju, igralcu avstrijskega rodu, ki je lani oktobra na posebnih volitvah o odpoklicu nadomestil demokratskega guvernerja Kalifornije Graya Davisa, je po šestih mesecih vodenja največje ameriške zvezne države uspelo izpolniti večino predvolilnih obljub. Schwarzenegger se je podal tudi na mednarodni oder, odpotoval v Izrael in Jordanijo ter obiskal ameriške vojake v Nemčiji. Čeprav je republikanec, se njegova stališča glede pravice do splava, poroke med homoseksualci in varstva okolja razlikujejo od tistih, ki jih



ima predsednik ZDA George Bush. Njegova priljubljenost v Kaliforniji je ta čas tako velika, da bi mu večina volivcev oprostila, tudi če bi dvignil davke. To pa je dosežek, do katerega se v ameriški politiki zlepa ne pride.



Francozi pijejo manj

V zadnjih 40 letih se je v Franciji poraba alkohola pri osebah, starejših od 15 let, zmanjšala za 38 odstotkov, s 24,6 litra letno na osebo leta 1960 na 15 litrov na osebo leta 2001. Takšne podatke objavlja statistični inštitut INSEE. Da bi prišli do takega izsledka, so francoske oblasti sprejele različne ukrepe, predvsem pa cenovno politiko. Do leta 1992 so se cene za alkohol poviševale tako kot cene tobačnih izdelkov. Leta 1984 je ministrstvo za socialne zadeve začelo tudi prvo kampanjo boja proti alkoholizmu. Pomembno vlogo je odigralo tudi sprejetje zakona Evina leta 1991. Seveda so tudi povišane kazni za vožnjo v vinjenem stanju in znižanje dopustne količine alkohola v krvi voznika nedvomno imele veliko vpliva na to, da so se Francozi začeli bolj zavedati škodljivosti alkohola. Tudi vedenje mladine je postalo drugačno. Od leta 1985 do leta 1996 se je poraba alkohola med mladimi, starimi med 13 in 14 let, zmanjšala kar za dvakrat. Francozi čedalje pogosteje pijejo alkohol samo ob praznikih in koncih tedna.

Holokavst na krožniku

Društva za varstvo živali po svetu so čedalje glasnejša pa tudi čedalje vplivnejša. Radikalna organizacija za varstvo živali Peta je v Londonu odprla razstavo, ki primerja trpljenje živali, ki jih redijo na farmah, s položajem Judov med drugo svetovno vojno. Na razstavi z naslovom Holokavst na krožniku bodo razstavljene velike fotografije koncentracijskih taborišč, skupaj z njimi pa fotografije zaprtih živali na farmah in v klavnicah. Peta z razstavo načrtuje turnejo po Angliji. V nasprotju z Londonom pa mesta Birmingham, Manchester, Glasgow in Dublin ne nasprotujejo razstavi, ki je od februarja letos že izzvala vrsto škandalov v Evropi in Ameriki. Predstavniki organizacije Peta, ki sicer pomeni Ljudje za etično ravnanje z živalmi, so pripravili tudi na aretacije, samo da bi razstavo videlo čim več ljudi. Razstavo, ki je izzvala tudi nasprotovanje znotraj judovskih skupnosti in so jo mnoge obsodile kot navadno izrabljanje, je finančno podprl anonimni judovski človekoljub iz Amerike.

Civilizacija presenečenj

Dva kamniti maski, ki prikazuje ta človeška obraza s kačjimi zobmi, je poleg drugih predmetov našel italijanski arheolog Francisco Estrada-Belli na severovzhodu Guatemale, v mestecu Sivalu. Po mnenju znanstvenika gre za ostanke enega največjih mest predklasične dobe Majev. Maski, ki ju je odkril v tropskem gozdu, so najverjetneje uporabljali v verskih obredih še starejše civilizacije, bolj razvite in zapletene, kot so menili nekoč. Po izračunih izvirajo iz leta 500 pred Kristusom, pred to najdbo pa je veljalo prepričanje, da se je ta civilizacija razvila šele okoli leta 300 pred našim štetjem. Arheolog Francisco Estrada-Belli se je rodil 1963 v Rimu in leta 1991 kot mnogi uspešni znanstveniki emigriral v ZDA. Kot docent univerze Vanderbilt je od National Geographica dobil nalogo raziskati severovzhodni predel Guatemale. V Sivalu je v dobi nekaj sto let pred začetkom predklasičnega obdobja Majev najverjetneje živelo okoli 10.000 ljudi, mesto pa je bilo zapuščeno, potem ko so ga napadli prebivalci nove države, kot je Tikal.

Omajana pozicija

Prijubljenost ameriškega predsednika Georgea Busha je padla na najnižjo raven, odkar je na predsedniškem mestu. Američani so zdaj najbolj nezadovoljni s smerjo, v katero se premika njihova država v zadnjih osmih letih. Kar 62 odstotkov vprašanih je nezadovoljnih s položajem Amerike in samo 49 odstotkom je všeč način, kako Bush opravlja svoje delo. Ankete zadnjih dni kažejo, da je ameriška družba razdeljena na polovico in je takšna že približno od sredine januarja. Do predsedniških volitev je ostalo le še dobrih šest mesecev in za kandidata demokratov Johna Kerryja bi glasovalo 49 odstotkov tistih, ki bodo šli na volitve, za Busha pa 48 odstotkov, zato bo navzočnost tretjega kandidata verjetno odločilna, saj bo ta, če bo sodeloval, dobil 3 odstotke, Bush in Kerry pa po 47 odstotkov glasov. Ankete so pomemben znak za Busha, saj kažejo na postopno zmanjševanje njegovih možnosti za drugi predsedniški mandat pa tudi to, da velike vsote denarja, porabljene za reklamno kampanjo, nikakor niso škodile protikandidatu.

Ugodnosti za nove naročnike revije Demokracija:

- prvi mesec boste revijo prejeli brezplačno
- brezplačno prejmete majico Demokracija
- sodelujete v žrebanju za eno od knjig naše založbe

Naročnina na revijo Demokracija je lahko tudi darilo.

Naročilnica

Akcija - novi naročniki - prvi mesec **brezplačno!**

Plačilo s poloznico • Uredništvo revije Demokracija • p.p. 4315, 1001 Ljubljana

DEMOKRACIJA

ime in priimek: _____

pošiljati začnete dne: _____

datum rojstva: _____

datum: _____

ulica: _____

podpis naročnika: _____

kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: da ne

S to naročilnico se zavežem, da bom naročnik Demokracije najmanj eno leto!

cena: 550 SIT

Če želite 8-odstotni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: upokojenec invalid brezposeln student ali dijak

Le redkokdaj se zgodi, da je kakšen atentat na državnika tako "uspešen", kot je bil nedeljski v Groznm, prestolnici Čečenije, saj so atentatorji s podstavljenim eksplozivom ubili glavnega zaveznika Moskve v Čečeniji – njenega predsednika Kadirova.

V Čečeniji so atentatov in podstavljenih bomb vajeni, vendar je tokratna eksplozija po pomenu presegla prejšnje. Na stadionu Dinamo v Groznm je med prireditvijo ob dnevu zmage nad nacizmom odjeknila eksplozija, v kateri je bil ubit proruski



Proruski čečenski predsednik Ahmad Kadirov, ki je bil ubit v nedeljo

Pekel v Groznm

čečenski predsednik Ahmad Kadirov. Življenje je izgubil tudi predsednik čečenskega državnega sveta Husein Isajev, huje pa je bil ranjen še poveljnik ruskih enot v Čečeniji, general Valerij Baranov. Ocene o mrtvih se razlikujejo, nekateri govorijo o sedem mrtvih in skoraj petdeset ranjenih. Kremelj je začasnega naslednika Kadirova že imenoval čečenskega premierja Sergeja Abramova in ta bo predsedniško funkcijo opravljal do čečenskih predsedniških volitev. Odgovornosti za napad doglej ni prevzel še nihče, za glavne osumljence pa veljajo čečenski uporniki. V svetu so napad ostro obsodili.

Premeteni atentatorji

Iz zgodovine je znan atentat na egiptovskega predsednika Sadata, ki je prav tako umrl na slavnostnem odru kot Kadirov v nedeljo. Sadata so ubili vojaki z avtomatskim orožjem, ko so se med vojaško parado peljali mimo slavnostne tribune. V Čečeniji je bilo v nedeljo nekoliko drugače.

Eksplozija je odjeknila sredi proslave ob 10.35 po lokalnem času na tribuni za pomembne goste na stadionu Dinamo. Šlo naj bi za pehotno mino, ki naj bi bila narejena iz 152-milimetrskega topniškega izstrelka, sprožili pa naj bi jo bili bodisi daljinsko, bodisi s pomočjo časov-

nega sprožilca, so dejali na ministrstvu za izredne razmere, sklicujoč se na preiskovalce. Varnostnikom eksploziva ni uspelo odkriti, saj je bilo vgrajeno v strukturo betonske tribune. 52-letni čečenski predsednik Kadirov naj bi bil nekaj sekund po eksploziji padel na tla z okrvavljenim obrazom, nato pa so ga njegovi stražarji odnesli s kraja dogodka proti bližnjemu vozilu. Čečenski minister za informiranje Taus Džabrailov, ki je bil v napadu tudi sam laže ranjen, je dejal, da je Kadirov podlegel poškodbam na poti v bolnišnico. Odgovornosti

Abramova, ki bo v skladu s čečensko ustavo predsedniško funkcijo opravljal do čečenskih predsedniških volitev. Minister za informiranje Taus Džabrailov pa bo začasno opravljal funkcijo predsednika vlade. Proruska čečenska vlada je medtem zagotovila, da bo po nedeljskem napadu nadaljevala boj proti "teroristom".

Za upornike je bil izdajalec

Ahmadu Kadirovu, ki so ga čečenski uporniki že večkrat poskušali ubiti, se v nedeljo ni uspelo izogniti napadu. Politično kariero je začel v

voljen za čečenskega predsednika. Toda z ruskim posredovanjem oktobra 1999 je stopil na stran Moskve, saj je Mashadovu predvsem očital, da ni ničesar storil v boju proti skrajnejšem.

Leta 2000 je Kremelj Kadirova imenoval za civilnega upravitelja Čečenije, oktobra lani pa je na spornih volitvah postal predsednik Čečenije. Njegovo izvolitev je Kremelj označil za pomemben korak na poti k vzpostavitvi reda v Čečeniji. Kadirov, oster nasprotnik islamskega prava in skrajne islamske sekte vahabitov, se je odločil, da mir v Čečeniji ne bo mogoč, dokler ne bo-



Atentat na stadionu Dinamo v Groznm je bil izredno dobro pripravljen, saj so storilci že nekaj mesecev pred načrtovano proslavo v betonske nosilce vgradili eksploziv, ki je smrtonosno presenetil zbrane na slavnostni tribuni.

za eksplozijo na stadionu Dinamo ni prevzel še nihče, vendar pa so med glavnimi osumljenci čečenski uporniki. Preiskovalci skušajo identificirati tudi delavce, ki so gradili tribuno stadiona, saj bi lahko oni vanjo vgradili eksploziv. Kremelj je za časnega naslednika Kadirova že imenoval čečenskega premierja Sergeja

90. letih prejšnjega stoletja, ko je bil imenovan za muftija Čečenije. Kadirov je bil med prvo rusko-čečensko vojno (1994—1996), ki se je končala z umikom ruskih sil iz republike, poveljnik čečenskih upornikov. V času do drugega rusko-čečenskega spora leta 1999 je bil sodelavec Aslana Mashadova, ki je bil leta 1997 iz-

do "odstranjeni" vsi "banditi", kakor Kremelj imenuje upornike. Kadirov pri čečenskem narodu ni bil priljubljen. Številni so ga videli kot ambicioznega in avtoritarnega voditelja, nenaklonjenega sporazumu z uporniki. To je celo mogoče razumeti, saj je bil za slednje izdajalec, ki je z uporniške prestopil na prorusko stran. A. K.



Fotografije: Reuters

Nočna mora velesil

Sedmega maja je minilo 50 let od znamenite bitke pri Dien Bien Phuju, v kateri so vietnamske sile porazile francosko vojsko in končale prvo vietnamsko vojno. Nekaj let zatem so se v drugi vietnamski vojni opekli tudi Američani. Dogajanje v Vietnamu, nekdanji francoski koloniji, danes pa srednje veliki državi na meji s Kitajsko, Laosom in Kambodžo, se je začelo zaostrovati v času po koncu druge svetovne vojne, ko je na oblast prišel komunistični voditelj Ho Ši Minh.

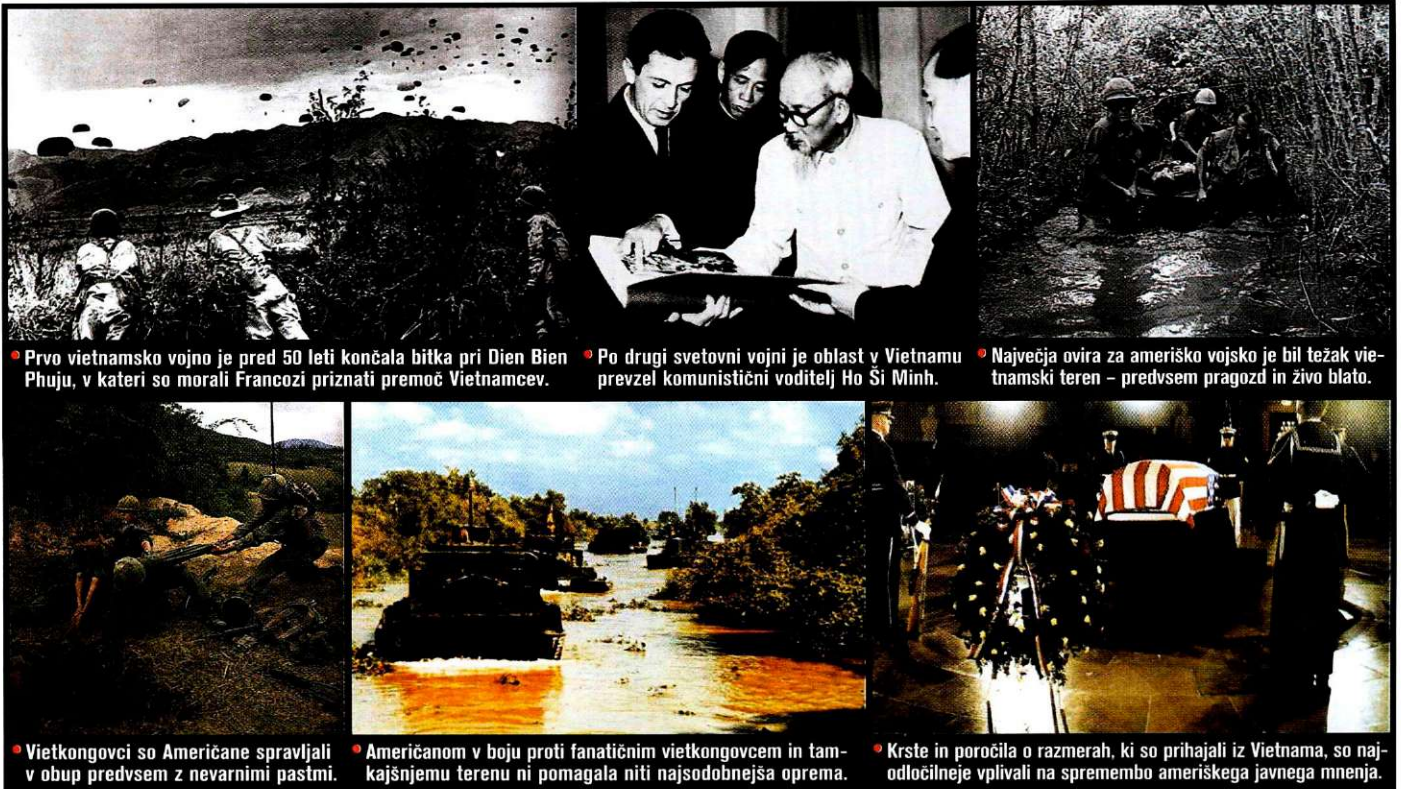
Ker je veljal za trdega komunističnega voditelja in ker se Francozi niso bili pripravljene kar tako sprijazniti z dejstvom, da so izgubili oblast, so bili trdno odločeni, da si bodo svoj del ozemlja pridobili nazaj. Začela se je prva vietnamska vojna (1946—1954), ki so jo analitiki poimenovali "ognjena moč proti moči volje" (prvi dve besedi simbolizirata vojaško premoč francoskih vojakov, drugi dve pa močno voljo Vietnamcev). Po nekaj letih manjših in srednje velikih spopadov, ki niso prinesli prednosti ne eni ne drugi strani, so se Francozi leta 1954 odločili, da bodo vojno dokončno obrnili v svojo korist. Za prizorišče odločilnega spopada so si izbrali trdnjavo Dien Bien Phu v severnozahodnih hribih blizu meje z Laosom, v kateri je imel svoje čete strnjene Ho Ši Minh. Ker so se Francozi zanašali na svoje močne sile in tehnološko premoč, so bili prepričani, da bodo odpor branilcev trdnjave takoj strli, vendar se to ni zgodilo. Kaj kmalu so uvideli, da so naleteli na fanatično vietnamsko vojsko in njenega spretnega generala Vo Nguyen Giapa. Prvi spopadi, v katerih je bilo na eni strani 15.000 francoskih in na drugi 50.000 vietnamskih vojakov, so se začeli 13. marca 1954. Francozi so trdnjavo hitro obkolili, vendar jim upora ni uspelo streti. Po nekaj ted-

nih bojev so jih Vietnamci dodobra izstradali in jim pobili polovico od 12 bataljonov, kolikor so jih pripeljali v tisto hribovje. Še najbolj je šlo Vietnamcem na roko dejstvo, da jim je uspelo (še danes mnogim ni jasno, kako se je po tistih nemogočih cestah to sploh lahko zgodilo) v trdnjavo privleči protiletalske topove, s katerimi so Francozom onemogočili letalsko podporo od zunaj. Francozi, ki so jim Vietnamci pobili okoli 6.000 mož (na strani gverilcev naj bi bilo padlo od 8.000 do 10.000 mož), so uvideli, da takšno vojskovanje nima smisla, hkrati pa so se soočili z nasprotovanjem domače javnosti vojni, zato so se umaknili in se hkrati odločili, da vojno končajo.

Za Francozi v ogenj še Američani

Sedmega maja je bilo tako v Ženevi podpisano premirje, v katerem je Francozom kljub porazu uspelo vsaj delno doseči svoj namen in Ho Ši Minhu prepričati, da bi prevzel oblast v državi. Dokument je namreč določil, da Laos in Kambodža, ki sta prej delno spadala pod Vietnam, postaneta neodvisni državi, čez sam Vietnam pa se potegne tako imenovana demarkacijska črta (potekala je po 17. vzporedniku), ki ga razdeli na dva dela – severnega in južnega. Mnogi so mislili, da bo odslej v tistem delu mir, vendar ni bilo tako. Predvsem Komunistična osvobodilna organizacija Vietkong, ki so jo podpirali Rusi in Kitajci, se ni mogla sprijazniti z dejstvom, da je Južni Vietnam ostal pod nadzorom ZDA (ZDA so postavile svojo vlado), zato je začela gverilski boj za spremembo družbene ureditve. Cilj boja je bila združitev s Severnim Vietnamom, vzpostavitev komunistične oblasti na tem območju in odhod ameriških sil iz Južnega Vietnama. Ker se Američani s tem seveda niso strinjali in ker uradna vladna vojska Južnega Vietnama v boju z gverilci ni bila dovolj uspešna, so pobudo v boju čedalje bolj začele prevzemati ameriške sile. Tako je takratni predsednik ZDA John Kennedy leta 1961 poslal prve ame-





• Prvo vietnamsko vojno je pred 50 leti končala bitka pri Dien Bien Phuju, v kateri so morali Francozi priznati premoč Vietnamcev.

• Po drugi svetovni vojni je oblast v Vietnamu prevzel komunistični voditelj Ho Si Minh.

• Največja ovira za ameriško vojsko je bil težak vietnamski teren – predvsem pragozd in živo blato.

• Vietkongovci so Američane spravljali v obup predvsem z nevarnimi pastmi.

• Američanom v boju proti fanatičnim vietkongovcem in tamkajšnjemu terenu ni pomagala niti najsodobnejša oprema.

• Krste in poročila o razmerah, ki so prihajali iz Vietnamu, so najodločilneje vplivali na spremembo ameriškega javnega mnenja.

riske enote, te pa so se do decembra 1964 razširile na 23.000 vojakov. Ker to ni bilo dovolj, da bi onemogočili vietkongovce (slednji so postajali čedalje močnejši, saj so vojaki iz uradne vietnamske vojske čedalje množičneje prehajali v njihove vrste), so se končno odločili, da bodo proti gverilcem uporabili "močnejša sredstva". Tako so težki ameriški bombniki februarja 1965 (ta datum pomeni tudi uradni začetek druge vietnamske vojne) začeli sistematično bombardirati Severni Vietnam, v naslednjih letih pa so glavni boji potekali ob kamboški meji, severno in zahodno od Saigona in na mejnem območju na 17. vzporedniku, ki ga je OZN leta 1954 razglasila za demilitarizirano cono. Vietnamci so uspešno izkoristili svoje prednosti (fanatičnost,

dobro poznavanje težkega terena in številčnost), na drugi strani pa so imeli Američani zelo velike težave. Najbolj jih je oviral težak teren, ki ga njihovi vojaki in občutljiva najnovejša tehnološka oborožitev niso bili vajeni. Težave so imeli tudi z gverilskim načinom bojevanja, ki ga ameriški vojaki niso vadili, saj v začetku vojne niso pričakovali, da se bodo morali poditi po pragozdu za hitrimi in z vsemi žavbami namazanimi vietkongovci. Vse to jim je prinašalo velike finančne in vojaške izgube.

Odločilna ofenziva, imenovana Tet

Danes poznavalci trdijo, da je bil ključni dogodek za ameriški poraz (čeprav v vsej vojni niso izgubili niti ene bitke) ofenziva Tet leta 1967, ko so jih vietkongovci presenetili z nenadnim napadom na vsa večja južna mesta in strateške točke. Američanom je ofenzivo sicer uspelo zavrniti, toda v vrhovih ZDA je čedalje bolj tlelo prepričanje, da vojaška zmaga ni mogoča. Čeprav so nekateri novega ameriškega predsednika Nixona prepričevali, naj vojno konča in se umakne z vročega terena, se je vseeno odločil, da bo skušal vsaj delno rešiti ameriško čast. Postavil si je nove cilje: napad, kjer je uspeh zagotovljen, izgube pa majhne, pomiritev javnosti in postopno umikanje ameriške vojske iz

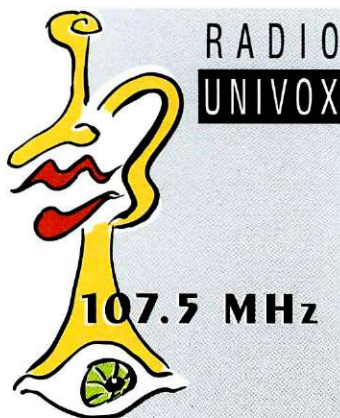
Vietnama. Ker so bile enote vietkongovcev po ofenzivi Tet zelo oslabiljene, jih je leta 1970 poskušal presenetiti z vdorom v Kambodžo, toda to ni prineslo zelenih rezultatov. Znova je poskušal z bombardiranjem Severnega Vietnamu (tokrat so ga ameriški bombniki bombardirali severno od 20. vzporednika), vendar niti to ni prineslo uspeha. V javnosti, ki je bila pod vtisom krst, ki so prihajale iz Vietnamu, in slik, ki so jih v ZDA iz Vietnamu pošiljali mediji (najbolj so se Američanom vtisnile v spomin slike iz vietnamske vasi Mai Lai, v kateri je ameriška vojska pobila vse ženske in otroke, čeprav je vietkongovska vojska na ameriških vojakih uporabljala veliko hujše metode), se je čedalje bolj krepilo prepričanje, da je vojna nesmiselna in da jo je treba končati. Pritisk javnosti je bil tako velik, da se je Nixon na koncu odločil, da bo vojno v Vietnamu končal. Podpisal je spora-

zum o izmenjavi ujetih vojakov in o umiku ameriške vojske iz Vietnamu.

60.000 mrtvih Američanov

Šele ko so 29. marca 1973 zadnje čete zapustile Vietnam, je ameriška javnost, ki ji je vlada do tedaj bolj ali manj prikrižala prave podatke o dogajanju v Vietnamu, izvedela, kakšne so bile posledice desetletne avanture v Vietnamu: 60.000 mrtvih Američanov, dva milijona mrtvih vietnamskih vojakov, okoli štiri milijone mrtvih vietnamskih civilistov (kar je nekaj manj kot 10 odstotkov prebivalstva), uničeno vietnamsko gospodarstvo in od bombardiranja opustošeno vietnamsko ozemlje. Vse to so bili podatki, ki jih Američani na začetku vojne niso pričakovali niti v najslabšem primeru. A bili so resnični in govorili so o tem, da so ZDA resnici na ljubo zabeležile enega najhujših vojaških porazov doslej.

Aleš Kocjan



RUMENE STRANI

SLOVENIJA TEL

www.rumenestrani.com

im
INTER
MARKETING

intervju

Fotografiji: Dane Kostrić



Rodil se je leta 1947 v Šoštanjju. Po maturi je študiral teologijo v Ljubljani in Mariboru. Kasneje je študiral družbene vede v Rimu in psihoterapijo v Gradcu. Sedaj je profesor sociologije religije in pastoralne sociologije na teološki fakulteti v Ljubljani ter Mariboru. Sodeluje tudi pri projektu Aufbruch, ki se ukvarja z raziskovanjem religioznosti v srednjeevropskih postsocialističnih državah.

Slovenija je končno dosegla članstvo v Evropski zvezi. Kako ta zgodovinski korak doživljate kot teolog in družboslovec?

Zame kot Slovenca, kot državljana te dežele, je to vesel in pomemben dogodek. Kar ne morem verjeti: meje so padle. In to tiste meje, ki so me tolikokrat poniževale, mi povzročale nelagodje, čakanje, šikaniranje. Kolikokrat so me, ko sem nekdanj prihajal iz tujine v Jugoslavijo, naredile za tujca, kot da se ne bi vračal v lastno domovino. To so bile meje, na katerih se je tudi streljalo in umiralo. Kot teolog to naše vračanje v Evropo doživljam, evangelijsko rečeno, kot vračanje izgubljenega sina domov. Krščanstvo že od nekdanj skuša premagovati meje med narodi in povezovati ljudi v občestvo v zavesti, da smo vsi božji. Kot družboslovcu pa se mi ob širitvi Evropske zveze seveda postavlja tudi precej vprašanj, kako bomo v tej novi skupnosti zaživeli, kako bomo znali zaživeti, kaj za nas predstavlja nove možnosti pa tudi nove naloge in izzivi.

ca in Trst pa Primorsko. To so realne nevarnosti, če ne bomo znali biti dežela iz enega kosa.

Kot profesor sociologije religije na teološki fakulteti se ukvarjate tudi z raziskovanjem vrednot. Menite, da bo prišlo do kakšnih večjih sprememb vrednot v slovenski družbi po vstopu v Evropsko zvezo?

Najprej bi rekel, da se vrednote in vrednotne usmeritve ne spreminjajo tako hitro. Velikokrat bi si predvsem glede na preteklost želeli, da bi se hitreje spreminjale, pa so te naše vrednotne usmeritve večkrat kot človekova železna srajca. To velja predvsem za osebne vrednote, ki predstavljajo cilje in ideale našega življenja. Drugače je pri t. i. deklarativnih vrednotah, ki jih nekdo v javnosti izpoveduje, ker je pač takšna javna klima. Takšen človek se bolj kot po lastnem prepričanju ali vesti ravna po vetru. Danes ni na primer nikogar, ki ne bi javno izpovedoval demokratičnih vrednot, vendar pa to še ne pomeni, da so vsi prepričani demokrati. Sociološke raziskave kažejo, kako presenetljivo veliko je še danes med nami nostalgije po nekdanji socialistični ureditvi, kar pomeni, da so vrednote samoupravnega socializma še pri mnogih navzoče. Vendar tudi tu že opazimo spremembe, najprej pri mlajših generacijah.

Lani jeseni je dr. Niko Toš na konvenciji o prihodnosti Slovenije predstavil raziskavo o vrednotah. Pri tem je zbadlo v oči, da sta na dnu te lestvice domobranstvo in verouk v šolah. Torej še vedno drži, da se Slovenci pri vrednotah še vedno orientiramo po ideoloških predsodkih ali pa gre za metodološko sporno zasnovano anketo?

Pa verjetno še kaj. Glede na prej rečeno je

vprašanja, si upajo povedati, kar mislijo; da ne odgovarjajo naučeno ali kar je drugim všeč. Je pa res, da vse, kar ljudje povedo, raziskovalci verjamemo. Če povedo, da so verni, ni razloga, da bi tega ne vzeli zares. Vedno pa ostaja vprašanje, kaj takšen odgovor dejansko pomeni. To je najzahtevnejši del raziskovanja. V tem smislu verjamem, da so raziskovalci glede domobranstva in verouka dobili takšen rezultat, kot ga navajate oziroma je o njem govoril profesor Toš. Ostaja pa vprašanje, kaj si ljudje npr. pod veroukom in verskim poukom predstavljajo. Že dolgo ugotavljam, da mnogi raziskovalci mešajo ta dva pojma ali pa namerno govorijo o verouku v šoli, kadar gre za verski pouk (za kar si v tem desetletju prizadeva cerkev). Zato so ljudje večkrat zbegani in dejansko ne vedo natančno, kaj so vprašani.

Ena od Toševih anket je na primer pokazala, da je več nestrpnosti do tujcev (izbrisani, džamija) med vernimi kot med nevernimi. Johann Leman, profesor na katoliški univerzi v Leuvenu v Belgiji, na primer trdi, da so nestrpnejši t. i. sociološki kristjani, tisti torej, ki se sicer opredeljujejo za katoličane, pa svoje vere ne prakticirajo.

Verjamem, da raziskava kaže rezultat, o katerem govori profesor Toš. Vendar to še zdaleč ne pomeni, da je vzrok nestrpnosti države do tujcev vernost. Prav nasprotno. Krščanstvo jasno oznanja odprto držo do drugače mislečih, tujci naj bi bili še na poseben način deležni pozornosti kristjanov. To se ne le vidi, marveč tudi uresničuje, npr. v delovanju Karitas, ki pri pomoči ne gleda ne na vernost ne na narodnost ali barvo kože. Kako si potem razlagati takšen rezultat? Na to skupino

Slovenski vernik je znotrajcerkveno usmerjen

Pogovor z dr. Vinkom Potočnikom

ve. Na primer ob (pre)veliki centralizaciji Slovenije – poglejte na razlike med Ljubljano in preostalo Slovenijo! – me skrbi, da se bo še naprej slabšal položaj regionalnih središč, njihov prostor pa bodo čedalje bolj obvladovali močni in cvetoči centri blizu nekdanje meje: Gradec bo potegnil nase ljudi in druge resurse Štajerske in Maribora, Zagreb Dolenjsko, Gori-

seveda nemogoče, da razni ideološki predsodki ne bi bili več navzoči. Po drugi strani pa je raziskovanje vrednot metodološko zahteven postopek. Raziskovalci imajo težke naloge: premagati samocenzuro pri anketirancih; da spraševalec ne vpliva na anketiranca. Pri teh raziskavah je zelo pomembno, da se ljudje res čutijo svobodne in svobodno odgovarjajo na

vernih, o kateri govorite, je treba pogledati z več strani. Pri tem najprej ugotovimo, da vernost temelji na samooceni – ljudje sami ocenijo, koliko so verni ali neverni. Vemo, da samo del tako opredeljenih hodi v cerkev, mnogi pa so verni neodvisno od cerkve, kot rečejo, so verni "na svoj način". Poleg tega je dobro vedeti, da se pri nas skupina vernih – tudi za- >>

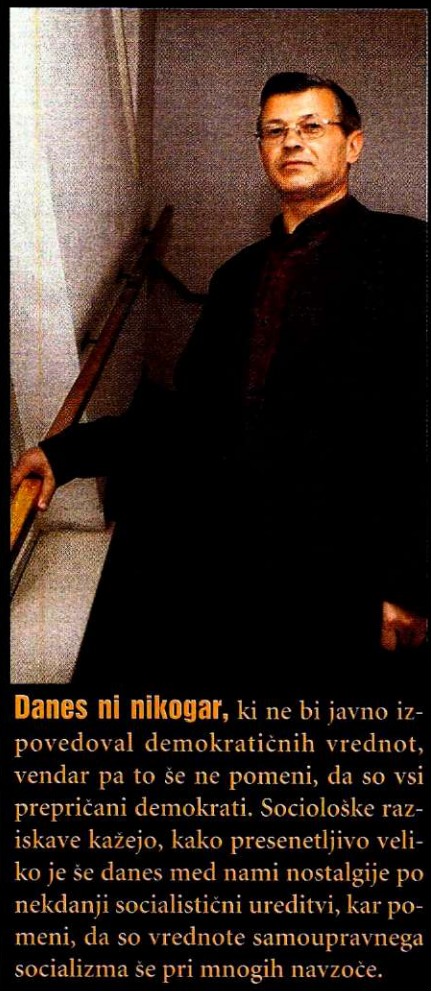
» radi preteklih razmer, ko so verni imeli manj možnosti šolanja in napredovanja v družbi kot ateisti oziroma pripadniki delavske avantgarde – na splošno umešča v nižje sloje družbe, ki jim gre v življenju slabše, ki so bolj negotovi glede prihodnosti, skratka, ki se čutijo bolj ogroženi in se bolj bojijo različnih vrst konkurence, tudi tiste od zunaj. Prepričan sem, da je v teh vidikih treba iskati pojasnilo, zakaj pri nas pridemo do takšnega rezultata. Stvari je treba razlikovati in jih pošteno interpretirati.

Pogosto se govori tudi o krizi vrednot, zlasti med mladimi. Kako sploh definirati krizo vrednot?

Kriza vrednot nikakor ne pomeni, da mladi vrednot sploh ne bi imeli. Pri krizi vrednot gre za to, da nekaterih vrednot v skupnem naboru vrednot preprosto ni ali pa določene vrednote, ki so sicer zelo pomembne za posameznika ali družbo, na lestvici vrednot zasedajo nepomembno spodnje mesto, male vrednotice pa so na vrhu. Kot vidite, gre pri krizi vrednot pravzaprav za prevrednotenje vrednot. Pri vrednotah mladih raziskovalci že nekaj časa ugotavljajo odsotnost socialnih vrednot, na vrhu pa so individualne vrednote, kot so prijateljstvo, družina, ljubezen. To je vrednotni sistem, ki ljudi drži v malem svetu ali celo v getu njihovega življenja, premalo pa jih usmerja v širšo problematiko in angažiranje v družbi. V ospredju je tisto, kar meni ustreza, kar je zame dobro.

Novembra lani ste na mednarodnem simpoziju v Celju v okviru srednjeevropskega katoliškega shoda med drugim predstavili primerjavo vrednot mladih, ki obiskujejo katoliške gimnazije, in drugih mladih. Vrednote obeh skupin, če se prav spomnim, se niso bistveno razlikovale. Zakaj?

Najprej zato, ker dijaki katoliških gimnazij prihajajo iz podobnih okolij kot drugi slovenski dijaki. Niso osebni izbranci. Cerkvene gimnazije jih namreč ne selekcionirajo glede na vernost ali urejenost družin ali kaj podobnega. Pri vpisu imajo podobne kriterije kot druge gimnazije. Je pa res, da je na cerkvenih gimnazijah več vernih kot drugod, čeprav je med njimi kar nekaj neverujočih. In prav med vernimi in neverujočimi so vrednotne razlike precejšnje. Nekatere razlike v vrednotnih usmeritvah se pokažejo po končani gimnaziji. Pa saj to je tudi cilj teh gimnazij, sicer ne bi imele razloga za obstanek. Poleg solidnega znanja si namreč prizadevajo tudi vzgajati za temeljne vrednote, tudi krščanske. Mislim, da si mnogi starši in dijaki prav zaradi tega želijo v cerkvene gimnazije.



Danes ni nikogar, ki ne bi javno izpovedoval demokratičnih vrednot, vendar pa to še ne pomeni, da so vsi prepričani demokrati. Sociološke raziskave kažejo, kako presenetljivo veliko je še danes med nami nostalgije po nekdanji socialistični ureditvi, kar pomeni, da so vrednote samoupravnega socializma še pri mnogih navzoče.

Je mogoče reči, da v Sloveniji vlada veliko razhajanje med vrednotami in dejanskim vedenjem ljudi?

Da in ne. Morda je zaradi pretekle politične dediščine ta razdalja večja kot drugod. Človek namreč ni mogel biti svobodno to, kar v resnici je. Vrednote vere na primer ni mogel povsod svobodno izpovedovati. Mar-

Med vrednotami in človekovim delovanjem obstaja razdalja, vmesni prostor, v katerega vstopajo različni dejavniki.

sikdaj se je moral delati drugačnega, kot je. Sicer pa je prepad med vrednotami in človekovim vedenjem, obnašanjem in odločitvami nekaj splošnega. Vrednote namreč na splošno ne uravnavajo našega življenja neposredno. Med vrednotami in človekovim delovanjem obstaja razdalja, vmesni prostor, v katerega vstopajo različni dejavniki. To so lahko trenutne situacije ali pa kakšne posebne človekove potrebe. Tako bo nekdo, ki mu je sicer poštenost pomembna vrednota, v trenutku hude gmotne stiske pripravljen priti npr. do hrane na nepošten način. Razlika med vrednotami in vedenjem pa postane posebno očitna v primeru, ko nekdo vrednote le deklarativno izpoveduje, ni pa jih sprejel za svoje, tako rekoč za

del lastne osebnosti. V takšnem primeru ljudje sicer prisegajo na vrednote, ki so uveljavljene v javnosti ali v skupini, ki ji pripada, to pa je tudi vse. Za njimi ne stojijo. Vse se lepo sliši in bere, dejansko življenje pa teče precej drugače. Mnogi imajo vtis, da pri nas to v posebno veliki meri velja za politiko.

Po koncu plenarnega zbora je bilo mogoče tudi znotraj cerkve slišati kritike, da dokument plenarnega zbora zelo malo prostora posveča mladim. Se je s temi kritikami mogoče strinjati? Je mogoče nadomestiti zamujeno?

Delo z mladimi oz. mladinska pastorala nikakor ni izostala s plenarnega zbora. Bolj res je, da so bila prizadevanja za prenovo pastorale mladih na neki način predhodnica sinode. Mislim na plenarni zbor mladih v mariborski škofiji in na marsikaj, kar je iz njega izšlo. Sklepní dokument morda ne odraža tega dela. Morda je zadrega dela z mladimi v potrebi po posodabljanju tega dela, kar pa je zelo zahtevna naloga. Mladi so danes drugačni in generacije se hitro spreminjajo, zato načini tega dela hitro zastarajo. Zato mnoge metode dela z mladimi hitro zastarajo. Pri tem bo potrebno več poguma za spremembe in veliko ustvarjalnosti.

Na svojem študijskem področju se ukvarjate tudi s samomori. Slovenci slovimo kot precej suiciden narod. Kje vidite vzroke za takšno stanje?

Na žalost sodimo med najbolj samomorilne narode na svetu. Samomor je pri nas največji ubijalec. O razlogih za tako vi-

soko število samomorov pri nas si strokovnjaki niso edini. Sam se najbolj strinjam s suicidologi, ki odgovor iščejo v negativnem razmišljanju o sebi. Negativno razmišljanje o preteklosti sproža veliko občutkov krivde, o sedanosti nizko samooceno in o prihodnosti občutje nesmisla. Poleg tega smo Slovenci nadpovprečno agresivni, kar kažejo tudi uspehi v agresivnejših športih, v sebi pa nosimo tudi veliko mero impulzivnosti (dovolj je pomisliti na vrhunske alpinistične uspehe). Če se vsi ti dejavniki sestavijo, in to še v času osebne krize, izgube, potrnosti oziroma depresije, in če pri tem nimamo ljudi, ki bi jim bolečino zapupali, je stanje zares kritično. Očitno pri nas prihaja do veliko takšnih situacij.

Dotakniva se še zadnjega popisa prebivalstva, ki je zelo buril duhove. Sami ste že večkrat izrazili kar nekaj dvomov glede rezultatov popisa, predvsem o veroizpovedi. Koliko po vašem mnenju rezultati odstopajo od realnosti glede na to, da je bilo vprašanje veroizpovedi zelo spolitizirano?

Kot veste, sem si prizadeval, da bi bilo vprašanje veroizpovedi vključeno v popis prebivalstva, ker imam izkušnje, da lahko ta največja sociološka raziskava prinese veliko koristnih rezultatov. Žal se je vprašanje veroizpovedi spolitiziralo. Mislim da zato, ker so se nekateri bali rezultatov. Ta politična igra je slejkoprej imela cilj zamegliti trdnost dobljenih podatkov. Zato je danes zelo težko presoditi, kaj dobljeni rezultati povedo. Tisti, ki jim ti rezultati ustrezajo, kažejo nanje, tisti, ki jim ne ustrezajo – med temi so tudi nekateri predstavniki Katoliške cerkve –, zamahnejo z roko, češ, saj so spolitizirani in neverodostojni. Vsekakor je največji premik od zadnjega popisa v padcu števila katoličanov in pa v povečanju števila tistih, ki na vprašanje niso zeleli odgovoriti (15 odstotkov vseh). Z natančnejšim pregledovanjem teh rezultatov sem med drugim ugotovil, da je najvišji odstotek teh, ki niso hoteli odgovoriti, v občinah, v katerih so sicer kazalci vernosti med najvišjimi. Težko je misliti, da bi do tega prišlo po naključju. Gotovo je to povezano s pripravo popisovalcev in delom inštruktorjev. Slišal sem za več primerov, da so posamezni popisovalci že ob prihodu poudarili, da na vprašanje o veroizpovedi in narodnosti ni treba odgovoriti, v več primerih pa o tem sploh niso vprašali.

Ob odhodu ljubljanskega nadškofa Franca Rodeta so nekateri mediji njegov odhod pospremili s komentarjem, da je bil njegov sedemletni mandat neuspešen, ker se je število vernikov zmanjšalo. Je sploh mogoče vezati zmanjšanje vernosti na eno osebo v cerkvenem vrhu?

Vsekakor so ljudje, katerih vernost je zelo vezana na delovanje cerkvenega vodstva. Nemogoče pa je prej omenjeni padec števila katoličanov preprosto pripisati nadškofu Rodetu in njegovi ekipi. Pri tem gre vsekakor za več dejavnikov. Mislim, da se bo postopoma pokazalo, kaj Rodetov sedemletni mandat pomeni za slovensko vernost in Katoliško cerkev. Že sedaj pa je jasno, da si je nadškof prizadeval utrditi institucionalno oziroma organizacijsko plat slovenskega katolištva po obdobju komunizma in mu povrniti družbeno navzočnost. To je vsekakor v skladu s tranzicijskim časom naše družbe. Mislim pa, da je

bilo pri tem katolištvo na Slovenskem pre malo usmerjeno v t. i. srednji prostor med družbo in posameznikom. To je področje civilne družbe, različnih iniciativ, neformalnega povezovanja. Tu se ustvarja največ socialnega kapitala. Cerkev naj bi bila ena izmed osrednjih ustanov civilne družbe. V to je bilo pri Rodetu manj usmeritve. Močno organizirano katolištvo danes ne pritegne vernika kot posameznika, tistega, ki se v postmodernem času odloča in deluje kot subjekt.

Je mogoče reči, da je ugotavljanje števila katoličanov vendarle zelo zapleteno, saj gre za zelo močno diferenciacijo znotraj te kategorije? Znano je, da se nekateri krščeni označujejo za agnostike ali ateiste, poleg tega moramo razlikovati med praktičnimi verniki in tistimi, ki se h krščanstvu prištevajo le zaradi tradicije ...

Kot ste že sami rekli, je podkategorij v kategoriji katoličanov zelo veliko. Pluralnost je vedno večja. Živimo v času, ko je verska ponudba zelo raznolika. Čedalje več ljudi si iz-

Evropa ima krščanske korenine. Pogledi pa se razlikujejo glede tega, kakšni so (bili) vplivi krščanstva, ali so bili pozitivni ali negativni, toda to je že druga zgodba.

bira določene elemente religioznosti. Tudi znotraj katoliške vernosti nekaj izberejo, drugega ne. Največ je tistih, ki v prvi vrsti iščejo zakramente uvajanja oz. obrede prehoda, krst, birmo, poroko, pogreb. Zato vidimo, da ugotavljanje tipa vernika oz. katoličana ni nikoli končano delo. Dodatna težava pa je v tem, da veliko raziskav temelji na samooceni vprašanih. Sem veren ali nisem veren, sem agnostik, sem ateist. Veliko vprašanje pa je, kaj se za temi izrazi skriva. V Italiji skoraj vsi rečejo, da so katoličani, vendar to ne pomeni, da hodijo ob nedeljah v cerkev. To pojasnijo, češ da niso fanatiki. Veliko je torej načinov, kako biti katoličan. Zato je najbolj napačno posploševanje.

V Sloveniji je čedalje pogosteje mogoče slišati izjave nekaterih, češ da verujejo, vendar "drugče", "po svoje", ne pa v okviru institucije ali sistema verskih resnic. Je Slovenija tudi glede religioznosti stopila v obdobje postmoderne?

Tako je. Kar dve tretjini vernikov odgovarjata, da verujeta malo bolj po svoje, ne vse tako, kot uči cerkev. To kaže na določeno individualizacijo vernosti. Stroka že dalj časa takšnega vernika imenuje izbirni vernik, saj nekako po lastnem okusu in potrebah izbira posamezne elemente vernosti.

Kakšen je sicer po veri povprečen Slovenec in kakšen slovenski katoličan, če ga primerjamo z drugimi evropskimi narodi?

Podoba slovenskega vernika je zaradi dolgotrajnega delovanja cerkve v razmerah komunizma zelo znotrajcerkveno in dokaj intimistično usmerjena. Biti vernik pri nas po predstavah večine pomeni verovati v Boga in druge verske resnice, moliti in hoditi v cerkev. Glede nedeljskega obiska maše je Slovenija nekje na evropskem povprečju, sicer pa Slovenci v primerjavi z drugimi zelo malo molimo. Karitativnega delovanja pa že mnogi nimajo za del vernosti. Še manj je tistih, ki vidijo mesto kristjanov tudi v javnosti, šolstvu, politiki.

Poljska je med novimi članicami Evropske zveze znana po zelo visokem deležu katoličanov v primerjavi s precej bolj sekularizirano Češko. Kam bi umestili Slovenijo?

Slovenija se med novimi članicami umešča nekako na spodnji del sredine. Lahko govorimo tudi o dveh kulturah; na eni strani o pretežno katoliški, kot jo najdemo na Polj-

skem, precej bližji ji je tudi sosednja Hrvaška, na drugi pa že kar o ateizirani kulturi, kot jo srečamo na Češkem in v nekdanji Nemški demokratski republiki. Druge države so manj izrazite, pri čemer Slovenija izstopa z močno polarizacijo med verno in ateistično stranjo.

V Evropi je precej aktualna razprava o tem, ali krščanske korenine Evrope omeniti v prihodnji evropski ustavi. Nekateri menijo, da bi to pomenilo nekakšno privilegiranost krščanstva pred drugimi verstvi. Pa vendar, ali ni priznanje krščanskih korenin Evrope le potrditev dejanskega stanja, tako kot je na primer islam zaznamoval arabsko kulturo?

Kulturologi ter drugi analitiki in preučevalci kulture priznavajo, da ima Evropa krščanske korenine. Pogledi pa se razlikujejo glede tega, kakšni so (bili) vplivi krščanstva, ali so bili pozitivni ali negativni, toda to je že druga zgodba. Krščanstvo je Evropo zaznamovalo zelo temeljito, o tem nihče ne dvomi. Zato se po moje postavlja vprašanje, kako to dejstvo pravilno upoštevati, kako ga vnesti v naše življenje, da bi iz teh korenin še naprej rasli, se razvijali, pri tem pa nikogar zapostavljali, izključevali ali kakor koli prizadeli. Nedopustna je poceni privilegiranost kogar koli, treba pa je upoštevati resničnost, kajti samo resnica nas bo osvobodila.

Gasper Blažič

V umetniškem ustvarjanju kiparja Primoža Puglja se nenehno prepletajo narava, človek in njegovo bivanje. Razstavo njegovih del si lahko v tem času ogledate v Peterokotnem stolpu ljubljanskega gradu. Razstava nosi naslov **Botoxity**.

Primož Pugelj, rojen leta 1973 v Kopru, je diplomiral iz kiparstva na likovni akademiji v Ljubljani, kjer je končal tudi magistrski študij pri prof. Počivavsku. Razstavljal je med drugim v različnih ljubljanskih galerijah, na Hrvaškem, v ZDA in Italiji. Mladi umetnik je svojih delih raziskoval človekove primarne funkcije, kot so



Kaj se skriva za človeškim jazom?

Botoxity

dihanje, hoja, spanje. V zadnjem obdobju pa ga zanima človeški portret. Vendar ne gre za portret kot tradicionalno ikonografsko temo, temveč za portret v odnosu do maske in objekta. Zanima ga, koliko časa je por-

tret sploh portret, kdaj postane maska in kdaj se v procesu opazovanja portret in maska združita v objekt.

Puglja zanima človekov "jaz", tisto, kar se skriva za podobo, ki jo kaže mo svetu. Podobo, za katero skrbimo,



Razstava mladega umetnika v Peterokotnem stolpu ljubljanskega gradu

Na kratko

Slike v Mehiki

V Mehiko so začasno pripeljali šestindvajset najpomembnejših slik Frida Kahlo, kjer se predstavljajo na razstavi v Casa Azul, "Plavi hiši", v kateri se je leta 1907 rodila umetnica. Razstavo organizira muzej Dolores Olmedo, ki hrani največjo zbirko slik Diega Rivere in Frida Kahlo na svetu.

Casa Azul je lepa hiša z začetka 20. stoletja z velikim dvoriščem, kjer je Frida Kahlo preživela dober del svojega burnega življenja in zapustila svoje sledi. Slavne slike, med njimi Zlomljena hrbtenica, Avtoportret z opico, Bolnica Henry Ford in nadrealistično delo Cvet življenja, bodo dva meseca na ogled v prostorih hiše-muzeja Frida Kahlo v tipični četrti Coyoacan v južnem delu mesta. "Zadovoljstvo je delati razstavo skupaj s Casa Azul, ker se Fridina dela vračajo tja, kjer so nastala in kjer jih bo mogoče občudovati skupaj z vsakodnevnimi predmeti, ki jih tam hranijo," je dejal Carlos Phillips, direktor muzeja Dolores Olmedo. Nekatere njene slike so že predstavljene v muzeju Frida Kahlo, denimo njena zadnja slika iz leta 1954, nastala neposredno pred smrtjo, pa njen dnevnik, nakit, oblačila in njeni posmrtni ostanki. Hiša, v kateri je stanovala Frida, bo gostila "dela, zaradi katerih je postala ikona", je poudaril Phillips. Mehika od začetka aprila pripravlja vrsto spominskih prireditev v čast slavne mehiške umetnice, ki je umrla 13. julija leta 1954, stara 46 let. Skupna razstava muzeja Dolores Olmedo in Casa Azul je največja, kar jih je bilo doslej pripravljenih o Fridi Kahlo, po svoje pa kaže na "fridomanijo", ki je zajela Mehiko.

da se ne spreminja in stara skupaj s človekom, temveč jo negujemo in ohranjamo nespremenjeno, pa čeprav pri tem uporabljamo tudi strupe. Pugelj je za izdelavo človeškega portreta uporabil škodljivo plastično maso, s katero meri na obsedeno skrb urbanega človeka z njegovo podobo. V nasprot-

ju s plastično masko urbanega človeka pa ga navdušuje in navdihuje obredna maska, ki si jo – v tesni povezavi z naravo – naslikajo novozelandski domorodci. V Botoxityju se tako združita posmeh instantni mestni lepoti in fascinacija nad primarnim človekovim odnosom do narave. **B. K.**

GOOD VIBERATIONS

107.8 MHz

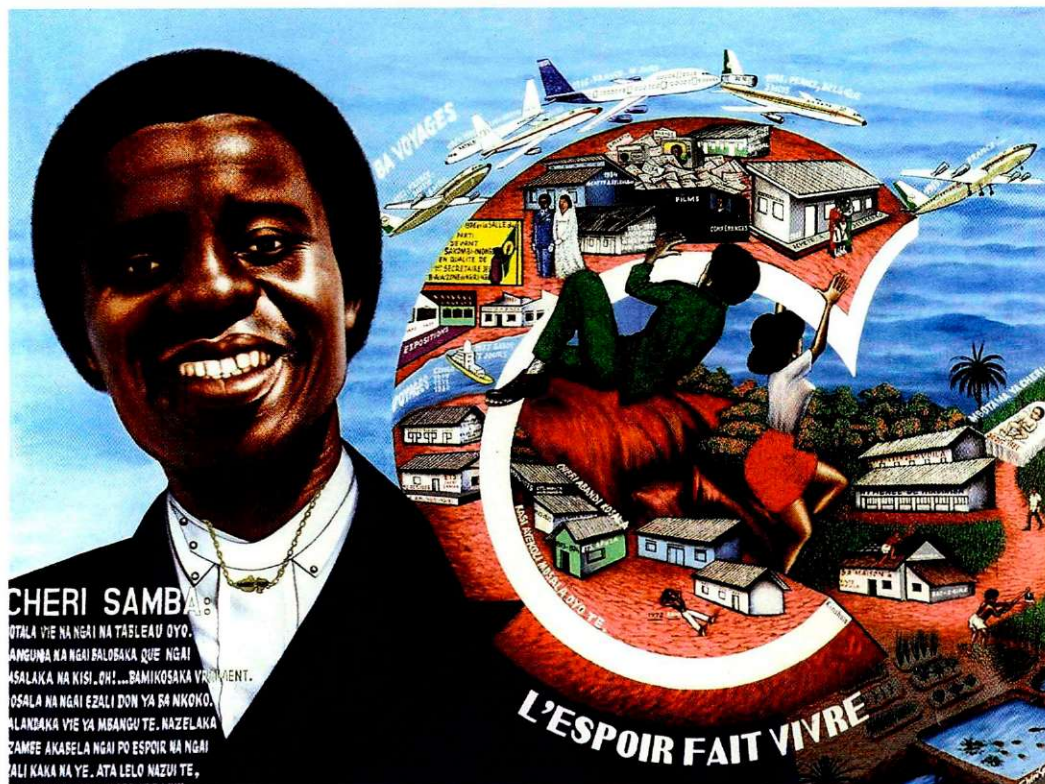
RADIO VELENJE

www.radiovelenje.com

Naš čas, d.o.o., Kidričeva 2a, Velenje
tel: 03/ 897 50 03, fax: 03/ 5869 263

V okviru Festivala kulture Zahodne Afrike (Polmesec reke Niger) je v Galeriji Cankarjevega doma odprta razstava sodobne afriške umetnosti: Rdeča nit: pregled od leta 1989 do danes. Vsekakor vredno ogleda.

V galeriji Cankarjevega doma se predstavljajo vidna imena afriške umetnosti: Cheri Samba, Bodys Isek Kingelez, Efiambelo, Agbadi Kossi, Aboudramane, Twin Seven Seven, Gavin Younge in Pascale Marthine Thayer. Kustos razstave je Parizan Jean-Marc Patras, ki poudarja, da "četiudi je bil koncept umetnosti za afriško kulturo nekaj tujega, je čas neodvisnosti afriških dežel spremljala sodobna umetniška ustaljenost. To je



Umetnost iz Afrike

bil čas, ko so mlade države poskušale opredeliti svojo estetiko modernosti, preden so podlegle pomoči nekdanjih kolonizatorjev, ki so se spremenili v neizbežne partnerje". Z Rdečo nitjo se ne ponujajo nikakršne nove teorije niti nove estetske definicije, temveč nekakšen začetni pregled.

Pot skozi umetnost

Z zgodovinskimi deli, ki so bila del razstave Čarodeji zemlje (postavljena v Centru Georges-a Pompidouja v Parizu leta 1989) se obuja spomin na etnično Afriko, kakršno utelešajo Efiambelovi (Madagaskar) pogrebni drogovi alaolo z žrtvenimi konotacijami; neovdujske skulpture Agbadija Kossija (Togo) nakazujejo preobračanje tradicije k svojim ekspresivnim ciljem; virtuozna umetnost Twina Seven Seven (Nigerija) pa prikazuje brezhibno zgradbo in slikovite, v les vrezane konotacije starodavnih in pozabljenih legend.

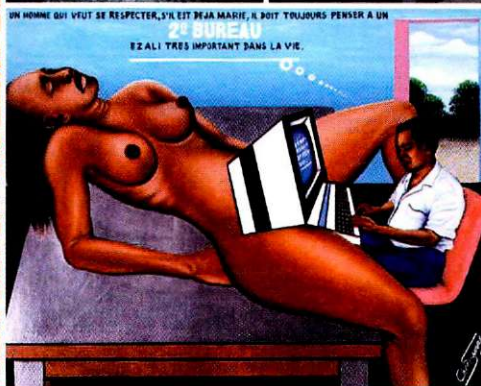
Patras v besedah ob razstavi pravi, da bomo ob ogledu (še vedno pod vodstvom Čarodejev Zemlje) odkrivali polemično umetnost, resnično ideološko preizkušanje vred-

not, nravi in zgodovine, velika barvita in prenavljajoča platna Chérija Sambe (Demokratska republika Kongo). Od tod bomo prešli k slovesnemu in veličastnemu pritrjevanju afriškemu duhu pri Bodysu Iseku Kingelezu (Demokratska republika Kongo) z njegovimi sanjskimi in neverjetnimi maketami nadnaravnega videza. Od te, že zelo sodobne Afrike bomo prestopili naravnost v ustvarjanje, ki se dotika več obmo-

čij in privzema usmeritev politične in estetske kritike. Tako se bomo seznanili z delom Južnoafričana Gavin Youngeja (rojenega v Zimbabveju, nekdanji Rodeziji), ki je jasno politično angažirano. Njegove umetnine z uporabo tehnike kožnega pergamenta spajajo moč mešane kulture z nasilnostjo njene zgodovine. Za konec pregleda nam bodo umetnine Pascala Marthina Thayerja, kamerunskega umetnika, ki

živi v belgijskem Gentu, predstavile "odzvanjajoče" delo, vibracijo občinstvu, odprto končno interpunkcijo. Pri njegovem delu She and He je videti, "kot bi nas prevelika ponudba podob, ki jo doživljamo vsak dan, privedla do prenasičenosti, praznine, skozi katero ne more več predreti svetloba ...": na masivnem hrastovem podstavku dva kupa diazitivov, ki ju povezuje rdeča nit ...

Barbara Kavtčnik



Novi (stari) predsednik

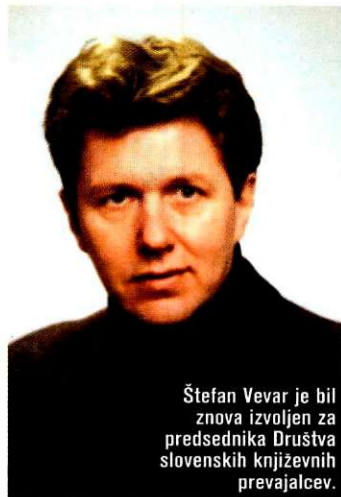
Društvo slovenskih književnih prevajalcev je izvolilo novega predsednika in upravni odbor. Za dvoletni predsedniški mandat je bil znova izvoljen Štefan Vevar, upravni odbor pa bo zasedal v sestavi: Miriam Drev, Matej Hriberšek, Maja Kraigher, Amalija Maček Mergole, Tina Mahkota, Marko Marinčič, Breda Rajar, Tone Smolej, Martina Ožbot in Vesna Velkovrh Bukilica.

Društvo slovenskih književnih prevajalcev (DSKP) je bilo ustanovljeno leta 1953 kot Društvo prevajalcev Slovenije. Zamisljeno je bilo kot nekakšna vzporednica pisateljskemu društvu, torej predvsem kot društvo prevajalcev literarnih del, zato se je kmalu pokazala potreba po ustanovitvi še enega strokovnega združenja – Društva strokovnih prevajalcev (pozneje Društva znanstvenih in tehničnih prevajalcev), Društva prevajalcev Slovenije pa se

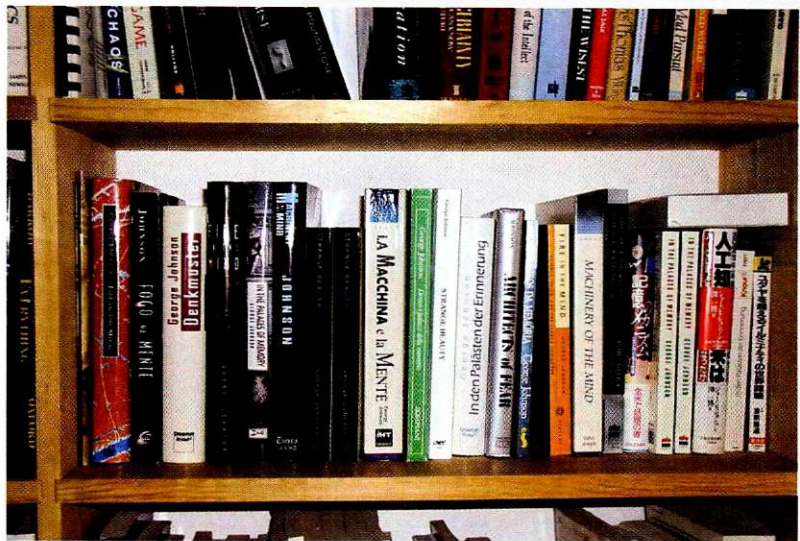
je preimenovalo v Društvo književnih prevajalcev Slovenije in nazadnje v Društvo slovenskih književnih prevajalcev.

Delo društva

Štefan Vevar je v poročilu dela DSKP v letih 2002 in 2003 zapisal, da si je društvo v omenjenem času prizadevalo za obogatitev dela društva in predvsem tudi za to, da bi ga nare-



Štefan Vevar je bil znova izvoljen za predsednika Društva slovenskih književnih prevajalcev.



dilo prijaznejšega za zainteresirano okolje ter prepoznavnejšega za medije. Zato je bilo njegovo delovanje usmerjeno v skrb in prizadevanje za nove člane, v popularizacijo prirediteljstva, v odpiranje novih pobud,

vpeljavo novih prevajalskih nagrad – priznanja za mladega prevajalca in Lavrinove nagrade –, v intenziviranje večplastnega diskurza na strokovnih srečanjih in v pospeševanje mednarodnega sodelovanja. **B. K.**

Slovo od velikega čelista

V Berlinu je minuli teden po dolgi in težki bolezni v 55. letu starosti umrl znameniti ruski violončelist Boris Pergamenschikov.

Pergamenschikov se je rodil leta 1948 v St. Peterburgu. Študiral je na tamkajšnjem konservatoriju pri prof. Emmanuelu Fischmannu. Dobil je več prvih nagrad na državnih in mednarodnih tekmovanjih, med drugim je leta 1974 zmagal na mednarodnem tekmovanju Čajkovskega v Moskvi. Nastopal je z orkestri, kot so Berlinski in Münchenski filharmoniki,

Po emigraciji leta 1977 na Zahod je koncertiral po vsem svetu z zvenečimi orkestri in glasbeniki, denimo s Claudiom Abbandom, Gidonom



Boris Pergamenschikov

Dunajski simfoniki, Simfonični orkester Bavarskega radia, Kraljevi filharmonični orkester, Nacionalni orkester iz Francije, Simfonični orkester iz Tokia in drugi. Bil je tudi gost številnih mednarodnih glasbenih festivalov, denimo v Salzburgu, na Dunaju in v Edinburgu. Snemal je za založbe EMI, Orfeo, Chandos in Decca ter za svoje posnetke prejel več priznanj.

Znan tudi pri nas

Boris Pergamenschikov je bil na Visoki šoli za glasbo Hanns Eisler v Berlinu profesor od leta 1998. Pred tem je dolga leta poučeval violončelo na Visoki šoli za glasbo v Kölnu.

Kremerjem, Witoldom Lutoslawskim, Yehudijem Menuhinom, Krzysztofom Pendereckim, Mstislavom Rostropovičem, Andrasom Schiffom in Sandorjem Veghom. Umetnik je aprila zaradi bolezni odpovedal nastop z Mariborsko filharmonijo, s katero naj bi poustvaril Schumannov Koncert za violončelo in orkester v a-molu, op. 129. Namesto njega je nastopil francoski harfist Nicolas Tulliez. Pergamenschikov je v Sloveniji koncertiral leta 2002 z orkestrom Slovenske filharmonije, istega leta je sodeloval tudi na mednarodnem festivalu komorne glasbe Glasbeni september. **B. K.**

RADIO OGNJIŠČE

OD 1. MAJA NA SATELITU

Od 1. maja Radio Ognjišče na satelitu HOT BIRD 3

13° vzhodno. Sliši nas vsa Evropa, severna Afrika in Bližnji vzhod.
Frekvenca: 12303 MHz,
polarizacija: vertikalna
SR: 27500, FEC: 3/4,
A-pid: 255

24 ur na dan.

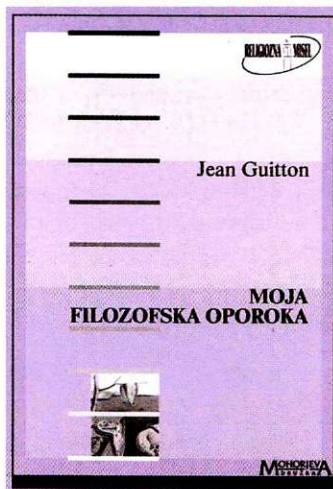


<http://radio.ognjisce.si>

Jean Guitton

Mohorjeva družba Celje

V zbirki *Religiozna misel* je izšlo delo francoskega filozofa **Jean Guittona** (1901—1999), ki velja za enega največjih krščanskih mislecev 20. stoletja. V knjigi *Moja filozofska oporoka* z osupljivo intuicijo razkriva filozofske in duhovne izzive, s katerimi se bo moral soočiti človek. S tem ko dramaturgijo svoje knjige umesti v poslednje trenutke človekovega življenja, bralcu pokloni nizmerni dar:



sebi in slehernemu človeku postavlja bistvena vprašanja o smislu življenja. Njegovo delo prinaša elemente razmišljanja, ki odpirajo veliko filozofsko, duhovno in versko razpravo tretjega tisočletja. Resno in ironično hkrati govori o poslednjih trenutkih svojega življenja, ko se še "pogovarja" z Bergsonom, Pascalom in papežem Pavlom VI. V spremni besedi je Guittona predstavil dr. Janez Juhant.

Antični mit

Založba Nova revija

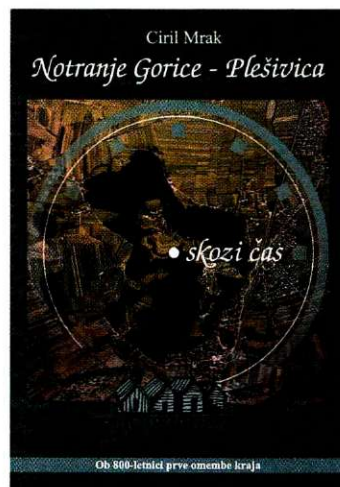
Mit je star toliko kot literatura in starejši od nje. V zbirki *Poligrafi* je izšel zbornik z naslovom *Antični mit in literatura*. Objavljenih je devet prispevkov: *Antični mit med izročilom, alegorezo in mistično hermenevtiko* (Marko Marinčič), *Platonov odnos do mita* (Luc Brisson), *Votlina nimf* (Porfirij), *Odisej v Porfirijevi votlini nimf* (Marko Uršič), *Enharmonična zamenjava Dioniza in Kristusa pri Hölderlinu, v romantiki in antiki* (Manfred Frank), *"Mitologizem" v literaturi 20. stoletja* (Eleazar

M. Meletinski), *Recepcija antičnih mitov v slovenski literaturi* (Janko Kos), *Mit kot potreba in vodilo* (Klemen Slabina), *Kassandra Borisa A. Novaka in preostvo* (Janez Vrečko).

Notranje Gorice

Občina Brezovica

Ciril Mrak je bil zaposlen v lesarski stroki. Doma je iz Notranjih Goric na Ljubljanskem barju. Ko se je upokojil, se je lotil zbiranja gradiva o zgodovini rojstnega kraja in zdaj je izšla njegova knjiga *Notranje Gorice – Plešivica skozi čas*. Snov je zajel precej na široko, zato lahko v knjigi preberemo veliko podatkov in zanimivosti od najstarejše zgodovine do danes. Uvodoma je prikazal značilnosti Barja in kolišč. Zgodovinski sklop je zajel precej na široko. Uvodoma je v nekaj potezah opisal razmere v širšem slovenskem okviru, potem pa podrobneje lokalno dogajanje. Razumljivo, da se je precej posvetil obdobju prve, predvsem pa druge svetovne vojne. Pri drugi vojni ni podlegel dosedanemu ideološkemu modelu obravnavanja te teme, ampak je enakovredno prikazal obe vojskujoči se strani v notranjem spopadu.

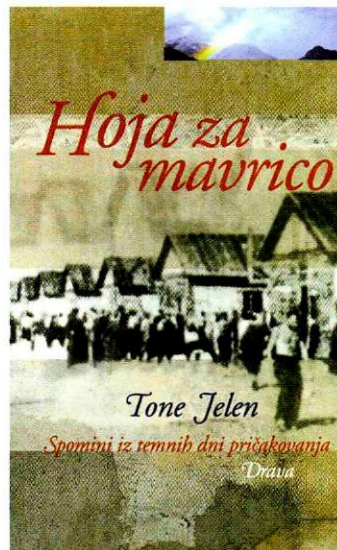


Posebej natančno je prikazal infrastrukturo od voda, narave, hiš, prebivalstva do zdravstva ter dejavnosti od cekve, šole do športa in upokojevcv.

Hoja za mavrico

Založba Drava, Celovec

Tone Jelen, koroški Slovenec (rojen v Zgornjih Libučah leta 1916) in upokojeni odvetnik na Dunaju, se v



Hoji za mavrico spominja političnih dogodkov in neizbežne osebne vpletenosti v dogajanja, ki so zaznamovala čas in ljudi. Spomini segajo od plebiscita leta 1920, obdobja stanovske države Avstrije, nacističnega prevzemanja oblasti, obdobja po priključitvi, časa fašistične in nacistične tiranije (bil je taborišnik in zapornik od Gonarsa v Italiji do Steina v Nemčiji) do obdobja po vojni, ko je bil narodno-politični aktivist in poslovodja *Slovenskega vestnika* na Dunaju. Spomine ves čas prepleta z opisom razmer v lastnih vrstah, med Slovenci. Pri tem se poskuša izogibati črno-belim vzorcem. Jelen je spomine zapisoval sproti, skozi desetletja svojega življenja.

Literarna sestavljanka

Založba DZS

Literarna sestavljanka je priročnik za učitelje slovenščine kot drugega tujega jezika, ki ponuja strokovna spoznanja in praktične zglede metod dela z avtentičnimi literarnimi besedili. Prvi del priročnika, napisala ga je **Mateja Pezdirc Bartol**, prikazuje spoznanja, ki izhajajo iz ugotovitev priznanih tujih strokovnjakov s področja književne didaktike tujega jezika. Drugi, obsežnejši del je praktičnega dejavnosti ob umetnostnih besedilih. Pet razdelkov vključuje navodila za učitelje, literarno besedilo, podatke o avtorju in besedilu ter delovne liste.

Za srednja leta

Založba Mladinska knjiga

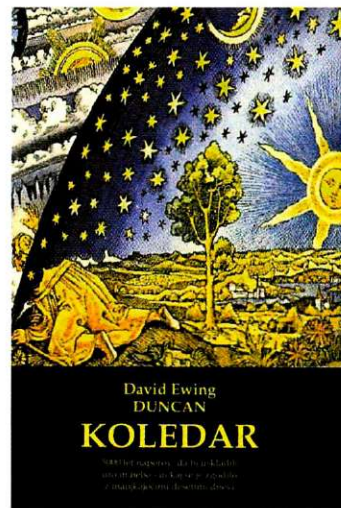
Po štiridesetem je vse nekoliko drugače. Hitreje kakšen kilogram navzgor kot navzdol. V tem obdobju

se v našem telesu dogajajo številne spremembe v presnovi in hormonskem ravnovesju. Lahko jih prepoznamo in prevzamemo nadzor nad svojim telesom. Ugotovili bomo, da tudi po štiridesetem ni tako težko ostati vitek, vitalen in privlačen. Naše telo se ne odziva več najbolj na posamezne ukrepe – v drugi polovici življenja je potreben celosten pristop. Za to, kako tak pristop oblikujemo po lastni meri, nam knjiga *Vitki in zdravi v srednjih letih*, napisala jo je **dr. Inge Hofmann**, izšla je v zbirki *Zdravo življenje*, ponuja obilico nasvetov.

Zgodovina koledarja

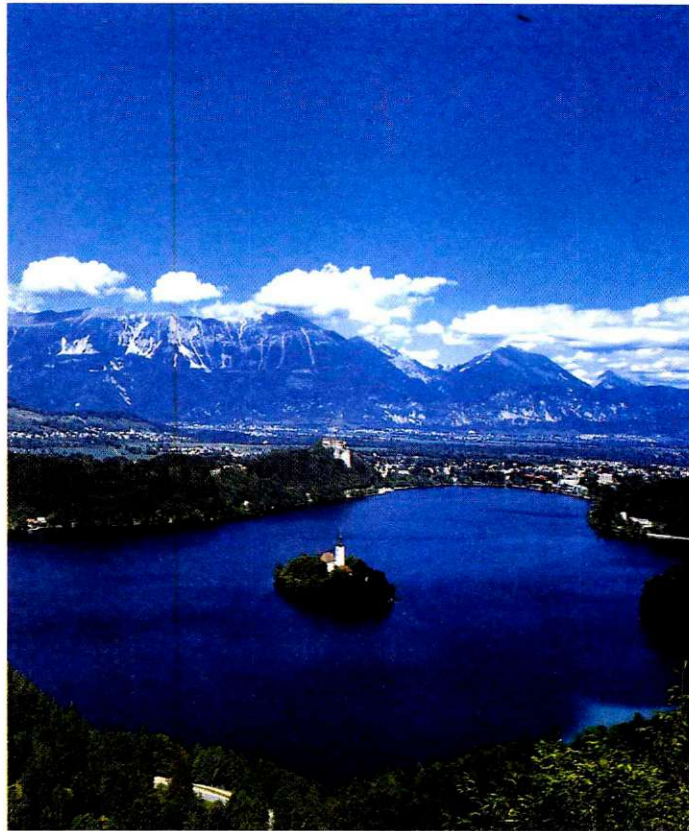
Studia humanitatis

Založba je v zbirki *Varia* izdala obsežno delo **David Ewing Duncana** *Koledar s podnaslovom 5000 let naporov, da bi uskladili uro in nebo – in kaj se je zgodilo z manjkajočimi desetimi dnevi*. Več tisočletij so bile tri naravne periode dan, mesec in leto edine enote, s katerimi so ljud-



je merili čas. Za čim lažje štetje teh period in reševanje težav, ki se pojavijo, ker se npr. v enem letu ne zvrsti točno 365 dni, ampak še dodatna slaba četrtnina dneva, so ljudje iznašli najrazličnejše sisteme "časovnega knjigovodstva", ki jim pravimo koledarji. Duncan pripoveduje zgodovino iskanja in izpopolnjevanja učinkovitih metod štetja časa. Knjiga na izviren način povezuje politiko, religijo, astronomijo in matematiko in obravnava zgodovino koledarja skozi preplet znanosti, religije, filozofije in politike. **I. Ž.**

Z darilno listino kralja Henrika II., izdana je bila 10. aprila 1004, je brixenski škof Albuin postal lastnik blejskega posestva, Bled pa je s tem prvič imenovan v pisnih virih. Bled torej praznuje tisočo obletnico prve omembe, slovesnosti pa bodo kronane z obsežnim zbornikom, v katerem več kot štirideset prispevkov prikazuje nadvse bogato zgodovino tega lepega in turistično privlačnega kraja.



Blejskih tisoč let

Blejska občina je ob tisoči obletnici prve pisne omembe Bleda izdala zbornik *Bled tisoč let*, ki ima 432 strani, v njem pa je objavljenih več kot 40 daljših in krajših prispevkov. Uvodoma je objavljena daljša zgodovinska študija zgodovinarja Petra Štiha *Prva omemba Bleda v pisanih virih – Listina kralja Henrika II. za brixenskega škofa Albuina z dne 10. aprila 1004*. Štih v njej, kot je to zanj značilno, poglobljeno in nadvse podrobno prikaže glavne akterje, ki so botrovali listini, in okoliščine njene izdaje. Naslonil se je na obsežno literaturo in slovenskemu občinstvu spet ponudil gradivo, ki na presenetljivo podroben način odkriva dogodke in osebe pred tisoč leti.

Štih je uvodoma zapisal: "10. aprila tistega leta /1004/ je namreč kralj Henrik II. v Trientu (ital. Trento), ki leži severno od Gardskega jezera v Italiji, izstavil listino, s katero je podaril brixensškemu škofu Albuinu in njegovi škofiji posest Bled na Kranjskem. Poleg prve omembe

Bleda pa označuje listina tudi začetek blejskega gospostva, ki je v lasti škofije iz Brixna (ital. Bressanone) ostalo skoraj natančno 800 let, vse do sekularizacije leta 1803.

Ob prvi omembi v zgodovinskih virih je Bled označen kot *praedium quod dicitur Ueldes*, kot 'posest, ki se imenuje Bled'. Pri tem se je ime nanašalo na širši prostor, ki je pokrival najmanj kraljevo istoimensko posest, in ne samo na kraj ali grad ob jezeru."

O ozadju darilne listine

Ozadje darilne listine je povezano z uporniki in z zaslugami za pomoč in zvestobo. Ko je leta 1002 nenadoma umrl mladi cesar Oton III., ga je nasledil bavarski vojvoda, ki je bil še isto leto v Mainu okronan kot kralj Henrik II. Toda nenadno smrt Otona III. je v Italiji izkoristil Arduin, mejni grof v Ivreji na severozahodu Apeninskega polotoka in se dal že tri tedne po cesarjevi

smrti izvoliti za kralja v Italiji. Za Henrika II. je bila to navadna uzurpacija in proti uzurpatorju je poslal vojsko, ki pa je bila poražena.

Naslednje leto je poveljstvo prevzel sam Henrik II. Vojska se je zbrala na Leškem polju pri Augsburgu. Pot ga je vodila preko Alp, sledila je reki Lech, šla v dolino Inna in se prek Brennerja spustila v dolino reke

Eisack, kjer je to najpomembnejšo povezavo med Italijo in Nemčijo nadzirala brixenska škofija. Tu, v svoji škofiji, je Albuin verjetno pričakal Henrika II. in ga preko Bolzana spremljal najmanj do Trienta. Za kraljem Henrikom II. je bilo štirinajst dni marša in 340 kilometrov poti.

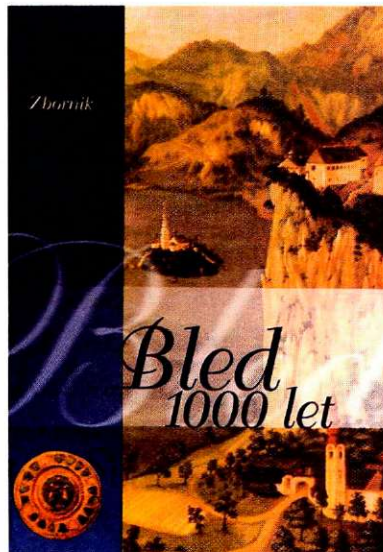
Ko je 18. aprila s svojo vojsko vkorakal v Verono, je bilo Arduinovega odpora s tem konec. Sledil je vrhunec, 14. maja so v Paviji Henrika II. kronali za italskega kralja. Za nagrado za sodelovanje je Albuin dobil ozemlje v Blejskem kotu. Listina je bila napisana že na poti, saj nosi datum 10. april 1004.

Poleg okoliščin darilne listine, shranjena je v Tirolskem deželnem arhivu v Innsbrucku, je ta v zborniku v celoti objavljena v izvorniku in prevodu, Štih pa jo je tudi opremil s podrobnimi komentarji. Prikazal je tudi genezo brixenske posesti na Kranj-

skem v 11. stoletju. Študija je opremljena s kar 290 opombami, kar dovolj nazorno govori o njeni temeljitosti.

Bogata blejska arheologija

Poglejmo še druge prispevke v zborniku. Martin Šolar je prikazal naravo blejskega območja in njene vrednote. Vode Blejskega kota je obdelala Špela Remec-Rekar, podnebje pa Miran Trontelj. O blejskih gozdovih piše Miroslav Kapus, o osrednjem blejskem parku in drugih parkovnih površinah na Bledu Janez Petkoš, o podzemnem svetu občine Bled pa Pavle Jamnik in Srečko Kuncič. Poleg izčrpnega Štihovega prispevka ima morda eno osrednjih mest v zborniku prispevek Timoteja Knifica *Arheološki sledovi blejskih prebivalcev iz pozne antike in zgodnjega srednjega veka*. V varnem zavetju strmega hriba in otoka sredi jezera je človek živel že v prazgodovini. Arheološke najdbe dokazujejo, da je bil blejski okoliš pomembno naseljeno jedro Slovencev, zato je zanimiv tudi Knifičev prikaz ar-





heološkega bogatstva, ki je v zborniku primerno tudi bogato ilustriran z mnogimi fotografijami in risbami. Z arheologijo se ukvarjajo še trije avtorji. Andrej Pleterski je izdelal t. i. idejni sistem blejske župe, Barbara Ravnik Toman piše o posebnih arheoloških dragotinah, o uhanih s košarico, ki so bili zgovoren kos nakita blejskih staroselk v zgodnjem srednjem veku, Janez Bizjak pa je prikazal preskrbnovalno zaledje železnodobnega in srednjeveškega Bleda v visokogorju Julijskih Alp.

O spremembi rabe tal v občini Bled piše Franci Petek, o prebivalstvu in poselitvi v regijah občine Bled pa Maja Topole. Rajko Bernik je po zapiskih Alojza Wolfa s Slamnikov nad Bohinjsko Belo prikazal samotežno spravilo lesa pozimi ter apnenico. Razpravo o kmetijstvu v občini Bled je napisal Jože Skumavec, o gospodarjenju z blejskimi gozdovi in o njihovem gospodarskem pomenu v preteklosti pa Igor Smolej. Slednji je tudi avtor članka *Gospodarski pomen gozdov*.

Brez borčevske mitologije

Urednik zbornika Jože Dežman je podpisan pod več prispevkov. Na kratko je predstavil Lojzeta Kolmana, varuha blejskega kulturnega izročila in spomina, družino Prismašćevih na Kupljeniku, skupaj z uglednim blejskim kronistom Božom Benedikom pa je prikazal izbrana poglavja iz blejske turistične zgodovine. Prispevek je dokaj izčrpen in tudi bogato ilustriran s stariimi fotografijami in naslovniciami prospektov. Dežman je napisal tudi daljše razmišljanje z naslovom *Dvajseto stoletje: vojne in revolucije*, kjer

je beseda tudi o tragičnih medvojnih in povojnih dogodkih. Slišati je, da so borci zelo negodovali, ker je njihova mitologija izpadla iz zbornika. Namesto da bi bili raje tiho, saj je njihova medvojna in povojna zločinska bera neskončna.

Elektrifikacija Bleda je prikazal Drago Papler. Iz članka o imenoslavlju Bleda skozi zgodovino, napisal ga je Dušan Čop, izvemo, da ime Bled ni označevalo samo posameznega naselja, ampak skozi vsotisočletno pisno zgodovino predstavlja določeno območje med obema Savama in vse do obronkov Ju-

lijskih Alp. Vse do leta 1907 je namreč poštni urad nosil ime Grad, saj se je tako imenovalo najpomembnejše naselje, vas pod Gradom.

Velik prispevek Boža Benedika

Ljudsko pripovedništvo predstavlja Marjan Zupan. Za večino bralcev bo zanimiv prispevek Marjana Šolarja, ki je zbral in objavil blejske zgodbe iz ustnega izročila. Med drugim je objavil grozljivo zgodbo iz leta 1947, ko so med birmanovanjem komunistični teroristi iz zasede, ki so jo pripravili v Mačkovcu pri Bohinjski Beli, namera-

vali napasti škofa Antona Vovka. Le naključje je bilo, da se jim ta zločin ni povsem posrečil. Bled kot prizorišče politične in diplomatske dejavnosti v obdobjih Karadorčevičev in Josipa Broza-Tita sta prikazala Božo Benedik in Božo Repe. Benedik je dodal še zapis o premoženju Karadorčevičev na Bledu, prav tako je tudi avtor daljšega prispevka o blejski občini, skupaj z Jeleno Justin pa je objavil zapis o blejskem športu v svetovnem vrhu.

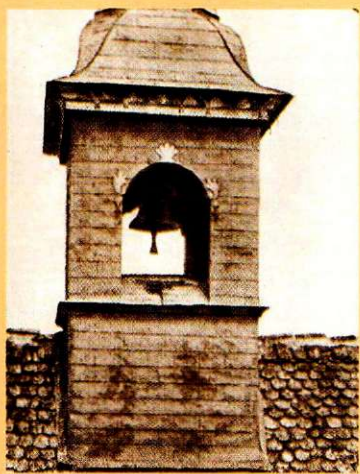
O domačijah in prebivalcih do konca 19. stoletja piše Janez Zupan, nekaj drobcev iz starejše zgodovine doline Radovne je prispeval Janez Mlinar. Graščinico Boben je prikazal Branko Slanovic, o Janezu Puharju, našem velikem izumitelju fotografije, piše Mirko Kambič. Pisateljico Vido Jeraj prikaže Ana Berčon, o znani blejski Vovkovi rodbini piše slikarka Melita Vovk, o vprašanju narodnega muzeja na Bledu pa razmišlja Maja Žvanut. Bled na upodobitvah 19. stoletja prikaže Barbara Jaki. Prispevek o cerkvah in gradovih občine Bled je napisala Metka Žnidar, o blejskih in bohinjskih vilah pa Nika Leben. Nekaj drobcev iz gorjanske kronike je objavila Majda Pazlar. O glasbi in plesu kot sestavnem delu mondenega turističnega Bleda piše Franc Podjed.

S tem obsežnim zbornikom (založila ga je založba Didakta iz Radovljice, tel. 04/532-0210) je Bled na najboljši mogoči način zaznamoval svojo obletnico prve omembe kraja v pisnih virih. Vsi, ki jih zgodovina zanima, so z njim dobili bogat vir gradiva za razmišljanje o naši preteklosti, sedanosti in prihodnosti.

I. Ž.

Zvon želja

Na blejskem gradu je živila mlada vdova. Žalovala je za svojim možem, ki so ga ubili razbojniki. Zbrala je vse svoje zlato in srebro in druge dragocene kovine ter dala uliti zvonček za kapelico na otoku. Ko pa so zvonček peljali na otok, je hud vihar prevrnil ladjico, brodarji in zvonček so se potopili. Zvonček se še zdaj včasih ob mirnih, jasnih nočeh oglašja iz jezerskih globin. Mlada vdova je bila potem še bolj žalostna. Odsšla je v Rim, kjer je stopila v samostan. Po njeni smrti je poslal papež za jezersko cerkev drug zvonček. Kdor z njim pozvoni in tako počasti Marijo, se mu izpolni želja, ki jo ima, ko pozvanja.



Želite postati naročnik tednika

DEMOKRACIJA

Pokličite nas na telefon 01/434-54-63

Leta 1973 je Maks Šimenc mlajši na Menini planini izkopal truplo svojega očeta, ki so ga umorili partizani septembra 1942.

Spomladi 1942 je Maks Šimenc odšel v partizane. Toda že po nekaj mesecih, 29. septembra, so ga ti ubili. Najverjetneje ga je dal ubiti njegov komandir enote, ker ga je Šimenc pred vojno kot zapriseženi lovski čuvaj prijavil zaradi krivolova, domnevno pa tudi zato, ker se Šimenc ni strinjal, da bi štabovci jedli boljše od navadnih borcev.



Umor Maksa Šimenca

1. del

Maks Šimenc se je rodil leta 1900 na Vrhpoljeh pri Kamniku. Bil je izučeni sedlar, vendar je med obema vojnima večinoma delal v različnih rudnikih po Jugoslaviji (v Srbiji). Vrnil se je domov, se poročil in se zaposlil v kamniškem Titanu, vendar šele takrat, ko je žena ostala doma. Kot levo usmerjen je težko dobil zaposlitev. Deloval je v sindikatu. Bil je tudi zapriseženi lovski čuvaj v zasebnem lovišču odvetnika dr. Benkovića iz Ljubljane.

Spomladi 1942 se je prostovoljno pridružil partizanom. S seboj je odnesel tri lovske puške s strelivom in dva daljnogleda. Odhod v partizane so razglasili kot prisilno mobilizacijo, da bi zavedli Nemce oziroma da se ti ne bi maščevali nad družino. Takrat so Nemci hoteli Šimenčevo ženo skupaj z otrokoma, hčerko Slavko in sinom, ki mu je bilo prav tako kot očetu ime Maksimilijan, preseliti v rajh, da bi jih zavarovali pred banditi. Štiri ure so čakali sredi Nevelj, potem pa so jih spustili domov. Rešil naj bi jih bil tedanji kamniški zupan baron Rechbach, ki je bil ve-

lik dobronik Slovencev, komunisti pa so ga po vojni zaprli za precej let.

Maščevanje krivolovca?

Septembra 1942 so partizani Maksa Šimenca na Menini planini ubili. Ko si je njegov sin Maks Šimenc mlajši po vojni prizadeval za očetovo rehabilitacijo, so mu dejali, da so ga ubili zato, ker naj bi bil organiziral dezerterstvo. Toda sin je z vztrajnim poizvedovanjem izvedel tudi za drugačno resnico. Očeta naj bi bilo partizansko vodstvo v Kamniškem bataljonu v resnici ustrelilo iz osebne maščevanja in njegovega prizadevanja za poštene odnose med partizani. Ko je bil pred vojno lovski čuvaj, je moral med drugim prijaviti krivolovca Tineta Pestotnika (Osovnikovega) iz Palovč. Naneslo je tako, da je bil njegov komandir v partizanih prav Tine Pestotnik.

Ko se je Pestotnik po Šimenčevem umoru oglašil v Palovčah pri Pavliču (po doma-

če Hribarju), ki je bil prav tako lovski čuvaj, se je pohvalil, da je onega hudiča spravil s sveta in ga ne bo več preganjal po gmajnah. Hkrati s to "novico" je Pestotnik Pavliča grdo pretepel in mu še navrgel, naj bo kar vesel, da je še živ. To je bil očitno en motiv za umor. Toda Maks Šimenc mlajši je izvedel še za drugi domnevni vzrok. V partizan-



Maks Šimenc mlajši s svojo sestro pred vojno. Očeta so jima umorili kamniški revolucionarji.

ski enoti je večkrat prišlo do sporov. Maks Šimenc je bil takrat star že 42 let in je bil torej precej starejši od drugih partizanov. Bil je občutljiv za socialne in moralne deformacije in kot nekakšen intendant zato ni dovolil, da bi nekateri vodilni (štabovci) imeli boljšo hrano in več cigaret od drugih borcev. Med drugim je to Šimenčevemu sinu po vojni pripovedoval Ferdinand Mihelič, ki je bil z očetom v stalnih stikih po liniji OF.

Naj na tem mestu samo omenimo, da je zaradi nestrinjanja z dogajanjem v partizanski enoti Anton Golob iz Nevelj, ki je šel skupaj z Maksom Šimenčevim v partizane, od partizanov pobegnil in se zatekel na Korosko, kjer je vojno preživel. Ta primer in vrsta drugih, nekaterih se bomo v tej zgodbi dotaknili, govori, da je bilo leta 1942 s partizani nekaj hudo narobe. Mnogi so se znašli v združbi, ki ni bila tisto, za kar se je izdajala, in je počela nekaj bistveno drugega, kot je razglašala naokoli.

Sprenevedanje prič

Maks Šimenc se je dva dni pred

umorom oglasil v okolici domačega kraja. Bil je v stiku z Miheličem, nato pa se je sešel še z ženo. Ob tej priložnosti je Miheliča prosil za dežno pelerino, saj se je bližala jesen in zima. Iz tega je sin kasneje sklepal, da zanjo gotovo ne bi bil prosil, če bi imel namen dezertirati, kot so ga okrivili po vojni. Mihelič je pelerino celo priskrbel, vendar so Šimenca prej ubili, zato jo je dal Petru Podbevsku (ta je kasneje padel).

Ob tem srečanju z Miheličem je Šimenca spremljal mlajši soborec Franc Hribar-Lovro, ki še živi v Kamniku. Bil je vseskozi navzoč, ko sta se oče in mati šla v Jakličevi dolini v neveljskih gozdovih. Hribarja je Šimenc leta 1973 navedel kot glavno pričjo za določitev "groba" na Menini planini, ko je prekopaval posmrtno ostanke svojega očeta na pokopališču v Nevljah. V začetku 90. let se Hribar ni več ničesar spomnil in je vse zanikal. Čeprav je Hribar po vojni Šimenčevi vdovi povedal, kako in zakaj je bil ubit njen mož, je leta 1974 Maksu Šimencu mlajšemu najprej menal, da ne ve nič določnega, potem pa celo izbruhnil, da ga nadleguje. Leta 1991 pa mu je povedal, da so očeta ustrelili takoj po begu skupine štirih fantov iz Stranj. Ti so bili v skupini šestih borcev na patrolnem pohodu v Stranjah. Hribar je trdil, da sta bila on in Šimenc takrat z njimi. Toda Pavle Alpner je leta 1991 na svojem domu v Godiču dal Maksu Šimencu vpricho svojega sina in žene izjavo, podpisali so jo vsi trije, kako je bilo takrat v resnici.

"Dezertjerji" na plošči

Alpner je dejal, da so iz partizanskega taborišča na Menini planini šli s patroljo v Stranje konec avgusta ali v začetku septembra 1942. V skupini šestih so bili: Franc Bodlaj-Vampkov, Alojz Bodlaj, Pavle Alpner, Franc Podstudensek-Rok ter Spotikarjev in Cahtetov hlapec (imen zadnjih dveh se ni več spomnil). Vodilni skupine so nasilno vdrli vrata pri Plahutnikovih na Brezjah, saj se jim domači niso upali odpreti. Štirje so zunaj stražili. Takrat je Franc Bodlaj zaklical: "Beži, Pavle!" Mislil je, da so prišli Nemci, in pognal se je v beg za

Bodlajevima. Ustavili so se v Stranjah. Zatrtil je, da med njimi ni bilo ne Šimenca ne Hribarja. Pri tem pričevanju je poleg tega podatka pomemben tudi datum dogodka, saj je bil Maks Šimenc umorjen čez en mesec, kar priča o tem, da ni bil kriv tega "dezertstva".

21. septembra 1942 so partizani ubili štiri Stranjane zaradi suma, da nameravajo "dezertirati": Valentina Slevca iz Stahovice, Franca Hrovata iz Bistričice, Polono Pavlin in Ivana Pavlina iz Črne. Kot datum umora Maksa Šimenca se navaja 29. september 1942. Verjetno je to datum, ko so našli njegovo truplo. Toda bolj kot datum govorijo drugi podatki, da Maks Šimenc ni bil ustreljen skupaj z drugimi štirimi "dezertjerji". Njegovo truplo je bilo nepokopano vse do naslednje pomladi. Po vojni so imena štirih "dezertjerjev" borci napisali na svojo ploščo v Stahovici, Šimenčevega pa niso. Zakaj ne? Zato, ker ni spadal v skupino "dezertjerjev", ampak so ga partizani ubili iz drugih razlogov.

Izkop očeta na Menini

Franc Hribar-Lovro je po Šimenčevi smrti njegovi ženi povedal



Marija, žena Maksimiljana Šimenca, si je po vojni močno prizadevala rehabilitirati moža.



Maksimiljan Šimenc pri vojakih. Kot mnogi je tudi on nasedel lepim besedam komunistov – in postal njihova žrtev.

– očitno izmišljena zgodba –, kako je bil njen mož ubit. Ko sta Šimenc in Hribar prispela nazaj na Menino planino, jima je nekdo prišel nasproti. Sedli so, da bi pokadili cigareto. "Prišlek" naj bi bil sedel za Šimenca, in ko je ta zviljal tobak v cigareto, ga je od zadaj ustrelil v glavo.

Toda Maks Šimenc mlajši je ob izkopu svojega očeta na lobanji videl, da ta Hribarjeva zgodba ne more biti resnična. Izkop je bil izvršen

10. septembra 1973 na območju Menine planine nad Zgornjim Tuhinjem, ki se imenuje Oseki. Zraven sta bila še cerkovenik, sanitarni inšpektor in priča Ogrinc. Sin je izkop očeta skrbno dokumentiral s fotografiranjem. Lobanja Maksa Šimenca je bila močno poškodovana: zgoraj je bila počena skoraj po vsem obsegu, nosna votlina je bila zbita, prav tako desna ličnica in zgornja čeljust. V lobanji sta bili na levi in desni strani senc dve enako veliki strelni luknji oziroma je bila vstopna strelna odprtina skoraj enaka izstopni. Iz tega je sin sklepal, da je bil oče najprej ubit s topim predmetom, v glavo pa so ga ustrelili šele takrat, ko

je že ležal na tleh, zato izstopna odprtina ni bila večja od vstopne.

Partizanski zločin

Jeseni 1942 je Korla Šimenca nad kamniško kavarno srečal neki Rudi, ki je delal v tovarni Titan in je Maksa Šimenca poznal. Povedal mu je, da je bil zraven pri neki nemški hajki na Menini planini in da so tam našli truplo Maksa Šimenca. To je bilo 29. septembra 1942, zato velja ta datum za smrt Maksa Šimenca. Ker ni bil povsem gotov, da je ubiti res Šimenc, je vzel s seboj njegov lovski klobuk. Napotil ga je k Šimenčevi ženi in ta je klobuk takoj prepoznala. Žena je šla nato z nekim domačinom na Menino planino in tam prepoznala svojega moža; bil je že sneg in truplo je bilo nepokopano.

Po vojni je slišala za zgodbo, da so morilci pustili Šimenčovo truplo v sedečem položaju, naslonjeno na ograjo, predenj pa so nasuli fiziolo. Tega naj bi bil prebiral, s čimer so se morilci posmehovali njegovemu poštenjakarskemu pikolovstvu, ko si je prizadeval za enakost med vodilnimi in navadnimi borci. Truplo ni bilo pokopano celo zimo. Verjetno so ga pustili v posmeh in opozorilo drugim. Šele spomladi 1943 ga je lastnik pašnika prekril s kamenjem.

"Kaznovan" se po smrti

Takoj po vojni in vse do danes je zgodba o ubitem Maksu Šimencu nadaljevala. 7. septembra 1945 je bil v zvezi z njegovo smrtjo izdan sklep o ocenitvi vojne škode v skupnem znesku 742.800 din. V obrazložitvi je bilo navedeno: "Vzdrževalnino za vdovo je komisija znižala na 222.400 din, na pogrebni stroških je bilo priznано 2000 din." 19. septembra je bil izdan še sklep o ocenitvi vojne škode v znesku 204.600 din. Šimenčeva vdova tega denarja potem ni prejela.

26. maja 1948 je komisija za podeljevanje začasne denarne pomoči po odloku NKOJ pri OLO Kamnik odločila, da se denarna pomoč v znesku 275 din ukinja. V utemeljitvi je pisalo: "Prosilki je padel mož septembra 1942 v Tuhinjski dolini. Prosilka je stara 46 let. Ima 1 mladoletnega otroka. Ne poseduje ničesar. Je zaposle-

» na v Drž. smodnišnici v Kamniku, kjer prejema doklade za svojega otroka. Okrajna komisija za podeljevanje podpor ji je odklonila odnosno ukinila podporo." Komisija za to odločitev ni navedla nobene utemeljitve.

Oktober 1952 je bila izdana odločba, s katero je bila zavrnjena pritožba Marije Šimenc v zvezi s prošnjo za družinsko pokojnino. V utemeljitvi je pisalo: "... Po zatrdilu OLO Kamnik, Poverjeništvu za notranje zadeve /.../ je ugotovljeno, da je bil pokojni Šimenc Maks, prosilkin mož, ubit pri pobegu iz NOV. Po 45. členu odst. 4 Uredbe se ne more priznati pokojnina družinam oseb, ki so pred 15. 5. 1945 izgubile življenje kot sovražniki narodnoosvobodilnega boja ..."

Birokrati revolucije

Toda režim je bil površen. Medtem ko so eni za Maksa Šimenca določili, da je izgubil življenje kot sovražnik narodnoosvobodilnega boja, so ga drugi pristeli med žrtve tega boja in Šimenčevo ime javno objavili med drugimi imeni žrtev NOV v *Kamniškem zborniku* leta 1955.

18. septembra 1972 je Oddelek za občno upravo in družbene službe skupščine občine Kamnik zavrnil prošnjo Maksa Šimenca mlajšega za prekop očetovih posmrtnih ostankov. V odločbi ni bila navedena nobena utemeljitev za takšno odločitev, pisalo je: "... Po proučitvi zadeve upravni organ smatra, da ni umestno izvršiti prekopa ostankov trupla pok. Maksa Šimenca, zato je bilo odločiti kot je navedeno v izreku te odločbe."

26. septembra se je Maks Šimenc na odločbo pritožil, 31. januarja 1973 pa protestiral, ker še vedno ni prejel odgovora na pritožbo. 13. marca je Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo odločbo razveljavil in Šimenčevo prošnjo vrnil organu prve stopnje v vnovični postopek.

9. julija 1973 je načelnik Oddelka za občno upravo in družbene službe skupščine občine Kamnik zahteval od Šimenca dokaze glede identifikacije groba in trupla pokojnega Maksa Šimenca. Šimenc mlajši je kot prič povedel Franca Hribarja-Lovra. 1. septembra je prejel odločbo z dovoljenjem za prekop, kar je



Izkop žrtve partizanskih nasilnikov na Menini planini leta 1973

potem 10. septembra 1973 s pomočjo cerkovnika in sanitarnega inšpektorja tudi storil. Na "grobu" na Osekah, visoko na pobočju Menine planine nad Zgornjim Tuhinjem, je v tridesetih letih že zrasla smreka.

Diskreditacija žrtve

Februarja 1974 je dr. Just Miklavc z Republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo povabil Maksa Šimenca mlajšega na pogovor v Ljubljano. Miklavc je bil prej trikrat

v Kamniku zaradi prekopa njegovega očeta. Dejal mu je, da bo težko dosegel kaj na kamniški občini, in mu svetoval, naj bi uredili tako, da bi mati dobivala manjšo denarno podporo, za katero bi vedel le poštar, ki bi jo prinašal. S svojo vizitko ga je poslal h Kazimiru Keržiču, direktorju Kika, da bi njegov predlog podprla zveza borcev v Kamniku, toda Keržič mu sploh ni odgovoril.

20. marca 1975 je Oddelek za občno upravo in družbene službe skupščine občine Kamnik zavrnil prošnjo Marije Šimenc za dodelitev družinske invalidnine z besedami: "... Vse tri priče so izpovedale, da je bil pokojni Šimenc Maks do vstopa v partizane v prvih vrstah delavskega gibanja naperjen proti okupatorju. Pristojna služba za zadeve invalidov in borcev NOV skupščine občine Kamnik je od Občinskega odbora ZZB NOV Kamnik v tej zadevi zahtevala ustrezne podatke. Navedeni odbor je iz lastne evidence in na osnovi dokumentacije, ki je bila pri-skrbljena pri prvotnem odločanju o pravici do družinske invalidnine ugotovil, da je pokojni Šimenc Maks res vsto-

pil v NOV že leta 1942 v Kamniško četo, vendar se je kot partizan vključil k tajni izdajalski skupini, ki je organizirala dezerterstvo iz partizanskih vrst in je kot tak bil zasačen pri izdajalski dejavnosti. Spričo tega ga je takratno vojaško sodišče obsodilo na smrt in kazen tudi izvršilo ..."

"Ker je organiziral ..."

Marija Šimenc se je na odločbo pritožila, opozorila na protislovja v njej in predlagala zaslišanje še dveh prič.

19. avgusta 1976 je Republiški komite za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov zvrnil njeno pritožbo z besedami: "... Pritožbeni organ je v postopku na II. stopnji pregledal spis in ugotovil, da je bil pokojni mož pritožnice ustreljen, ker je organiziral pobeg partizanov. To so potrdile predlagane priče s strani ZZB NOV SRS: Burja Ivan, Podstudenšek Franc in Petek Jurij. /.../ Novi priči Kodra Matevž in Mihelič Ferdinand nista izpovedali nič novega, kar bi bilo pomembno za drugačno rešitev predmetne zadeve. Miheliču Ferdinandu je znano, da je bil Šimenc Maks utreljen, ker je nameraval pobegniti, sicer pa je bil izredno narodno in delavsko zaveden Slovenec."

Konec prihodnjic
Ivo Žajdela

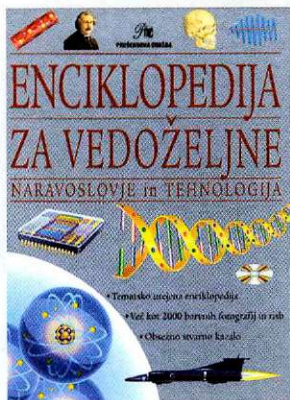


Maksimiljan Šimenc (tretji z leve), zapriseženi lovski čuvaj. Pred vojno je prijavil krivolovca, ta pa je v partizanih postal njegov komandant in maščevalni eksekutor.

Enciklopedija za vedoželjne

Enciklopedija, izdala jo je Prešernova družba, obravnava področji naravoslovja in tehnologije.

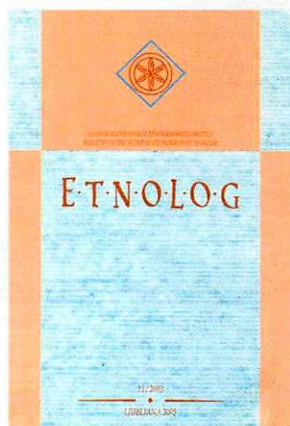
Enciklopedija nam omogoča vpogled v sodobna znanstvena spoznanja, ki jih potrebujemo na življenjski poti skozi sodobni čas. Tematska ureditev enciklopedije z izčrpnim stvarnim kazalom ponuja več kot le gola dejstva o naravoslovju in tehnologiji. Bralca spodbuja k premišljevanju o samem sebi in nam pomaga razvijati raziskovalno mišljenje, postavlja izzivalna vprašanja ter odkriva, kako zbrati in uporabljati dokaze in raziskovati nova področja. Enciklopedija (velik format, 488 strani in izjemne ilustracije) je razdeljena na deset tematskih sklopov: planet Zemlja, živi svet, biologija človeka, kemija in elementi, snovi in tehnologija, svetloba in energija, sile in gibanje, elektrika in elektronika, prostor in čas, skrb za okolje. Odlikujejo jo najnovejša spoznanja s področja naravoslovja, napisana jasno in jedrnat; grafični prikazi z jasnimi oznakami, ki razložijo še tako zapleten diagram; predstavitev spoznanj na dveh nivojih: hitro najdemo informacijo, ki jo iščemo, hkrati pa nam je ponujena poglobljena razlaga; kratki in jedrnat življenjepisi najbolj slavni znanstvenikov in izumiteljev, predstavljeni v besedi in sliki; poudarjeno besedilo je oblikovano tako, da spodbudi tudi poglobljeno branje posamezne teme; pomembni dogodki, izumi in odkritja, tabele enot in njihove pretvorbe; na koncu vsake teme je okvirček z naslovi sorodnih poglavij, ki pomagajo k širšemu razumevanju teme; izčrpna in razumljiva razlaga pomembnejših naravoslovnih pojmov in stvarno kazalo z več kot 3.500 gesli. Enciklopedijo je napisala skupina specializiranih znanstvenih piscev in svetovalcev iz Velike Britanije in je prevedena iz angleškega izvirnika.



Etnolog

Etnolog, strokovna revija Slovenskega etnografskega muzeja, v številki 13 prinaša na kar 670 straneh vrsto zanimivih prispevkov.

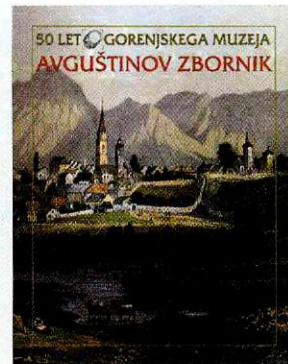
Številka je posvečena 80-letnici SEM. V prvem delu zbornika so zato prispevki, posvečeni temu visokemu jubileju. Helena Ložar-Podlogar piše o Rajku Ložarju, upravniku Etnografskega muzeja v letih 1940—1945. O Niku Zupanciču, ravnatelju Etnografskega muzeja v obdobju 1923—1940 piše Christian Promitzer. Alenka Simikič prikaže delo Borisa Orla, povojnega ravnatelja muzeja. Inja Smerdel podrobno prikaže delo Milka Matičetova. O filmskih dokumentih Borisa Kuharja piše Nadja Valentincič Furlan. Razdelek *Razprave* prinaša naslednje študije: *Retrogradna konstrukcija podobe gibanja prebivalstva na Slovenskem pred 18. stoletjem* (Gorazd Makarovič), *Zakopavanje predmetov. Magična dejanja v ruralnem okolju vzhodne Slovenije* (Mirjam Mencelj), *Vprašanje narodne noše na Slovenskem. Razvoj od srede 19. stoletja do 2. svetovne vojne* (Bojan Knific).



Avguštinov zbornik

Gorenjski muzej iz Kranja je kot 24. knjigo zbirke *Gorenjski kraji in ljudje* izdal *Avguštinov zbornik*.

Posvečen je 80-letnici Ceneta Avguština, uglednega umetnostnega zgodovinarja. Prispevki v zborniku so razdeljeni v tri vsebinske sklope. V prvem in drugem so zbrani spominski zapisi in izvirne znanstvene razprave avtorjev, tretji pa je namenjen predstavitvi značilnih utrinkov iz polstoletnega delovanja Gorenjskega muzeja. Naštajmo le nekaj zanimivejših naslovov: *Zgodnjeantični Kranj* (Milan Sagadin), *O pasnih sponah iz časa velikega preseljevanja ljudstev na Slovenskem* (Marian Slabe), *O rezultatih topografske analize mariborskega mestnega jedra* (Ivan Curk), *Baroni Zoisi Edelsteinski in njihovi interierji v gradu Brdo pri Kranju* (Vesna Bučič), *Švabski slikar Eustachius Gabriel na Kranjskem* (Anica Cevc), *Mesta na Kranjskem v prvi polovici 19. stoletja* (Jože Žontar), *Bled v vedutah bidermajerskega miniaturista in vedutista Heinricha Ferstlerja* (Ivan Stopar), *Gorenjska kmečka skrinja* (Anka Novak), *Poskus ustanovitve Mestnega muzeja v Kranju v času do druge svetovne vojne* (Majda Žontar), *Janez-John Bukovnik (1889—1957)* (Mirko Kambič), *Boštjan Olip - borec za mir in proti vojni* (Ana Benedetič), *Oris vilške črti v Radovljici v prvi polovici 20. stoletja* (Nika Leben), *Kranj v Steletovih terenskih zapiskih* (Alenka Klemenc), *Črtomir Zorec, oris njegovega dela* (Gregor Kocijan), *Smerdujeva spomenika pesniku dr. Francetu Prešernu v Kranju* (Damir Globočnik).

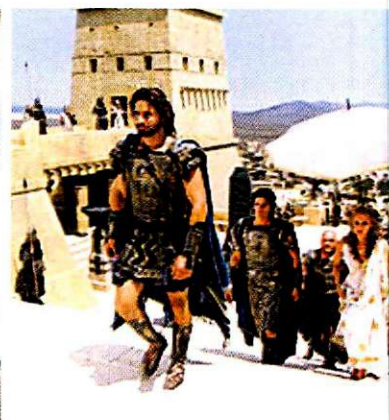


Trnjeva pot duhovnika

Angel Kosmač, župnik iz Ricmanj pri Trstu, je napisal zanimivo knjigo spominov na težke čase 20. stoletja.

Bogoslovje je opravil v Gorici, posvečen pa je bil aprila 1946 v Trstu. Najprej je služboval v raznih krajih Istre, konec leta 1949 se je vrnil v Trst, kjer je bil naslednje leto imenovan za kaplana pri Sv. Jakobu. Leta 1951 je bil premeščen v Rojan, v letih 1952—1956 pa je kaplanoval na Opcinah. V času 1956—1960 je študiral v Rimu in diplomiral s tezo o Pravni ureditvi srbskih srednjeveških samostanov. Od leta 1960 je župnik v Ricmanjah in Domju. Napisal je knjigo o Ricmanjah in Borštu. Kot duhovnik se ni omejeval le na pastoralno delo v eni najzahtevnejših župnij v tržaški škofiji. V knjigi spominov *Trnjeva pot slovenskega duhovnika*, izšla je pri Mladiki v Trstu, je opisal svoja doživetja v nepopisno tragičnem in razburkanem 20. stoletju. Sledimo opisom nevarnih čeri vsakdanjega življenja do žalostnih izkušenj s totalitarizmi. Kosmač piše tudi o času, ki ga živimo, o splošnem razvrednotenju starih pravil življenja, o upadu domovinske in jezikovne zavesti med našimi ljudmi, o upadu verskih in narodnih načel in poskuša dati prispevek k duhovni in kulturni rasti naših ljudi na razburkanih obmejnih tleh. Knjiga je napisana v obliki kratkih poglavij, vsebina pa zagotavlja zelo zanimivo in poučno branje. I. Ž.





Med zmago in porazom

TROY

Dva svetova se spopadeta za čast in oblast. Tisoči padejo za slavo. In zaradi ljubezni je pogubljen narod.

Ljudje so se od nekdaj spuščali v vojne. Za moč, za slavo, za čast – in za ljubezen.

Strast dveh najlegendarnjših ljubimcev v literaturi – Parisa, trojanskega princa, upodobil ga je Orlando Bloom, in Helene (Diane Kruger), špartanske kraljice, v stari Grčiji zaneti desetletno trojansko vojno. Pariz vzame Heleno njenemu možu kralju Menelaju, igra

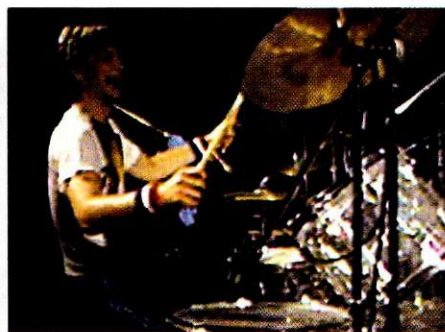
ga Brendan Gleeson, kar je nedopustna žalitev. Žalitev Menelaja je tudi žalitev njegovega brata Agamemnona (Brian Cox), mogočnega mikenskega kralja, ki kmalu združi vsa močna grška plemena, da bi privedli Heleno nazaj iz Troje in ubranili bratovo čast.

V resnici Agamemnon ne rešuje samo družinske časti, ampak ga zene v obleganje Troje njegov silni pohlep. Z zavzetjem Troje bi pridobil celotno območje okrog Egejskega morja in še povečal svoj že tako ogromni imperij. Skozi obzidje mesta, ki ga vodi kralj Priam (Peter O'Toole) in brani mogočni princ Hektor (Eric Bana), se ni uspelo prebiti še nobeni vojski. Hektorjevi vojski bi

Režija:	Wolfgang Petersen
Producenti:	Gail Katz, Wolfgang Petersen, Diana Rathbun, Colin Wilson
Scenarista:	Homer, David Benioff
Igrajo:	Brad Pitt, Eric Bana, Orlando Bloom, Diane Kruger, Sean Bean, Brian Cox, Peter O'Toole
Premiera:	13. 5. 2004
Distribucija:	Ljubljanski kinematografi

bil lahko kos samo Ahil (Brad Pitt), najpogumnejši in najmočnejši bojevnik na svetu. Toda drzni in na videz nepremagljivi Ahil ne prisega zvestobe nikomur in ničemur, le samemu sebi in svojemu ugledu. Nenasitna lakota po večni slavi ga privede do tega, da pod Agamemnonovo zastavo napade Trojo, ljubezen pa

je tista, ki zapečati njegovo usodo. Trenja med Agamemnonom in Ahilom dosežejo višek, ko Agamemnon Ahilu ugrabi Briseido, Hektorjevo sestrično, ki jo je Ahil vzel pod svoje okrilje, potem ko so razdeljali templelj Apolona, zavetnika Troje, kjer je bila svečenica. Besni Ahil se noče več bojevati na strani zlobnega



Otroci sreče

Ob obilju glasbe in posnetkov iz časov tako imenovanega novega vala so Otroci sreče spomenik generaciji, ki je odrasčala v prepričanju, da je rokenrol najpomembnejši.

Nikoli se ni tako plesalo kot v tistem letu ali dveh na začetku osemdesetih let. Časi pravzaprav niso bili rožnati: državo je pretresala gospodarska kriza, umrl je mogočni domsmrtni predsednik Tito, iz Poljske so prihajale novice o izrednem stanju ... Mladi pa so živeli v duhu takratne glasbene uspešnice Zamisli zi-

vot u ritmu muzike za ples. Otroci sreče je film o duhu časa, v katerem so nastali Djevojke u ljetnim haljinama, Kad si mlad, Mi plešemo, Maljčiki, Lijepa žena prolaze kroz grad, o Zagrebu iz začetka osemdesetih let in glasbi novega vala.

Režiser filma je bil takrat srednješolec in to je njegova osebna, ce-



kralja, brez Ahila pa Grki izgubijo premoč in utrpijo hude izgube ...

Homerjeva Iliada

Rdeča nit te epske zgodbe, posnete po motivih Homerjeve Iliade, je strast. "Pravijo, da se v vojni razkrije ta človekova najslabša in najboljša plat," pravi ugledni producent in režiser Wolfgang Petersen. "Toda vojna je katastrofa za vse vpletene. Film bo pokazal prizore množičnih spopadov, kakršnih gledalci še niso videli, težišče naše zgodbe pa je človek, ujet med zmage in poraze. O tem je v Iliadi pisal Homer." Najstarejši grški pesnik Homer naj bi bil pisal v 8. stoletju pred našim štetjem, 300 do 400 let po padcu Troje. Ni jasno, ali je dogodka popisoval po ustnem izročilu ali so plod njegove domišljije, toda njegova dela so preživela stoletja in postala eden največjih zakladov literature. "Mislim, da v tritisočletni

zgodovini ni bilo pisca, ki bi nazorneje in natančneje opisal grozote vojne," pravi Petersen. "Toda v njegovih epih človeško nesrečo zasenci brutalnost. Gledalci bodo v filmu začutili resnične ljudi, ki so se znašli v grozljivih okoliščinah." Semena legendarne trojanske vojne so zasejana, ko špartanski kralj Menelaj priredi gostijo, da bi sklenil premirje s svojim dolgoletnim sovražnikom Hektorjem, princem in branilcem Troje. Medtem ko voditelja slavita konec dolgotrajne uničujoče vojne, se Hektorjev čedni brat Paris odkraje v spalnico Menelajevе žene Helene, ki velja za eno najlepših žensk na svetu, in jo odpelje iz kraljeve palače, ne da bi Hektor za to vedel. Voditelji grških plemen – mnogi med njimi so se tudi sami potegovali za Helenino roko in so prisegli, da bodo branili pravice moža, ki jo je osvojil – se združijo in napovejo vojno Trojancem. **Monika Maljevič**

lo skrajno osebna zgodba o čudežnih spremembah, ki so se dogajale okoli njega, ko je njegovo malo in zaprto mesto postalo središče vznemirljive glasbene scene. Danes, 25 let pozneje, že dolgo nima več svojih starih plošč – Prljavo kazalište, Idoli in Haustor, Azra, Orgazam, Film in Pankrti – a čuden splet okoliščin je botroval temu, da se je znova srečal s pretek-

lim časom in dojel, da ga je prav ta glasba usodno oblikovala in da je zaradi nje postal takšen in ne drugačen človek. Prek Zagreba, Ljubljane, Dunaja, Beograda, Budimpešte, Pariza, Utrechta in New Yorka se avtor podaja v iskanje junakov svoje mladosti in poskuša samemu sebi razodeti zgodbo o razvoju punk rocka in razpadu socializma.

SRETNO DIJETE

Režija:	Igor Mirković
Producent:	Rajko Grlič
Igrajo:	Igor Mirković, Goran Pavelić Pipa, Ivan Piko Stančić, Mladen Juričić Max, Mio Vesović, Filip Mirković, Jasenko Houra, Vlatko Fras, Denis Kuljiš
Premiera:	13. 5. 2004
Distribucija:	Karantanija Cinemas

na kratko

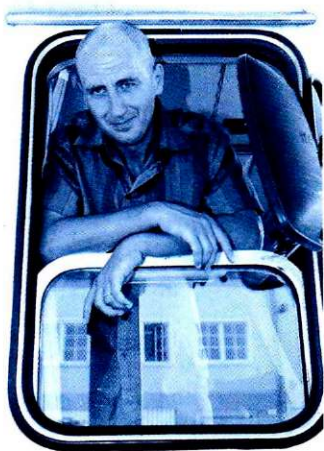
Talisman, film, pri katerem legendarni hollywoodski filmar Steven Spielberg dela že skoraj 20 let, je ostal brez režiserja. Vadim Perelman je namreč zapustil koprodukcijo DreamWorksa in Universalala po šestih mesecih dela pri projektu, razlog za odhod pa naj bi bil po navedbah producentov dogovor med studii in režiserjem. Zgodba filma spremlja 12-letnega Jacka Sawyerja, ki iz vzporednega sveta, imenovanega Teritorij, odide v stvarni svet, kjer naj bi našel talisman, s katerim naj bi rešil življenje svoje mame, ki je hkrati kraljica Teritorija. Talisman temelji na istoimenskem delu Stephna Kinga in Petra Strauba iz leta 1984.

Film Elia Kazana **Vzhodno od raja** je največji in najbolj avtentičen film, ki je bil kadar koli posnet o delavskem razredu, meni ameriški filmski režiser Martin Scorsese. Režiser Taksista in Tolp New Yorka, ki je odrasčal v četrti Lower East Side, najpopularnejšem delu Manhattna, pravi, da je Kazanovo delo iz leta 1955 z Jamesom Deanom v glavni vlogi imelo pomemben vpliv tudi na njegovo poklicno usmeritev. "Meni o tej temi ni nikoli uspelo spregovoriti na tak način, kot je to uspelo filmu Vzhodno od raja," je dejal Scorsese na filmskem festivalu Tribeca v New Yorku. V Kazanovem filmu, priredbi istoimenskega romana Johna Steinbecka, James Dean igra Cala Traska. Dean je nato umrl v prometni nesreči in je prvi igralec, ki je bil za svoje delo posmrtno nagrajen z oskarjem.

Cena 30-sekundne reklame med premiernim prikazovanjem posebne enournne sklepne epizode humoristične serije **Prijatelji**, ki so jo pretekli četrtek (6. maja) predvajali na postaji NBC, bo dva milijona dolarjev. To Prijatelje uvršča na drugo mesto najprivlačnejših televizijskih programov v Združenih državah Amerike, in sicer takoj za finalnim dvobojem v ameriškem nogometu, popularnem Superbowlu, kjer so morali oglaševalci za polminutno reklamo odšteti 2,3 milijona ameriških zelencev. Premiero zadnjega dela Prijateljev, ki so postali veliko več kot navadna televizijska serija, naj bi si ogledalo najmanj 50 milijonov ljudi.

Korporacija Disney je filmskim studiem Miramax prepovedala distribucijo najnovejšega dokumentarnega filma znanega in kontroverznega ameriškega levčarja Michaela Moora z naslovom **Fahrenheit 9/11**, ki opisuje vezi med družino predsednika Georgea Busha in savdsko kraljevo družino ter kritično prikazuje Busheve postopke takoj po terorističnih napadih na ZDA 11. septembra 2001. Disney naj bi se bil za prepoved odločil zaradi strahu pred izgubo davčnih ugodnosti svojih zabavišnih parkov na Floridi, ki jih vodi predsednikov brat, guverner Jeb Bush. Michael Moore se nad najnovejšim škandalom ne pritožuje, saj mu brezplačna reklama zagotavlja dobro prodajo filma v tujini in v ZDA. Miramax je v lasti Disneyja, ki ga je kupil leta 1993. Takrat je postavil pogoj, da bo prepovedal distribucije filmov z neprimerno vsebino za mlade in v primeru, če se ekonomska računica ne bo izšla. Glede na to razlog za prepoved Moorovega filma ni razumljiv. Vsebinska ne bo erotična, prav tako pa je skoraj zanesljivo, da bo film pridelal dobiček, saj gre za protibushevski film v času pred volitvami. Film naj bi prvič prikazali na letošnjem filmskem festivalu v Cannesu. Dvome o Moorovi iskreni zaskrbljenosti nad prepovedjo distribucije filma vzbuja že njegov naslov, ki je povzet po naslovu romana pisca znanstvene fantastike Raya Bradburryja z naslovom Fahrenheit 451, ki govori o cenzuri v družbi prihodnosti.

Radio Krka
106.6 MHz



Esad Babačić

Katanec edina rešitev

Mimogrede je omenil tudi nekakšen ljubljanski klan, ki naj bi bil zreziral njegovo odstavitev. V njem naj bi bili tudi novinarji, ki so pripravili teren za Zavrla, ta pa je samo potegnil sprožilec. Žalostno je, da se novinarji delijo na ljubljanske in štajerske, še bolj klavrn pa je način, kako se gre predsednik zveze vrhovnega šefa. Prav Zavrl je tisti, ki bi lahko s svojo odločnostjo ustavil klanovske bitke, ki so pripeljale do tragičnih dogodkov v Južni Koreji. Toda namesto da bi potegnil odločne reze, se je zadovoljil s pomožno rešitvijo. Bržčas je bilo jasno, da bo reprezentanca bolj odvisna od Zahoviča in Pavlina kot od volje in znanja novega selektorja. Zadovoljil se je s pojasnilom, v katerem je navedel nekatere razloge za zamenjavo. Reprezentanca je bila preveč anemična, igralci pa niso imeli pravega interesa za nastopanje v dresu z državnim grbom. Zgodba, ki jo poznamo iz košarke, kjer že leta in leta iščejo svojega Katanca. Prašnikar je bil le zasilna rešitev, čeprav je nekaj časa kazalo, da lahko podivjani vlak vrne na mirne tirnice. V nasprotju s svetovnim prvenstvom, kjer je reagiral prepozno, je zdaj morda naredil prehiter gib, saj se je zameril tudi drugi strani. Katanec bo pošteno razmislil, ali se bo v takšnem ozračju lotil še enega projekta s povprečnim kadrom. Tako kot je ugotovila površna poznavalka

nogometa, bodo Štajerci zdaj gotovo žvižgali Katancu, ker naj bi bil on kriv za nespretno Prašnikarjevo odstavitev. A to seveda ni res. Če je kdo kriv, potem je to predsednik zveze, za katerega je povsem vseeno, od kod prihaja. Tudi sam sem pisal apele, češ naj že odstavijo Prašnikarja, vendarle pa nikakor ne zato, ker bi pripadal kateremu od klanov. Imam občutek, da niti drugih nekaj novinarjev v našem glavnem mestu ni pisalo po nareku katerega od lobijev. Paranoja gotovo ne bo pomagala našemu nogometu, ki je že nekaj časa na smrtni postelji, kvečjemu bo še poglobila rane. Seveda bo zdaj zanimivo videti, kako se bo na vse skupaj odzval Zahovič s prijatelji, ki ima škarje še vedno v svojih rokah. Nedeljko Gugolj bo bržčas tisti, ki mu jih

ložaja. Vprašanje je, ali imajo Prašnikarjevi nasledniki boljše kratkoročno rešitev. Trenutek je resnično nepravil, saj nas čakajo najtežje kvalifikacije doslej. Morda pa je prav spoznanje, da ne moremo čez Italijane in Škote, najboljša podlaga za začetek popolne obnove moštva. Že nekaj časa se prvemu moštvu ponuja nekaj igralcev iz domačega prvenstva, ki sicer ni na nekem nivoju, vendarle pa so se nekateri tudi v takšnem okolju izkazali. Toda kolikor poznam Katanca, bo ta gotovo hotel doseči več kot le častno slovo od velikega tekmovalca. Igralski potencial, ki mu ga je zapustil Prašnikar, pa ne zagotavlja kakšne prav svetle prihodnosti, še posebej če ostanejo v moštvu nekateri veterani, ki očitno zavirajo igro. Če je res, kar je med razlogi za Prašni-

Če je res, kar je med razlogi za Prašnikarjevo odstavitev navedel Zavrl, potem manjka temu moštvu pravo vzdušje in pa tekmovalni duh. In kdo je mojster za to? Nedvomno Katanec.

bo moral vzeti iz rok, saj v nasprotnem ne bo prostora za Katanca, ki se je očitno odločil za vrnitev. Bojda je začel komunicirati tudi s sedmo silo, ki ga je vsa ta leta močno pogrešala. Kaj se bo iz vsega izcimilo, bomo videli kaj kmalu, škoda je le, ker ni več veliko časa do novega kvalifikacijskega ciklusa, v katerega bo šla Slovenija skregana kot še nikoli. Zavrl se mora zavedati, da z odstavljanjem ne bo dosegel dokončne rešitve nastalega po-

karjevo odstavitev navedel Zavrl, potem manjka temu moštvu pravo vzdušje in tekmovalni duh. In kdo je mojster za to? Brez dvoma Katanec, ki je prišel na krmilo reprezentance v še veliko težjih trenutkih. Verdenik je bil pač še večji "ziheraš" in teoretik, rezultati pa so bili temu primerni. Kot je dejal tudi sam Prašnikar, je Katanec dejansko edini človek, ki lahko s takšnimi igralci naredi nekaj več.

Sedaj že nekdanji selektor naše nogometne reprezentance je v svojem poslovnem intervjuju dejal tisto, kar ljubitelji nogometa že dolgo vedo. Čeprav mu tega ni bilo treba, je vendarle priznal, da je Srečko Katanec edini, ki lahko reši potapljujočo se barko. Brez dvoma hvale vredna gesta.

Med 4. in 9. majem je po naših cestah potekala tradicionalna kolesarska Dirka po Sloveniji, že enajsta. Drugič zapored je zmagal Ptujčan Mitja Mahorič.

Slovensko kolesarstvo je v zadnjem desetletju tako po množičnosti (hitro rastoče število rekreacijskih prireditev in njihovih udeležencev) kot po kakovosti v nenehnem strmem vzponu. V osemdesetih letih sta poznavalce tostran Alp očarala Pavlič in Čerin s svojimi nastopi na giru in touru (Pavlič je osvojil majico za najboljšega na letečih ciljih Gira, Čerin pa je nosilec najboljše skupne uvrstitve na italijanskem krogu do sedaj - 19. mesta), katerih dosežki so



Pentlja spet Mahoriču

tem bolj zaviranja vredni zaradi težav pri prehajanju talentov iz vzhodnega bloka v kolesarsko obljudljeno deželo – Italijo, v začetku devdesetih pa je bil v ospredju osamljeni jezdec Valter Bonča. V zadnjih sezonah pa smo bili priče vzponu enkratne generacije, ki je že ogromno dosegla (Andrej Hauptman na svetovnem prvenstvu, Tadej Valjavec pa na etapnih dirkah), in ki na bližnjem Giru d' Italia, ki se je začel v soboto, s kar osmimi predstavniki (Valjavec v ekipi Phonak nosi celo kapetanske čine, kar je bilo predvideno tudi za Jureta Golčerja, ki pa so ga tik pred tekmo ustavili zaradi previsokega odstotka rdečih krvničk) cilja na še odmevnejše dosežke. Dosežki v konkurenci mlajših članov in mladincev zagotavljajo nepretrgano kakovostno kolesarstvo na Slovenskem.

Kovnica mladih talentov

Seveda pa je za zagotavljanje tovrstnih rezultatov treba omogočiti dirke na domačih cestah, ki so dovolj zahtevne, a dajejo hkrati možnost za zorenje mladih upov.

Takšno vlogo naj bi odigrala Dirka po Sloveniji, ki se je kljub nekaterim težavam v preteklosti (leta 1997 zaradi finančne stiske dirke sploh ni

bilo) vendarle zasidrala kot majska stalnica v koledarju domačih dirk. Šestdnevna etapna dirka je ob slovesnem vstopu naše države v EU nosila zgovoren naziv "Pozdrav Evropi" in je tudi simbolno prvič prečkala državne meje. Dirka je gostovala v sosednji Italiji (cilj prve poletape v Bazovici nad Trstom), na Hrvaškem (drugi dan so kolesarji prišli v Zagreb) in v Avstriji (Beljak je bil cilj 4. etape, predzadnji dan pa so se tekmovalci proti Vršču odpravili iz Bač, prav tako na avstrijskem Koroškem).

Resnici na ljubo je treba povedati, da je slovenska "pentlja" že videla močnejšo tujo konkurenco od letoš-

nje (pomislimo na pretekla zmagovalca dirke Tima Jonesa in Rusa Evgenija Petrova), ne nazadnje pa so jo ambicioznejši slovenski mojstri pedalov, ki so se kalili na tej dirki v preteklosti, izkoristili kot odskočno desko (Martin Derganc, lanski "kralj" Vršiča Jure Golčer, odlični Hrvat Miholjevič, tedaj še v dresu Krke).

Tako je slovenska dirka številka 11 lahko postregla s številčnimi, a drugorazrednimi tujimi ekipami, med katerimi velja omeniti le poljsko-italijansko Amore & Vita, slovenski prostor pa itak že dolgo ni kos finančnemu zalogaju prave profesionalne ekipe. Krka in Radenska Rog sta tako predstavili same obetavne mladince, edino Perutnina Ptuj zagotavlja solidno člansko ekipo. Ker pa v primerjavi z naporji tega športa niti Ptujčani ne ponujajo velikih zaslužkov, si vrh slovenskih "cestašev" že nekaj sezon služi kruh v tujini.

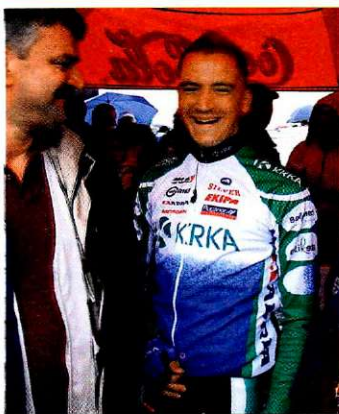
Napetost od samega začetka

Dirko so že od prvega dne zaznamovale težke vremenske razmere, ki so nato spremljale kolesarje vse do sobotne kraljevske etape; ta se zaradi sneženja ni odločala na serpentinah Vršiča,

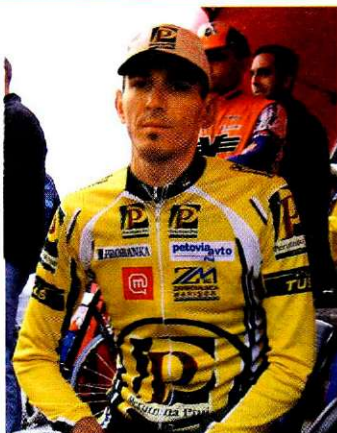
ampak kakih sedemdeset kilometrov prej na Ljubelju. Trasa je bila geografskim razmeram Slovenije primereno razgibana, dodatno selekcijo pa je narekovalo kolesarjem nenaklenjeno vreme. Prva etapa s ciljem v Bazovici na tržaskem Krasu je videla slavje dokaj neznanega Belorusa Kušinskega, ki pa je med poznavalci veljal za tihega favorita, saj je že v konkurenci do 23 let dosegel številne zmage, nekaj dni pred začetkom dirke pa je v hudi konkurenci zmagal na dirki Giro d' Abruzzo. 45 sekund, kolikor sijih je nabral skupaj z drugim ubežnikom Andrejem Omulcem (Radenska Rog), je pomenilo resno grožnjo kandidatom za skupno zmago. V naslednjih dveh pretežno ravninskih etapah je zmagal Idričan v dresu Perutnine Ptuj Borut Božič. Ta je dokazal vrhunsko sprintersko formo, ki bi jo najverjetneje potrdil tudi s tretjo etapno zmago na Ptuj, če ne bi nekaj metrov pred ciljem padel na tla po stiku z Nizozemcem Arnojem Wallardom (Axa). Skupinski padec v ciljni ravnini je bil usoden za Jureta Zrimška (Krka Novo mesto), enega najobetavnejših slovenskih mladih kolesarjev, ki je na dirki optimistično štartal in ciljal na visoko skupno uvrstitev. Posledica padca je bila zlomljena ključnica in predča-



Bogdan Fink, organizacijski direktor dirke, je bil nekoliko razočaran nad tujimi kolesarji, čes da niso pokazali vsega, kar znajo.



Jure Zrimšek (Krka Novo mesto) je bil na startu dirke v Izoli dobre volje. žal mu je boj za visoko uvrstitev preprečil nesrečen padec.



Mitja Mahorič je dosegel zgodovinski uspeh, saj je kot prvi dvakrat vpisal svoje ime med končne zmagovalce dirke.

KONCNI VRSTNI RED:

1. **Mitja Mahorič** (Perutnina Ptuj)
2. **Aleksander Kušinski** (Belorusija, Amore & Vita Beretta)
3. **Matic Strgar** (Radenska Rog)

ZMAGOVALCI ETAP

1. Izola–Bazovica (76 km): **Aleksander Kušinski** (Belorusija, Amore & Vita)
2. Bazovica–Nova Gorica (72 km): **Borut Božič** (Perutnina Ptuj)
3. Ljubljana–Zagreb (190 km): **Borut Božič** (Perutnina Ptuj)
4. Ormož–Ptuj (160 km): **Jonas Ljungblad** (Švedska, Amore & Vita)
5. Lenart–Beljak (208 km): **Mitja Mahorič** (Perutnina Ptuj)
6. Bače–Ljubelj (68 km): **Tomaž Nose** (Krka Novo mesto)
7. Grosuplje–Novo mesto (150 km): **Peter Möhlmann** (Nizozemska, Axa)

NOSILCI MAJIC

Rumena majica (najboljši v skupni razvrstitvi): **Mitja Mahorič** (Perutnina Ptuj)
 Modra majica (najboljši po točkah): **Matic Strgar** (Radenska Rog)
 Pikčasta majica (najboljši na gorskih ciljnih): **Matic Strgar** (Radenska Rog)
 Bela majica (najboljši kolesar do 23 let): **Matic Strgar** (Radenska Rog)

sen konec dirke. Zaradi bolečin v koleni kot posledice padca je naslednji dan sklenil svoje napore tudi Božič.

Vršč je odpadel

Naslednji dan je pot vodila kolesarje v avstrijski Beljak, kjer je bil cilj najdaljše etape slovenskega "toura". Razgibana trasa in ekstremni pogoji so botrovali uspešnemu poskusu Mitje Mahoriča, ki mu je po žrtvovalno pomagal zmagovalec Dirke po Sloveniji leta 1995 Valter Bonča, da bi si še pred odločilno sobotno etapo nabral pomembne sekunde. Mahoričeva poteza je bila tem bolj utemeljena, ker je bila izvedba kraljevske etape s ciljem na prelazu Vršč pod močnim vprašajem zaradi sneženja. Naslednji dan so organizatorji po dolgem premisleku in v interesu varnosti športnikov bistveno skrajšali etapo, ki pa je vendarle ohranila poglobitvo

značilnost – cilj v klanec –, kar naj bi bilo zagotovilo za spektakularni razplet. Tako je tudi dejansko bilo. V dvanajstkilometrski vzpon na Ljubelj se je pogumno pognal krkaš Miha Švab, ki pa je tik pred koncem klonil in prepuстил prestižno etapno zmago ekipnemu kolegu Tomažu Nosetu. Tik za Nosetom je prijedil Mahorič, ki je taktiko usmeril na najnevarnejšega tekmeča Kušinskega, ta je bil na začetku etape še v rumeni majici vodilnega, osvojil vodilni položaj in si tako nabral 26 sekund prednosti v skupnem seštevku. To mu je tudi zadostovalo v zadnji etapi, ki ni prinesla premikov na skupni lestvici. Sicer pa velja pohvaliti tudi komaj 21-letnega Matica Strgarja, ki je ob koncu dirke osvojil vse majice razen rumene vodilnega.

Dirka mora dobiti večjo veljavo

Mitja Mahorič, skupni zmagovalec,

lec, je o svojih občutkih dan po zmagi rekel, da bo šele zdaj začel razmišljati o svojem dosežku, saj je bil zelo utrujen od celega tedna naporov in od vsega "cirkusa". O konkurenci na dirki: "Vsi vemo, da je Kušinski zmagal na Dirki po Abruzzu, kjer je premagal ekipe TT 1, zato ne vem, kako lahko pride do izjava, da ni konkurence, ko pa je pred dvema tednoma tekmoval s kolesarji, ki zdaj vozijo na giru. Na Dirki po Sloveniji je pokazal, da je dober, in smo se morali namučiti, da smo ga premagali."

O mladih kolesarjih: "Pohvaliti moram kolesarje Krke, drugi so bili pasivni v grupi in čakali samo na naše delo. Vsi se branijo, da so mlada ekipa. Najmlajša ekipa je bila Krka, pa je pokazala napadalno vožnjo."

O načrtih v nadaljevanju sezone: "Del ekipe gre zdaj na Irsko, mene ta čas čakata dva tedna počitka, saj sem nastopil domala na vseh pomladnih

dirkah. Po tem počitku bom nadaljeval z Dirko po Avstriji, kjer mislim doseči dober rezultat, potem pa bo na vrsti še državno prvenstvo."

Bogdan Fink, organizacijski direktor Dirke po Sloveniji, je priznal, da je od tujih kolesarjev na dirki pričakoval veliko več glede na to, da so bila med njimi bila tudi ugledna imena. Treba pa je po njegovo tudi priznati, da so Slovenci iz leta v leto močnejši. Sicer pa pozitivno ocenjuje samo zvedbo dirke, ki je bila na visoki ravni, tudi prehodi meje niso povzročali težav. Vsekakor pa je po Finkovem mnenju treba storiti korak naprej, Dirka po Sloveniji mora dobiti večjo veljavo in više rangirati na jakostni lestvici Mednarodne kolesarske zveze. Za doseg tega cilja so organizatorji dovolj sposobni, težava pa bo pri pridobivanju sponzorskega denarja, ki ga tak projekt zahteva. **Mitja Volčansek**

na kratko

BECKHAM NAJBOLE PLAČANI NOGOMETAŠ

Angleški reprezentant in član madridskega Reala David Beckham, ki se v zadnjem času zapleta v različne skandale z domnevnimi ljubnicami, je po oceni francoskega časnika France Football z 22,4 milijona prihodkov v letu 2004 najbolje plačani nogometiš. Eden izmed največjih nogometnih zvezdnikov

pri 28 letih prihodke prejema od španskega kluba, ki mu plača 6,5 milijona evrov letno, posameznih nagrad (po 100.000 evrov), 11,4 milijona dobi iz sponzorskih pogodb, avtorske pravice za avtobiografsko delo so mu prinesle okrog tri milijone evrov, z azijske turneje pa je odšel bogatejši za 1,5 milijona. Beckhamu na lestvici največjih zaslužkarjev leta sledita dva soigralca pri madridskem Realu, brazilski napadalec Ronaldo, ki je v letu 2004 zaslužil 16,5 milijona, in francoski zvezdnik Zinedine Zidane (14 milijonov evrov). Med desetimi najbolje plačanimi no-

gometiši na svetu jih kar 50 odstotkov služi kruh v madridskem Realu.

GOLDBERGER BO ŠE RAZMISLIL

Kot je za avstrijska občila dejal avstrijski smučarski skakalec Andreas Goldberg, se bo do začetka julija odločil, ali bo svojo kariero nadaljeval tudi v sezoni 2004/2005 ali pa bo pri svojem menedžerju in prijatelju Ediju Federerju prevzel vodenje marketinških nalog. Po pogovorih z direktorjem nordijske reprezentance Tonijem Inauerjem in novim glavnim trenerjem Alexandrom Pointnerjem je Goldberg dobil pri odločitvi povsem proste roke. "Goldiju zaradi služka ni treba več tekmovali. Njegova finančna prihodnost namreč ni



"Goldi" bo še razmislil, ali se mu splača nadaljevati kariero ali ne.

vprašljiva, saj bo po koncu kariere zagotovo delal zame," pojasnjuje Federer, ki bi nekdanjega svetovnega prvaka v poletih vsekakor zelo potreboval pri svojih poslih.



Beckham je vsako leto bogatejši za 22,4 milijona evrov.

Pravilnik o oglaševanju v reviji Demokracija

1. člen

S tem pravilnikom se skladno z Zakonom o medijih (Ur. l. RS, št. 35/2001, 54/2002), Kodeksom slovenskih novinarjev in 14. točko Družbeniške pogodbe urejajo obseg, pogoji in način oglaševanja v reviji Demokracija.

2. člen

Kot oglaševanje se smatra objava oglasov in drugih plačanih obvestil (v nadaljnjem besedilu: oglasi), katerih objavo naroči pravna ali fizična oseba z namenom, da bi s tem pospeševala pravni promet proizvodov, storitev, nepremičnin, pravic ali obveznosti, pridobivala poslovne partnerje ali si v javnosti ustvarjala ugled in dobro ime. Oglasi se objavljajo za plačilo, drugo nadomestilo ali z namenom samooglaševanja.

3. člen

Oglasi se objavljajo tako, da jih lahko povprečen bralec kot takšne prepozna. Naročeni članki in obvestila so posebej označeni.

4. člen

Oglasi lahko zasedajo največ 25 odstotkov medijskega prostora. Glavni in odgovorni urednik se lahko v dogovoru s poslovodnim organom odloči za izjeme, ki odstopajo od prej navedenega obsega oglaševanja.

5. člen

Objavijo se le oglasi, katerih vsebina je skladna z zakonodajo. Za resničnost in točnost navedb oz. podatkov v oglasu je odgovoren naročnik.

Glavni in odgovorni urednik ima pravico zavrniti objavo oglasov, ki niso v skladu z uredniško politiko ali z interesi lastnika.

6. člen

Cene oglasov se obračunavajo po veljavnem ceniku. Poslovodni organ lahko po lastni presoji odobri popuste ali oprostitve plačila oglasov. V primeru brezplačnih oglasov morajo biti le-ti posebej označeni. Oglasi, namenjeni potrebam založbe, se ne obračunavajo in se ne označujejo kot taki.

7. člen

Pritožbo na izvajanje navedenih pravil lahko vložijo izključno prizadeti v pisni obliki. Pisna pritožba se naslovi na glavnega in odgovornega urednika revije Demokracija, drugostopenjski organ pa je poslovodstvo založbe.

8. člen

V skladu z Zakonom o volilni kampanji (Uradni list RS, št. 62/94, 17/97) družba v predvolilnem obdobju poleg tega pravilnika sprejme še poseben pravilnik o oglaševanju, v katerem se urejajo obseg, pogoji in način oglaševanja v času volilne kampanje.

9. člen

V primerih, ki v tem pravilniku niso posebej navedeni, se ravna po zakonu o medijih oz. drugi pristojni zakonodaji.

10. člen

Pravilnik začne veljati z dnem, ko ga sprejme poslovodni organ.

Pravilnik je bil sprejet 6. 5. 2004.

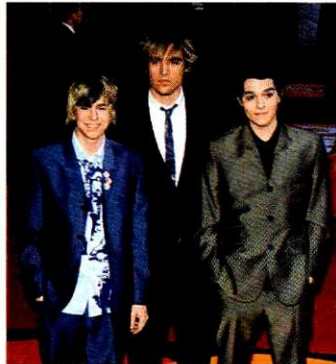
Nova Obzorja, d. o. o.
Komenskega 11
1000 Ljubljana

Direktor
Božo Predalč

popkultura

Najmanj priljubljena skupina na svetu?

V Veliki Britaniji so izvedli še eno raziskavo, s katero naj bi videli, katera je najbolj osovražena glasbena skupina na svetu. Izkazalo se je, da je to zasedba Busted. Mladi britanski pop-rokerji imajo za sabo uspešnice, kot sta Year 3000 in You said no, za nameček pa so letos prejeli dve nagradi



na Brit. Kar tretjina anketiranih je dejala, da jih preprosto ne more več poslušati. Na drugem mestu je skupina Darkness, na tretjem pa Avril Lavigne.

Davie Bowie poziva, naj mu krađejo

Britanski glasbenik David Bowie poziva svoje občudovalce, naj "ukrađejo" njegove pesmi, in je celo ponudil nagrado za najbolj ustvarjalno krajo. Glasbenik je na svoji spletni strani občudovalce povabil, naj zmiksajo njegove stare pesmi s tistimi z njegovega novega albuma Reality, s čimer bi ustvarili pesem, na kateri bi se slišal vokal ene pesmi, podprt z vokali iz ozadja druge pesmi. To tehniko so dolgo uporabljali glasbeni producenti, sedanja računalniška tehnologija pa to omogoča tu-



di številnim "hišnim didžejem". 57-letni Bowie je za časnik The Times omenjeno idejo označil kot enkratno. "Kot neke vrste hibridni ustvarjalec v vseh teh letih sem zelo naklonjen tej ideji, saj sem bil tudi sam večkrat predmet precej dobrega miksa," je pojasnil Bowie. Tovrstna tehnika mešanja se je uveljavila s Sivim albumom, mešanico glasbe skupine The Beatles in reperja Jay-Z, ki ga je naredil ameriški didžej Danger Mouse.

George Michael – kralj radijskih valov

Georgea Michaela so v sredo razglasili za kralja radijskih valov. Ta lakavi naslov mu je prinesla anketa o najbolj poslušani glasbi v zadnjih dvajsetih letih na britanskem radiu.

Michael, ki je svojo glasbeno pot pred dvema desetletjema začel kot del dua Wham, je na lestvici najbolj



poslušanih izvajalcev premagal Eltona Johna. Uspešnice, kot so Wake Me Up Before You Go-Go, Careless Whisper in Faith so Michaelu poma-



POTREBUJETE POMOČ
PRI PREVajanju?



Elektronski
slovarji

Prevajalni sistem Presis z vgrajenim pomnilnikom prevodov je odlično orodje za pomoč pri prevajanju iz slovenskega v angleški jezik in obratno. Zaradi samodejnega prevajanja, ki upošteva osnovne slovnične značilnosti obeh jezikov, je prevajanje z njegovo pomočjo hitreje in udobnejše.

Prevajalnik lahko preizkusite na <http://presis.amebis.si>

- ▶ najbolj razširjeni in največji elektronski slovarji pri nas
- ▶ preprost in učinkovit uporabniški vmesnik
- ▶ slovenščina, angleščina, nemščina, italijanščina, ...
- ▶ splošni, poslovni, pravni, medicinski, ...
- ▶ enuporabniške, mrežne in intranet verzije
- ▶ uporabniška vmesnika ASP32 in MKZ
- ▶ hitra in enostavna iskanja



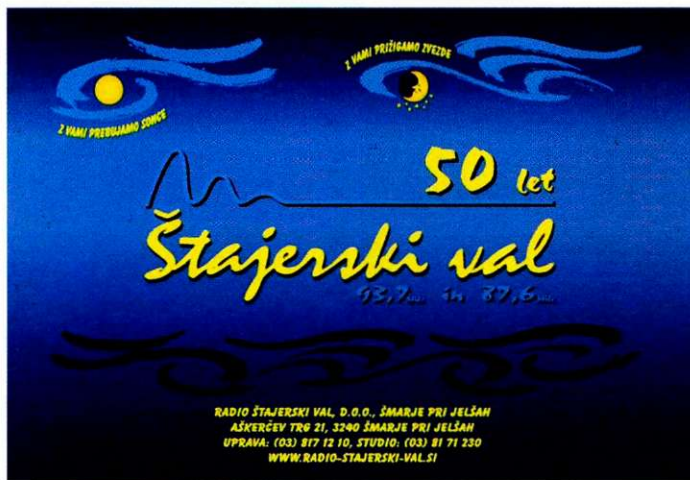
Amebis d.o.o., Bakovnik 3, p.p. 69, 1241 Kamnik, Slovenija
Tel./faks: +386 1 831 10 35, e-mail: info@amebis.si, <http://www.amebis.si>

gale k prvemu mestu. Nekdanji član "boy banda" Robbie Williams je na tretjem mestu, sledita avstralska dan-ce zvezdnica Kylie Minogue in kanadski roker Bryan Adams. Kot še poroča agencija AP, je Radijska akademija (Radio Academy) Michaelu v sredo izročila nagrado za njegov dosežek.

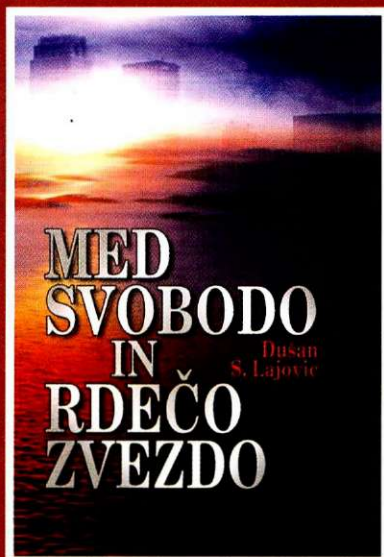
Metallica trikrat nominirana

Britanska revija Metal Hammer je objavila nominirance za glasbene

nagrade Metal Hammer Golden Gods. Največkrat (3-krat) je nominirana skupina Metallica: za najboljšega izvajalca v živo, za najboljšega tujega izvajalca in najboljši videospot za pesem St. Anger. V zadnjih dveh kategorijah je poleg Metallice nominirana tudi skupina Him, medtem ko so izmed vseh po enkrat nominirani tudi The Darkness, Incubus in Iron Maiden. Skupina Him je že potrdila svoj nastop na slovesni podelitvi nagrad 7. junija v Londonu.



Napeta avtobiografska pripoved Dušana Lajovca, v kateri je slednji doživel na stotine nevarnih in zanimivih dogodkov. V knjigi je zajet čas med obema svetovna vojna, druga svetovna vojna in nastop komunističnega režima. Čas, ko je bil avtor ilegalec Kraljeve vojske v domovini, obveščevalec za potrebe zaveznikov in še marsikaj. Knjigi je dodan seznam sodelavcev Udbe.



Dušan S. Lajovic MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

KNJIGA, KI OBSEGA 347 STRANI, STANE 6.200 TOLARJEV (V CENO NI VKLJUČENA POŠTNA).

Naročite jo na številki 01/434 54 63 ali prek elektronske pošte: obzorja.narocnine@siol.net.

horoskop



Bik (21. april – 21. maj)

Nič ni boljše od malo umetnostnega ustvarjanja, kadar ste v takem stanju kakor sedaj! Poskušajte vsaj enkrat posvetiti vso energijo tistim opravilom, ki vas zabavajo. Ne ozirajte se na ljudi, ki so vam nevoščljivi in so zato do vas hinavski.



Dvojčka (22. maj – 21. junij)

V ponedeljek se boste počutili bolj klavirno, zato je priporočljivo, da si organizirate delo tako, da ga boste imeli takrat čim manj. Postanite čim bolj praktični, ne bo vam škodilo malo manj sanjarjenja. Pripravite se na lep konec tedna.



Rak (22. junij – 21. julij)

Kjer je tvoje srce, tam je tudi tvoj dom. Toda zakaj ravno domače dogajanje povzroča toliko preglavic? Imeli boste teden, poln raznovrstnih čustev, ki si bodo kadaj pa kdaj celo nasprotovala. Toda nastopili bodo boljši časi.



Lev (22. julij – 21. avgust)

Bi bilo to mogoče? Ali je res, da se za vas začenja obdobje nove romantike? Da, prav to. Bodite prepričani, da se bo zadeva z zmenkom na slepo iztekla po vseh pričakovanjih. Najpomembneje je biti nesebičen.



Devica (22. avgust – 21. september)

Nekateri dogodki bodo spremenili vaš pogled na stvari. Se vam je kdaj že zgodilo, da vas je preveč skrbelo? Kljub temu ne dovolite, da bi se preveč sprostiti. Potrudite se in si vzemite čas za nujne stvari. Pa veliko uspehov.



Tehtnica (22. september – 22. oktober)

Čudovito, da ste všeč vsem okoli sebe, pa vam za to ni bilo treba praktično nič narediti. V četrtek boste imeli nekaj denarnih skrbi, vendar se bo vse obrnilo v vašo korist. V nedeljo pa boste zaradi dela nekoliko slabše volje.



Škorpion (23. oktober – 21. november)

Odločitev sprejemate pravi trenutek. V nedeljo ne pozabite poklicati domov in sporočiti, kar ste obljubili. Dobro bi bilo, da bi si nekoliko pospravili stanovanje, saj bo sicer že prepolno nepotrebne navlake.



Strelec (22. november – 20. december)

Potem ko ste odkrivali košček za koščkom zgodbe, se cela odkriva pred vami in niti niste tako presenečeni. Poskrbite, da se boste odločili pravilno. Proti koncu tedna se boste znašli na neki neprijetno tihi zabavi, odkoder jo boste pobrisali.



Kozorog (21. december – 19. januar)

Saj veste, kaj pravijo o njem? Nič dela, samo zabava. Zato imate priložnost sami, da se pokažete v vseh svojih sposobnostih in zmoglostih. Pomislite, da bi bilo morda pametno koga pravega povabiti na kavo.



Vodnar (20. januar – 18. februar)

Intelektualno vprašanje vam je odprlo vrata komunikacije z nekom, za katerega si niste mislili, da imate z njim kakšen skupen interes. Čas je, da si zamislite malo bolj živahno družabno življenje, sicer boste popolnoma olesneli.



Ribi (19. februar – 20. marec)

Partnerstvo pomeni tudi skupno reševanje težav, ki se pojavijo. Ravnovesje je namreč bistvenega pomena za življenje. Najprej se prepričajte, kaj človek v resnici želi povedati – šele potem se boste lahko resno pogovorili z njim.



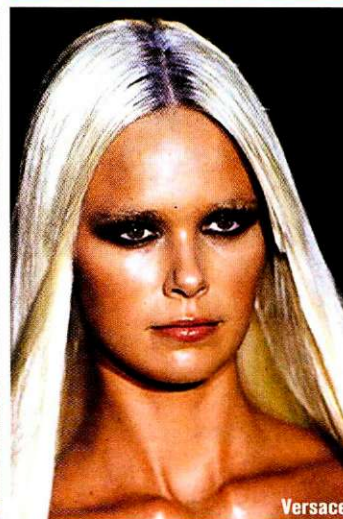
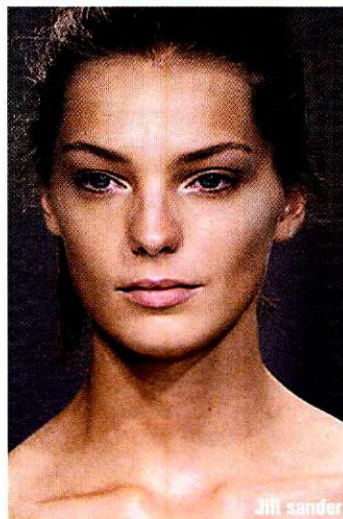
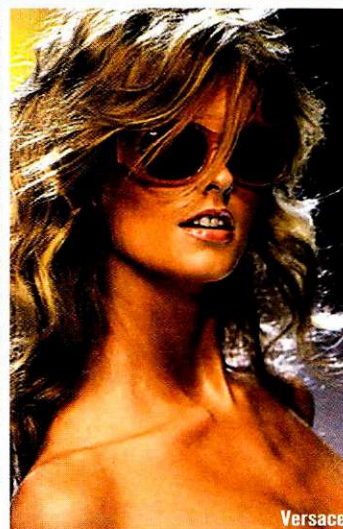
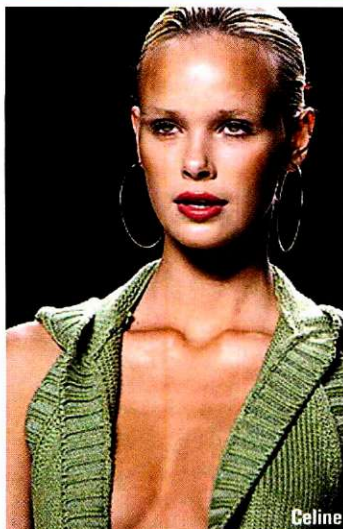
Oven (21. marec – 20. april)

Nobene škode ne bo, če boste uporabili svoje čare za dosego tistega, kar si želite. Kljub temu se potrudite, da ne bi obšli ljudi, ki živijo poleg vas. Ne delajte nobenih družabnih načrtov za četrtek, če pa ste jih že, jih raje prekličite.

Iz prestolnic svetovne mode Milana, Pariza, Londona in New Yorka so s spomladanskim soncem prišle nove modne zapovedi ličenja, ki narekujejo ognjemet barv.

Novi modni make-up se razteza čez paletu različni barv in slogov, skupen mu je le ognjemet barv. Od napadalnega Diorja, Galliana, navdihnjenega z Marlen Dietrich, prek Chanelove vrnitve k barvi roza bonbona in svetlikajočim se modrozelenim senčilom do vznemirljivih barv pri Alexandru McQueenu.

Oči imajo zvezdno vlogo z glamuroznim leskom filmskih zvezd. Obvezen je nanos maskare v vsaj dveh slojih, saj je v ospredju spet volumen trepalnic. S črtalom za veke še dodatno poudarimo svoje oči, mehko pa bodo pričarala lesketajoča se senčila v barvah, ki jih lahko uporabljamo tako podnevi kot tudi zvečer: črna, rjava, mornarsko modra, bakrena in srebrna. Nepogrešljivi med



Sveže in spogledljivo

senčili so tudi vsi odtenki roza barve, ki je letošnjo sezono najbolj sveža in najbolj spogledljiva. V središču pozornosti pa so do skrajnosti lesketajoče se ustnice.

Zapeljive "brez barv"

Narekovalci modnih slogov niso pozabili niti na tiste ženske, ki ne marajo ali jim ne pristaja top trend ognjemeta barv. Stilisti so

tako ustvarili trendovsko enako močan pastelni make-up: blede roza, ki je zelo blizu barvi kože, barvo slonovine z brezbarvnim in hkrati privlačnim glossom za ustnice. Tako kot močna šminka takoj pričara glamurozen obraz, brezbarven glos na ustnicah povsem spremeni otožnost nenalčnega obraza. Pri Jill Sander je bilo opaziti tipične pastelno pudraste odtenke, ki pričarajo povsem naraven videz. Glos naredi ustnice zelo privlačne! je formula, ki se ji



je v aktualni sezoni v svojih kolekcijah poklonil Armani. Ustnice, rdečkaste samo na sredini, so bogato prelite z brezbarvnim prozornim glossom. Podobno je tudi pri Yvesu Saint-Laurentu, kjer se pastelnim glossom kontrastno pridružijo tako imenovana senčila smokey eyes. Missoni je za predstavitelj svojih modnih oblačil izbral manekenke, katerih slonokoščeno polt uokvirjajo bogati kodri, kar predstavlja tipičen primer retrolooka. **Monika Maljevič**



EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
Loke 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- ◆ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ◆ bar sedmica
- ◆ lokalna televizija ETV
- ◆ trgovina EVJ Center
- ◆ elektroinstalacije
- ◆ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ◆ kabelsko komunikacijski sistemi
- ◆ grafitne ščetke
- ◆ tiskana vezja
- ◆ delovni stroji in nizke gradnje



KNJIŽNI KLUB SAMOROG

Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana

ČLANSTVO V KLUBU SAMOROG VAS NE OBEZUJE K NAKUPU

CENEJŠE VSTOPNICE V GLEDALIŠČIH IN DRUGIH KULTURNIH USTANOVAH

POPUSTI PRI NAKUPU KNJIG IN CD PLOŠČ OD 10 - 50%



telefon: 01 433 40 74, e-mail: info@samorog.com, www: samorog.com

DE-MONSTRACIJA		ŽENSKA, KI ŽIVI V SAMOTI	GRADBENI KAMEN, VRSTA TUFA	DEL ELEKTR. RAČUNALNIKA	AFRIŠKI PITON (IZ ČRK SAALA)	SILVO TERŠEK	EGIPČANSKI BOG MESECA	DE-MONSTRACIJA		SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	NAPAD NA ZNANO OSEBO	AFRIŠKI VELETOK	SLOVENSKA SOPRANISTKA	MESTO OB REKI SAALI V NEMČIJI	AFRIŠKA JEZIKOVNA SKUPINA
MOČNO ČUSTVO, SLA								PRIPADNIK GOTOV								
GRŠKI FILOZOF IZ STAGIRE								ŠPORTNA VADITELJICA								
SUROVINA ZA IZDELKE						TRNOVI GRMI, TRNOVE VEJE										
KAR JE OVALNE OBLIKE						SEVERNO-DALMATINSKI OTOK	HLAPLJIVA TEKOČINA									
KIP MOŠKEGA KOT STEBER							NADLEŽNA ZUZELKA									
REKA V J. FRANCIJI (IZ ČRK RAŃ)					INFUZORIJA				VNETLJIV PLIN (IZ ČRK NICA)	MAKE-DONSKO KOLO						
KRAJ ZAHODNO OD KRALJEVA					HIŠNI DUHOVI PRI RIMLJANIH					BAJESLOVNO BITJE, TORČLJA						
ŽENSKO KRILO					LITIJ					PREVOD BIBLIJE						
ALFI NPIČ				IGOR TORKAR			DVOJNIK PRI NEVARNIH PRIZORIH			SMUČARSKI KLUB						
							LEToviŠČE PRI KOPRU									EGIPČANSKI BOG SONCA

rešitev prejšnje križanke

ADAMS, MORALA, ABATON, RR, EVI, NITRAT, PAŠNINA, IKS, EDIT, KAJ, KARAMELA, ALANI, ARABIJA, AVA, AR, AKOLA, PA, ARI, AKO, ENO, OSINKA, LOPEZ, RAS, LAON, ARECO, ANTOLIT, MUR, LENNON, ZID, OM, ANGELA, ANT

nagrajenci 18. številke

1. nagrada: HELENA MIR, Mekinje nad Stično 39, 1295 Ivančna Gorica

2. nagrada: SREČKO KOZELJ, Spodnje rute 3, 4282 Gozd Martuljek

3. nagrada: IVICA PREMROV, Zgornje Bitnje 274, 4209 Žabnica

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

nagrade

1. nagrada: bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

2. nagrada: bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

3. nagrada: bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 20. 5. 2004 pošljite na naš naslov:
Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana,
 s pripisom "Nagradna križanka".

- **10. 5. 1876** se je na Vrhniku rodil slovenski pisatelj, pesnik in dramatik Ivan Cankar. Rekel je: "Čednost je podobna ošpicam. Vsak clovek jih ima enkrat v življenju in potem nikoli več."
- **11. 5. 1748** se je na Potoku v Ziljski dolini rodil slovenski jezikoslovec in ljudski preroditelj Urban Jarnik. Leta 1832 je izdal etimološki slovar.
- **11. 5. 1913** se je v Grosupljem rodil slovenski gledališki in filmski režiser Jože Gale.
- **12. 5. 1842** se je rodil francoski skladatelj Jules Massenet, ki je znan po operah Werther, Thaïs in Manon.
- **12. 5. 1918** se je v avstro-ogrski vojski sprožil plaz uporov slovenskih vojakov. V Judenburgu na Zgornjem Štajerskem se je uprl nadomestni bataljon slovenskega 17. pešpolka.
- **13. 5. 1792** se je rodil Pij IX. Bil je papež z najdaljšim pontifikatom (31 let in 7 mesecev). V času njegovega papeževanja so razglasili dogmo o Marijinem brezmadežnem spočetju in o papeževi nezmotljivosti v verskih in moralnih vprašanjih.
- **13. 5. 1914** se je rodil ameriški poklicni boksar Joe Louis. Od leta 1937 do 1948 je bil prvak v težki kategoriji. Pisatelj Hemingway je rekel o Louisu: "To je najboljši bojni stroj, kar sem jih videl."
- **13. 5. 1941** je prišlo do prvega spopada po italijanski okupaciji Slovenije. Voditelji organizacije TIGR so se spopadli z Italijani na Mali gori blizu Ribnice in bili razbiti. Med vojno so se tigrovci zvečine pridružili NOB, po vojni pa zaman zahtevali priznanje organizacije.
- **14. 5. 1869** so sprejeli nov šolski zakon, s katerim je bila uvedena splošna šolska obveznost.
- **14. 5. 1935** se je na Sušaku pri Reki rodil slovenski pripovednik, dramatik, esejist in politik Rudi Šeligo. Bil je izredno aktiven kot predsednik Društva slovenskih pisateljev v času osamosvajanja Slovenije in minister za kulturo v vladi Andreja Bajuka.
- **15. 5. 1820** se je rodila angleška medicinska sestra Florence Nightingale, pionirka v strokovnem šolanju bolniških negovalk.
- **15. 5. 1990** je začela JLA razoroževati slovensko teritorialno obrambo. Temu so se uprli poveljniki nekaterih območij. Tako je bil to začetek vojne v Sloveniji in ne 27. junij 1991.
- **16. 5. 1860** je Davorin (Martin) Jenko na Dunaju zložil napev pesmi Naprej, zastava Slave Simona Jenka. Pesem je kmalu postala neuradna slovenska himna.
- **16. 5. 1990** je slovenska skupščina izvolila Lojzeta Peterleta za mandatarja prve demokratično izvoljene slovenske vlade. Vlado so izvolili dan kasneje.

Utopični socializem

14. maja 1771 se je rodil najbolj znan utopični socialist Anglež Robert Owen. Na Škotskem je poskušal ustanoviti delavsko kolonijo. V svojih tovarnah je odpravil delo otrok in ustanovil prve zadruga proizvajalcev in porabnikov, bolniške blagajne, čitalnice in knjižnice. Kritiziral je kapitalistični sistem izkoriščanja in uvajal svojevrstno komunistično miselnost.

Življenjsko sposobnost svojih idej je poskušal dokazati v ZDA. Leta 1825 je tam ustanovil komuno Nova harmonija, toda samo za kratek čas. Ko je propadla, se je vrnil v domovino, vendar ni odnehal. Ustanavljal je posebne trgovine za gospodarsko menjavo, v katerih so delavci lahko kupovali z boni, in zadruga za pomoč delavcem. Ko so vsi poskusi spodleteli, je organiziral sindikat Velika narodna strokovna zveza in se zavzemal za uvedbo 10-urnega delovnika in za omejitev dela žensk in otrok. Umril je obubožan leta 1858.

Utopični socializem so poimenovali socializem prvih socialističnih reformatorjev, ko se še ni izkazalo, da je utopičen tudi socializem komunistične diktature.

Kajenje prepovedano

Zaradi velike požarne nevarnosti in tudi zato, ker je tobak menda motil večino ljudi, je kranjski intendant **12. maja 1811** po ulicah in trgih Ljubljane prepovedal kajenje cigar in pip brez pokrovcev. Pri podobnih zakonih so oblasti vztrajale tudi pozneje, ko z graditvijo zidanih hiš in protipožarno strešno kritino ni bilo več praktičnih razlogov zanje.

V 17. stoletju se je kajenje – takrat so ga imenovali pitje tobaka – močno razširilo v vseh družbenih slojih, od kmetov do plemičev. Ponekod so že od 17. stoletja uveljavljali prepoved kajenja, kar so ljudje imeli za nedopustno vmešavanje v zasebno življenje. Splošna prepoved ni nikoli zaživele, zato pa je država strogo uveljavljala prepoved kajenja na javnih mestih, kar je bilo povezano tudi s požarno varnostjo.

Kajenje je v javnosti predmarčne dobe postalo simbol političnega uporništvu in zato politične sumljivosti. Zaradi tega je bilo tudi razumljivo, da je bil eden prvih praktičnih ukrepov marčne revolucije 1848 odprava prepovedi kajenja na javnih mestih.

Anton Korošec

V Biserjanah se je **12. maja 1872** rodil teolog in najvplivnejši slovenski politik pred drugo svetovno vojno Anton Korošec.

V državnem zboru je 30. maja prebral Majniško deklaracijo, ki je zahtevala zedinjenje vseh jugoslovanskih dežel habsburške monarhije v samostojno državno telo pod habsburško oblastjo. Iz tega se je razvilo deklaracijsko gibanje, ki je oktobra 1918 pripeljalo do ustanovitve Narodnega sveta Slovencev, Hrvatov in Srbov za vsa južnoslovanska ozemlja habsburške monarhije. Dr. Korošec je bil izvoljen za njegovega predsednika. Narodni svet je 29. 10. 1918 oklical samostojno Državo Slovencev, Hrvatov in Srbov.

V veliki politični krizi po atentatu na poslance Hrvaške kmečke stranke v jugoslovanski skupščini je Korošec kot clovek kraljevega zaupanja sprejel predsedstvo vlade in skušal rešiti krizo po demokratični poti. Konec leta 1932 je v opoziciji sestavil



Slovensko deklaracijo, ki je zahtevala nov narodni sporazum Slovencev, Hrvatov in Srbov, kar bi bilo izhodišče za Zedinjeno Slovenijo, privlačno za primorske in koroške Slovence. Zaradi tega so ga leta 1933 internirali, vendar je bil kasneje minister več resorjev v različnih vladah. Bal se je za usodo slovenskega naroda in skušal obdržati Jugoslavijo zunaj vojnega spopada. Konec leta 1940 je v Beogradu nenadoma umrl.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajsanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.



strukturiranje in privatizacijo, s katerim bo omogočen izbris SRD iz sodnega registra, likvidacija agencije in prenos javnih pooblastil na DSU.

Slovenska razvojna družba je v skladu z zakonom opravljala naloge, ki so bile vezane neposredno na (1) zakon o zaključku lastninjenja in privatizaciji pravnih oseb v lasti SRD ter dejavnosti v zvezi s prestrukturiranjem gospodarskih družb in

aktivnejše sodelovanje pri izvajanju projektov ohranjanja in odpiranja novih delovnih mest. Poleg navedenih nalog pa je SRD opravljala tudi posle v zvezi s (2) projektним financiranjem in razvojem z zagotavljanjem kapitala za razvojno projektno investiranje in spodbujanjem inovacij in razvoja tehnologije v gospodarstvu. V vlogi projektne financiranja je SRD v odvisnosti od svoje poslovne politike iz svojih lastnih sredstev podpirala in usmerjala projekte gospodarskih družb ne glede na to, ali je bila SRD lastnica družbe ali ne. Pri izvajanju projektne financiranja je SRD delovala strateško v smislu razvoja slovenskega gospodarstva. Pri projektne financiranju je SRD izbirala projekte in gospodarske družbe v okviru javnih razpisov v skladu z lastnimi prej določenimi strateškimi usmeritvami. Čeprav je zakon o Slovenski razvojni družbi prvič neposredno omenjal projektno financiranje, se je ta metoda financiranja uporabljala že v Tehnološko-razvojnem skladu RS, delno pa tudi v Skladu RS za razvoj v obliki programa investicijskega financiranja.

Z oblikovanjem Slovenske razvojne družbe je bila prevzeta tudi dejavnost Tehnološkora-

zvojnega sklada (TRS). Ta je v svojem triletnem delovanju izvajal naložbeno politiko v obliki sovlaganj (kapitalske naložbe), kreditiranja (predvsem dolgoročnega) in v manjšem obsegu z izdajanjem poročev. Med kapitalske naložbe nekdanjega TRS, ki jih je prevzela SRD, je sodil tudi 47,10-odstotni vložek v družbi Oria Computers, d. o. o.

Projekt Oria Computers, d. o. o., Zagorje sodi med kapitalske naložbe nekdanjega TRS. Stanje na projektu je bilo predstavljeno v letnem poročilu SRD za leto 2001. Projekt se je uspešno končal.

Sklep o privatizaciji 47,10-odstotnega vložka SRD v družbi Oria Computers, d. o. o., je sprejel nadzorni svet SRD decembra 1998 na podlagi 16. in 17. člena zakona o zaključku lastninjenja pravnih oseb v lasti SRD. Na podlagi cenitve vrednosti podjetja, ki jo je opravil pooblaščen cenilec po stanju na dan 30. 6. 1998, je znašala prodajna cena za 47,10-odstotni poslovni delež SRD 24,210.000,00 tolarjev.

Razvojno projektno financiranje (RPF) je bilo namenjeno spodbujanju:

- proizvodnje in trženja proizvodov in storitev na podlagi lastnega razvoja in novih tehnologij,
- prenosa raziskovalno-razvojnih rezultatov in invencij v gospodarsko izkoriščanje,
- ustanavljanja gospodarskih družb na podlagi novih lastnih proizvodov in tehnologij ter

- povečanja kvalitete proizvodnje in njene konkurenčnosti, ki temelji na domači tehnologiji in invencijah.

Za izvajanje te dejavnosti je bil določen vir sredstev na podlagi 7. člena zakona o uporabi sredstev, pridobljenih iz naslova kupnine na podlagi zakona o

lastninskem preoblikovanju podjetij (Uradni list RS, št. 45/95). Zakonsko je bila omogočena tudi uporaba lastnih sredstev SRD ter povezovanje z drugimi soinvestitorji pri financiranju posameznih projektov. Zakon o uporabi sredstev, pridobljenih iz naslova kupnin, namreč določa, da se lahko sredstva dodeljujejo preko javnih razpisov samo povratno v obliki posojil. Skupno je SRD v letih 1998—2001 v okviru petih javnih razpisov razpisala 5.234.000.000 tolarjev. V tem obdobju je Slovenska razvojna družba sofinancirala 55 razvojnih projektov v skupni višini 4.062.289.000 tolarjev.

Projekt Ultra, d. o. o., sodi med projekte razvojno projektnega sofinanciranja. Stanje na projektu je bilo predstavljeno v letnih poročilih SRD. Projekt se je končal uspešno.

Na drugem javnem razpisu razvojno projektnega financiranja, objavljenem 16. 10. 1998, je bilo razpisanih 1,5 milijarde tolarjev. Razpisna komisija je v letu 1999 izvedla dokončno presojo 26 prijavljenih projektov. Odobrena so bila dolgoročna posojila 10 podjetjem v skupni višini 1.116.000.000 tolarjev. Družbi Ultra, d. o. o., je bilo odobreno dolgoročno posojilo v višini 150 milijonov tolarjev za petletno obdobje. Zadnji obrok je bil plačan 22. 3. 2004.

Nika Zalaznik, tiskovna predstavnik;
SRD, d. d., v likvidaciji,
Likvidacijski upravitelj D. S. U., d. o. o.

Ultra nima patentov (1)

29. aprila je bil v časniku Demokracija na 18. strani objavljen prispevek novinarka Vide Kocjan z naslovom Ultra nima patentov in podnaslovom 4. odstavek Poleg nepovratnega denarja še nezakonito posojilo.

Navedbe v prispevku razumemo kot posledico nepoznavanja posebnosti delovanja Slovenske razvojne družbe (SRD), saj novinarka svojih navedb o SRD ni preverila pri Slovenski razvojni družbi, ki je še v postopku likvidacije. Ker omenjeni prispevek vsebuje nekatere napačne trditve glede delovanja SRD, v odgovoru želimo jasno predstaviti nekatera dejstva in dopolniti navedbe v objavljenem besedilu.

Glede na zahteve EU o prenehanju delovanja SRD, ker njegova dejavnost ne ustreza zahtevam in merilom EU, je skupščina SRD 31. 7. 2002 sprejela sklep o začetku redne likvidacije, ki se je začela z vpisom sklepa v sodni register 12. 9. 2002. Za likvidacijskega upravitelja je skupščina imenovala družbo D. S. U., d. o. o. Dne 22. 3. 2004 je skupščina SRD, d. d., v likvidaciji sprejela sklep o prenehanju SRD, d. d., v likvidaciji in o razdelitvi premoženja. Državni zbor je 22. 4. 2004 sprejel zakon o prenosu pooblastil, pravic in obveznosti SRD in o prenehanju Agencije RS za pre-



Prireditve za izbrance

Osrednja prireditve ob dnevu upora v Cankarjevem domu, ki jo je prenašala nacionalna TV, je prikazala staro socialistično podobo oziroma pojmovanje NOB in tako zavajala gledalce na enak način, kot jih je zavajala med vojno. Ustvarjalci oddaje so poskrbeli, da je ostala glavna Slovenecv še naprej indoktrinirana – vdana in poslušna dedičem stare ideologije. Nič nismo slišali o revo- »

» luciji (najusodnejšem in najbolj tragičnem delu slovenske zgodovine), o vzrokih za nastanek protirevolucije, nič o resničnih ciljih slovenske partije, o žrtvah, ki jih je povzročilo partijsko vojvodstvo, nobenega soočanja s tistimi realnimi dejstvi, ki so že odkrita in znana. Novodobni partijski služabniki so si pač omisslili spolitizirani partizanski miting in pitali slovensko prebivalstvo samo z osvobodilno tematiko. To je svojevrstno podcenjevanje in žalitev ozaveščenih in demokratično naravnanih Slovencev.

Tudi v EU so nas odpeljali tisti, ki imajo za to najmanj zaslug. Še več: lep del današnjega postkomunističnega ešalona je nasprotoval osamosvojitvi Slovenije in nekateri celo združitvi z EU. Pri slavnostnem vstopu letošnjega prvega maja je naša tranzicijska levica skoraj v celoti odrinila opozicijo, ki je ustvarila temelje za osamosvojitve in poznejšo pridružitve EU. Bila je izločena na enak način, kot so bili izločeni v boju proti okupatorju vsi tisti Slovenci, ki niso bili vključeni v OF. (Domačini v Novi Gorici se niso smeli niti približati prizorišču proslave v svojem kraju!)

Slovenski narod tako še vedno plačuje ceno svoje neodločnosti, služabnosti vladajoči strukturi in politične neozaveščenosti.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Izjemni Slovenec Dr. Jože Bernik

Kako lepo je, če si v tako častljivih letih še tako dejaven, koristen, bister, vseskozi z dobroto navzoč v slovenski javnosti. To je naš dragi Jože! S tem zapisom naj ga predstavimo še tistim Slovincem, ki o njem premalo vedo in ga ne poznajo dovolj.

Dr. Bernik se je rodil aprila 1924



v Puštalu pri Škofji Loki. Druga svetovna vojna ga je doletela kot študenta, ki je moral bežati izpod nacistične okupacije pod drugo – fašistično, v Ljubljano. Nekaj mesecev pred koncem vojne ga je gestapo zaradi delovanja proti okupatorju spravil v ljubljanski zapor. Prav zgodaj je dojel tudi grozote, ki jih je v svetu prinašal porajajoči se nasilni komunizem. Zato je maja 1945 kot nasprotnik vseh totalitarizmov emigriral v tujino. V tujini (Rimu in Madridu) je študiral novinarstvo in ekonomijo, v ZDA je diplomiral še iz mednarodne trgovine in doktoriral iz prava. V upravi velikega mednarodnega koncerna Abbott Laboratories s sedežem v Chicagu je deloval kot podpredsednik in glavni pravnik.

Povsod in ves čas je povezoval Slovence, predvsem pa slovenske študente v tujini. Skupaj s soprogo, zdravnico in znanstvenico dr. Marijo Bernik, sta svojo hišo v Chicagu odprla mnogim generacijam slovenskih študentov in jim omogočila, da so ne samo dobili možnost za študij, ampak da so imeli med študijem tudi svoj dom. V Chicagu je slovenska skupnost štela približno 30.000 ljudi, vendar je bilo slovensko zavednih in aktivnih samo nekaj tisoč. V glavnem so se zbirali pri slovenski župniji sv. Štefana, ki še danes obstaja. Dr. Bernik je organiziral nešteto kulturnih prireditvev in predavanj. Bil pa je tudi v gradbenem odboru, ki je v kraju Lemont blizu Chicaga organiziral graditev

slovenskega kulturnega doma.

Čeprav je imel odgovorno funkcijo, ki ga je vodila tudi po svetu, je zmeraj našel čas, da se je srečal s Slovenci, ki so živeli v Argentini, Kanadi, v Evropi in na Japonskem in so si nepopustljivo prizadevali delovati v prid svobodne in enotne Evrope in neodvisne samostojne Slovenije. Vse svoje moči in tudi finančna sredstva ter bogate zveze z najvišjimi predstavniki ZDA je namenjal razvoju demokracije, uveljavljanju slovenstva in poznavanju Slovenije v svetu. Bil je zelo dejaven član in podpredsednik Slovensko-ameriškega sveta, ki se je takoj po padcu berlinskega zidu še tesneje povezal s Slovensko-kanadskim svetom iz Toronta in začel še aktivneje predstavljati neodvisno in samostojno državo Slovenijo.

Dr. Jože Bernik je bil tudi podporni član Slovenske kulturne akcije iz Argentine, ki jo je podpiral tako moralno kot tudi finančno. Tudi zaradi njegove podpore so lahko izhajala najboljša dela slovenskih pisateljev in pesnikov (Zorka Simčiča, Milana Komarja, Vladimira Kosa).

Po razpadu komunizma v vzhodni Evropi in v Sloveniji se je prek svojih mednarodnih poznanstev dejavno vključil v prizadevanja za priznanje samostojnosti mlade slovenske države. Na prošnjo Demosove vlade je leta 1991 sodeloval tudi kot svetovalec v vladnih delovnih skupinah na pravnem in delovnem področju. S

svojimi bogatimi gospodarskimi izkušnjami in povezavami je pomagal slovenskim gospodarskim predstavnikom vzpostavljati sodelovanje z ameriškim gospodarstvom. Zavzemal se je za demokratizacijo medijev, za razvoj civilne družbe v Sloveniji, zadnja štiri leta pa je poslanec v državnem zboru Republike Slovenije.

Dr. Jože Bernik je bil predsednik Svetovnega slovenskega kongresa od leta 1994 do 2000. Od leta 2000 je njegov častni predsednik. V delu Svetovnega slovenskega kongresa je deloval od njegovih začetkov leta 1989, ko je bil član pripravljalnega odbora za njegovo ustanovitev, kar se je zgodilo leta 1989 na srečanju katoliških izobražencev v Dragi.

Bil je tudi aktiven član odbora na ustanovnem zasedanju kongresa 27. in 28. junija 1991 v Ljubljani, kjer je se v prvih dneh osamosvojitvene vojne za neodvisno Slovenijo večina udeležencev ustanovnega kongresa SSK na čelu z dr. Bernikom takoj začela neposredno dogovarjati z najvišjimi predstavniki vlad držav, v katerih so živeli, za diplomatsko priznanje nove države Slovenije. Dr. Bernik je s svojimi prizadevanji in zvezami za diplomatsko priznanje Slovenije s strani ZDA bistveno pomagal preseči ameriško uradno stališče do Slovenije.

Kot izjemen človek in osebnost je tudi bistveno pripomogel k uspehu dosedanjih sedmih srečanj slovenskih znanstvenikov, podjetnikov, raziskovalcev in zdravnikov iz domovine in tujine, ki so se tudi zaradi njegovega osebnega zavzemanja množično udeleževali srečanj, na katerih želijo pomagati svoji nekdanji domovini in doseči njeno lepšo in boljšo prihodnost.

Zaradi izjemnega prispevka, ki ga je dr. Jože Bernik vložil v dobro slovenstva in Slovencev, zaradi njegovih zaslug pri osamosvojitvi in mednarodnem priznanju ter razvoju demokra-



cije v Republiki Sloveniji, ga ob njegovi 80-letnici Svetovni slovenski kongres predlaga za najvišje slovensko odlikovanje zlati častni znak svobode RS.

Bog te živi še mnoga leta, naš dragi častni predsednik!

Mag. Stanislav Raščan,
Svetovni slovenski kongres

Nestrpna županja

Dogodki v zvezi z ljubljansko županjo na dan proslave ob vstopu v EU v Ljubljani, o katerih smo lahko brali v časopisju in poslušali po radiu, so spravili v jezo nemalo Ljubljancanov in ne samo Ljubljancanov, ampak kar številne Slovence po Sloveniji. Njena nadutost in gnev, uperjena proti J. Jansji, ki mu je hotela preprečiti govor na Kongresnem trgu oz. v parku Zvezda, kot ga sama imenuje, je nezaslišano. Kaj pa je županja naredila glede vstopa v EU, da si danes na tak način lasti pravico odločati, kdo bo govoril na proslavi ob vstopu v Evropo? Kdo ji je vcepil v glavo, da preprečuje govoriti človeku, ki pripada opoziciji in je eden tistih, ki si je med prvimi postavil za nalogo vstop v EU? Tega se ni spomnila županja, ki skače iz stranke v stranko in išče koristi! Vsekakor pa bi navzoči na proslavi zagotovo pogrešali J. Janšo in zelo redki bi pogrešali županjo. Drugo, kar ji mnogi upravičeno zelo zamerijo, je izrazito nasprotovanje človekovim pravicam, ker teh ne spoštuje. Prav tako ne spoštuje ustavnega sodišča. Dokaz za to je, da je županja, potem ko je ustavno sodišče zavrnilo njeno pobudo za ustavitev referendumu o džamiji, dala zahtevo za referendum znova v presojo isti ustanovi! Ne spoštuje volje ljudi. V resnici sploh ni problem graditev muslimanskega centra, saj graditev takega in tako zastavljenega centra ni v skladu z živ-

ljenjem Slovencev in nima prav nič opraviti s človekovimi pravicami. Ne bi želel biti žaljiv, vendar trdim, da tako kot županja tudi varuh človekovih pravic ne pozna življenja v muslimanskih deželah, kjer ni govora o kakšnih človekovih pravicah, saj je njihovo življenje podobno življenju v srednjem veku. Tak verski sistem oz. islamski režim hočejo sedaj s silo uvesti po vsem svetu, kar lepo dokazujejo teroristični napadi izključno s strani muslimanskih skrajnežev, ki hočejo na silo spremeniti svet. Nasilni teror izvajajo izključno zapeljani mladeniči, ki svojim vodjem slepo sledijo tudi v smrt, medtem ko so vodje lepo na varnem. Premalo je prostora, da bi našteval probleme, ki so nastali zaradi nasilne širitve islama. Tudi tako forsirana graditev džamije v Sloveniji je del te nasilne širitve, sicer bi lahko bili skromnejši. Take nasilne širitve podpirajo predvsem države, ki so strogo islamske in ne dopuščajo nikakršne druge vere, kaj šele da bi tam gradili kakšno katoliško cerkev! Referendum o graditvi tako velikega islamskega centra pač mora biti, saj tega ne moremo kar tako prepustiti volji nekaterih, ki se radi bahajo, da se bojujejo za človekove pravice, kar pa ni res. Referendum o džamiji ni nobena ksenofobija, nikakršno kršenje človekovih pravic, nikakršen nacionalizem in ne sovražništvo, ampak zavarovanje Slovenije in njenih prebivalcev pred nasilnim vdorom verskih skrajnežev, ki hočejo spremeniti podobo naše dežele, kjer bi vsi lahko živeli v slogi, kjer bi bile spoštovane človekove pravice vseh, vendar ne na škodo Slovencev. Po vsem svetu nastajajo problemi zaradi zahtev muslimanskih prišlekov, saj se nikjer nočejo pokoriti zakonom države, v katere so pribežali. Povsod zahtevajo življenje po merah islama, in to tistega, ki so si ga prikrojili v 19. stoletju in nima nič skupnega s Koranom.

Štokelj Silvan, Ljubljana

Partijski relikv!

Kar je partija ukazala, to je bil in je še zakon! Tako so odločili tisti, ki so nam toliko let ukazovali! Kdo so to, pa vemo! Še vedno isti, na čelu je Milan Kučan, ki je sedaj vodja Foruma 21, združbe novopečenih kapitalistov, ki pa imajo doma v "sefu" skrbno spravljeno partijsko knjižico! Za vsak primer! Milan Kučan, nekaj zapriseženi marksist, že dolgo ne govori več o delavcih in brezposelnih. Njim so dovoljene le "sanje". Za forumom pa koraka zvesta četa združene liste, ki skupaj s somišljeniki iz LDS skrbi za "red in disciplino" v državi, čeprav so videti kot jata jastrebov. To združbo držijo skupaj samo kapitalistični interesi in želja po vladanju. V svojih rokah imajo skoraj vso slovensko lastnino in bogastvo, ki je bilo v "gnili" Jugoslaviji zasebna last. Potem pa so prišli Titovi "osvoboditelji" in začeli s poboji in zaplembami. Zaplenjene hiše, posestva, gozdove, gradove so dobili "zaslužni" revolucionarji! Za seboj so imeli in imajo še pravosodje, notranje ministrstvo s policijo, represivne organe torej, in seveda vso ministrsko in sekretarsko "elito"! Kaj so prekrški, jim pove vladajoča kasta, in če ima ta kasta korist od zločincev, jim sploh ne sodijo ali pa sojenje traja tako dolgo, da se obremenilni dokumenti kje izgubijo oziroma zadeva zastara. Bo tako tudi po 1. maju 2004, dnevu, ko je bila samostojna Slovenija sprejeta v Evropsko unijo? Danes mora biti vsakemu Slovencu jasno, da Slovenija, če se ne bi pred trinajstimi leti osamosvojila, danes ne bi bila enakopravna članica Evropske unije. V kolikem času se bo slovenska vlada oz. vsa slovenska administracija sposobna prilagoditi evropskim zakonom, evropskemu razumevanju demokracije in se odpovedati korupciji in klientelizmu? Nekatera postavljena vprašanja raznih medijev glede EU so bila izkrivljena, če ne kar zlonamerna. Mnogi, ki niso odobraval našo osamosvojitve, niti tokrat niso naklonjeni našemu sprejetju v Evropsko unijo ali pa so to sprejeli samo navidezno. Seveda pa se zelo radi kažejo v družbi evropskih veljakov. Slovesnosti so bile povsod po Sloveniji, predvsem pa na mejah z državami, starimi ali novimi članicami EU. Tako tudi v glavnem mestu Ljubljani. Tu pa je prišlo do zapleta. Županja Danica Šimšič iz združene liste (v tem je poanta) je poslala protestno pismo ministru Pavlu Gantarju, zadolženemu za izvedbo slavnosti, ker je bil med govorcev na Kongresnem trgu v Ljubljani napovedan tudi predsednik SDS Janez Janša. Tovarišici županji to ni bilo všeč, predvsem ker je, kakor je navedeno v pismu, že dvakrat "pojasnila" svoje stališče glede govorcev v "parku Zvezda", kot prizorišče slavja imenuje Danica Šimšič. Slovesnost je potekala na Kongresnem trgu in ne v parku Zvezda. Županji pa gre laže z jezika zvezda kot kongres. V svoji ogorčenosti je zagrozila, da bo še "temeljito razmislila", ali bo nastopila na omenjeni prireditvi. Odločitev organizatorjev o nastopu Janeza Janše označuje za "nerazumljivo in NERAZUMNO"! Odziv Šimšičeve je dokaz, da v Sloveniji nekateri oblastniki še vedno delijo ljudi na več in manj vredne! Seveda po partijski liniji, po kateri je bil obnovljen tudi napis NAŠ TITO nad Sabotinom, da se vidi daleč čez mejo. V Boljuncu (Bagnoli) je bila pri partizanskem znamenju samo stara slovenska zastava z rdečo zvezdo. Na občinski stavbi v Dolini, kjer je župan Slovenec B. Pangerc – star partijec – pa nobene zastave. Kakšno sodobno sporočilo Evropi! Geslo SDS pa je: Slovenija, moja domovina, tudi v Evropi!

Marija Vodišek



ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Prvi odhodi v partizane

Politično delo z odbori OF je bila ena najpomembnejših nalog partijskega sekretarja v okrožju, agitacija in zbiranje prostovoljcev za partizane pa ena najtežjih. V Ljubljani pa tudi v zunanjem ljubljanskem okrožju, kjer sem bil partijski sekretar, je bilo veliko ljudi, ki so bili sicer za OF, ni jim pa bilo veliko do tega, da bi odšli v partizane. Odhod v partizane je namreč leta 1942 pomenil skoraj zanesljivo smrt. Ljudi je bilo za tako odločitev zelo težko politično prepričati. Zaradi tega je bilo nagovarjanje za odhod v partizane namenjeno

na Štajerskem ni bilo najuspešnejše, ker je bilo tam manj revnih kmetov kot na Dolenjskem ali na Notranjskem. Večjega odhoda med partizane zato na Štajerskem ni bilo. Med partizani so bili skoraj samo komunisti in še ti so večinoma padli.

V odborih OF je bil uspeh pri zbiranju prostovoljcev za odhod v partizane merilo njihovega političnega dela. Navadno smo prostovoljce pridobili s prepričevanjem na terenu, če so bili člani partije, pa v skrajnih primerih tudi s partijskimi direktivami. V tovarni pri Vidmarju smo imeli šoferja Evge-

bi mi bilo gotovo laže kakor v okrožju, kjer sem deloval na pol legalno in bil vedno v strahu, da me kdo ne spozna. Edina sreča je bila, ker sem imel urejeno izkaznico, da delam pri Vidmarju. Kot partijski sekretar sem bil vseskozi v nevarnosti, da bi me kdo izdal in bi moral takoj iz okrožja. Če bi me partija poslala v partizane, bi takoj, brez oklevanja, tudi odšel. Prepričan sem bil v partijsko resnico. Ni me bilo težko poslati na katero koli dolžnost. Bil sem član partije, vzgojen v partijskem duhu in pripravljen na vse. Ko sem pozneje zaradi odkritja bunker-

pod svoje okrilje na osvobojeno ozemlje. Tudi pisatelja in duhovnika Frana S. Finžgarja so hoteli, toda kdo naj bi mu zagotovil življenje? Odit v partizane je bila zelo tvegana odločitev. Prebivalci Ljubljane so bili večinoma malomeščani. Večidel so dobro živeli. Med njimi so bili inženirji, znanstveniki in profesorji s svojimi družinami. Odločiti se, ali naj gredo tudi ti v partizane, je bilo nelagodno. Izobražence je bilo težko pošiljati v boj. Iz prepričanja in iz človekoljubja so v partizane odhajali predvsem zdravniki. Ranjence so najprej zdravili po domovih, tako na podeželju kot tudi v Ljubljani.

Do kapitulacije Italije je malo izobražencev odšlo v partizane, po kapitulaciji pa so se razmere močno spremenile. V splošnem pričakovanju konca vojne so tudi ljudje iz Ljubljane začeli množično odhajati v partizane. Ker so Ljubljano za Italijani na hitro zasedli Nemci in takoj vzpostavili nadzor na vseh mestnih prehodih, je priložnost za prost izhod iz mesta trajala le nekaj dni. Pred partijo se je zato kmalu po italijanski kapitulaciji znova pojavilo vprašanje, kako v partizane pridobiti tiste, ki so ostali v Ljubljani.

Kakor je partija po eni strani obvladovala OF, pa je bilo zanjo po drugi še pomembneje, da si je podredila partizane. Na to je že od samega začetka skrbno pazila in ni nikdar dopustila, da bi oborožene enote izpustila izpod svojega nadzora. Partizani so zato imeli jasne politične cilje, ki jih je narekovala partija. Kdo pa so bili komandanti in komisarji partizanskih enot, če ne člani partije, tako na začetku kot tudi pozneje. Vojaška vloga partizanskih enot se je zaradi okupacijskih razmer močno okrepla. Partija je z organiziranjem partizanske vojske dosegla najmanj dva cilja: po eni strani je vzpostavila odpor proti okupatorju in se z njo branila, če je okupator napadal, oziroma je z njo napadala, da je po drugi strani okupatorja izzvala in s tem spodbujala socialno revolucijo.

Albert Svetina

P. S. Odlomek je iz knjige spominov Alberta Svetine. Knjiga bo kmalu izšla pri založbi Nova Obzorja, ki izdaja revijo Demokracija. V naslednjih številkah bomo objavili še nekaj zanimivih odlomkov.



V Ljubljani in okolici je bilo veliko ljudi, ki so bili sicer za OF, ni jim pa bilo veliko do tega, da bi odšli v partizane.

predvsem ljudem, ki so bili prežeti z odporom proti okupatorju ali pa so bili zavezani partijski ideologiji in disciplini. Prav tako iz partizanov ni bilo vrnitve. Dezertstvo iz partizanskih vrst je pomenilo smrt.

Prepričevanje za odhod k partizanom je bilo v prvih letih vojne ponekod, npr. na Štajerskem, še težje kot v Ljubljani in njeni okolici. Za ideološko obarvano partizansko odporiško gibanje je bilo na Štajerskem med drugim manj socialno primerne prebivalstva. Nagovarjanje za odhod v partizane

na, ki se je jokalo, ker je dobil partijsko direktivo in je moral v partizane. Doma je pustil otroka in ženo in odšel v gozdove zaradi partije, v katero je malo pred tem vstopil. Zanj in za njemu podobne je bil odhod v partizane resnično zelo težak.

Zame odhod v partizane že od vsega začetka ni predstavljal posebnega problema. Od otroštva naprej sem bil antifašist, navajen na težke življenjske razmere, bil pa sem tudi brez obveznosti. Celó želel sem, da bi odšel v partizane. V enoti bi se počutil varnejšega. Tam

ja, ki sem ga pri svojem partijskem delu v okrožju uporabljal, prišel v težak položaj in me je partija iz okrožja poklicala, sem šel brez ugovora. Če bi padel, bi pač padel. Ob sebi nisem imel šestnajst in več spremljevalcev, kot so jih imeli člani CK.

Z odhodi v partizane se je prekrivalo tudi vprašanje izobražencev, ki niso hoteli iz Ljubljane, ker so imeli v mestu svoje družine, stanovanja itd. V Ljubljani so bili vezani na svoje premoženje in delo, v partiji pa so po drugi strani želeli, da bi znane osebnosti iz Ljubljane dobili

OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA - PRIČEVANJE ALBERTA SVETINE

Albert Svetina-Erno, roj. 1915 v Dolnjih Ležečah pri Divači, je danes po vsem, kar je doživel, izpovedal in ne nazadnje tudi zapisal, predvsem živa priča slovenske polpretekke zgodovine. Je priča dogodkov in časa, ko se je hrepenenje po svobodi in pravičnosti utopilo v poplavi laži, prevare in nasilja.



... Ko sem slišal vpitje iz kleti, sem vprašal poročnika, ki je v močno zstraženi Slaviji izdajal dovoljenja za prihod in izhod iz stavbe: »Janez«, poznal sem ga namreč še iz Bele Krajine, »kaj je tukaj spodaj?« »Ju, Erno« pravi, »pusti ti to. Boljše, da se ne zanišaš za te stvari. Tukaj prihajajo samo Maček, Ribičič in Rusi.« In potem sem bil tiho. To je bilo vse zelo tajno. Niti ljudje v Slaviji nismo vedeli, kaj je v kleti. Čeprav pred prihodom Ozne v Slaviji ni bilo zaporov, so bili poslej v njenih kletih posebni zaporniki, za katere je veljal najstrožji zapor. Zanj so vedeli samo najbolj pooblaščen. V klet so odhajali Maček, sovjetska misija in nekateri posebej pooblaščen načelniki Ozne, kot npr. Mitja Ribičič...

Fotografije iz osebnega arhiva Alberta Svetine



Knjiga bo predvidoma izšla do poletja 2004. Priloženo naročilnico skupaj s kopijo potrdila o plačilu pošljite na naslov: Nova Obzorja, d. o. o., Komenskega 11, 1000 Ljubljana, Številka TRR: 24200-9004125033. Knjigo lahko naročite tudi na telefonski številki: 01-434-54-63 ali na elektronskem naslovu: obzorja.narocnine@siol.net ali plačate v tajništvu založbe na Komenskega 11 v Ljubljani.

■ ■ ■ Odraščal je na Primorskem, prežet z antifašizmom in krivicami, ki jih je občutil na sebi in jih s seboj prinesel v predvojno Ljubljano. Od primorskega emigranta, ki je v težkih razmerah prišel do poklica in si našel službo, do aktivista v odporu proti italijanski okupaciji med vojno ni bilo daleč. Od delovanja v odborih OF do partije je bila pot še krajša. Hitro je postal partijski sekretar, nato inštruktor CK KPS, obiskoval partijsko šolo CK KPS in od tod prišel v Ozno, kjer je bil najprej začasno Mačkov namestnik, nato pa kot partijski sekretar njegov pomočnik do prihoda v Ljubljano. Tukaj je prevzel ekonomske naloge oz. ropanje za Ozno in med drugim prevzel "čiščenje" Brezarjevega brezna v Podutiku. Kot načelnik Ozne za Primorsko je nadaljeval oznovsko prakso s podtalno dejavnostjo na meji z zavezniško vojaško cono, nato pa v ljubljanski Ozni nadzoroval pošto. Po izključitvi iz Ozne se je vpisal na srednjo tehniško šolo, nato pa je po "čudnih naključjih" postal poverjenik v ljubljanskem mestnem ljudskem odboru. Po preiskavi stanovanja je konec februarja 1949 pobegnil na Madžarsko, kjer je najprej deloval v politični emigraciji, nato pa so ga Madžari, ker mu kot nekdanjemu pripadniku Ozne niso več zaupali, obsodili in zaprli. Albert Svetina je po letu 1990 ena redkih prič, ki je spregovorila. Tisto, česar se njegovi nekdanji sodelavci ne spominjajo več, mu je še vedno živo pred očmi. Zdaj priča tudi za tiste in o tistih, ki so bili zraven, pa molčijo in se nočejo, ne smejo ali ne morejo spominjati. Prav tako priča za tiste, ki jih takrat še ni bilo in tega krutega časa niso doživeli in ne vedo ali pa nočejo vedeti ali verjeti. Za odkrito besedo, ki jo je najprej zastavil ob odkrivanju resnice o Brezarjevem breznu, so mu nenadoma zastali vsi postopki v zvezi z urejanjem njegovega statusa v novi, svobodni Sloveniji. Kratenje njegovih pravic zato posredno govori o naravi sistema in oblasti v sedanji Sloveniji. Obremenjenost s polpreteklo zgodovino in strah pred resnico o polpreteklosti sta zelo močna. Svetina torej ne govori samo o preteklosti, ampak tudi o sedanjosti.

Nekaj odlomkov iz spominov Alberta Svetine, ki bodo kmalu izšli pri založbi Nova obzorja, v nadaljevanjih objavljamo tudi na straneh Demokracije.

Po posebni prednaročniški ceni 5.100 SIT nepreklicno naročam knjigo OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA - PRIČEVANJE ALBERTA SVETINE

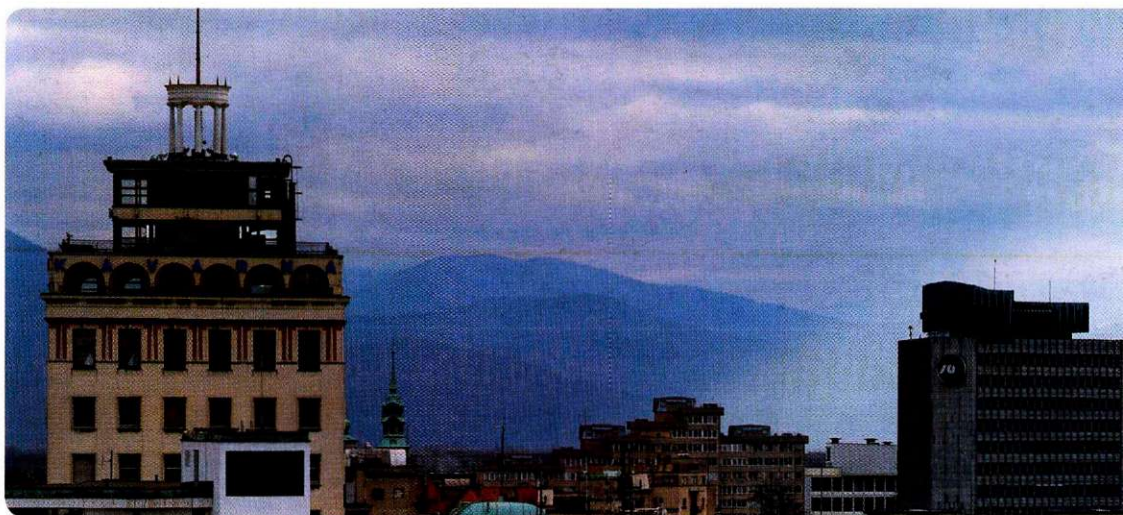
ime in priimek: _____ datum: _____

ulica: _____

kraj, poštna št.: _____ podpis naročnika: _____

Knjiga bo predvidoma izšla do poletja 2004. • V ceni je všteti DDV, ni pa všteta poštnina.

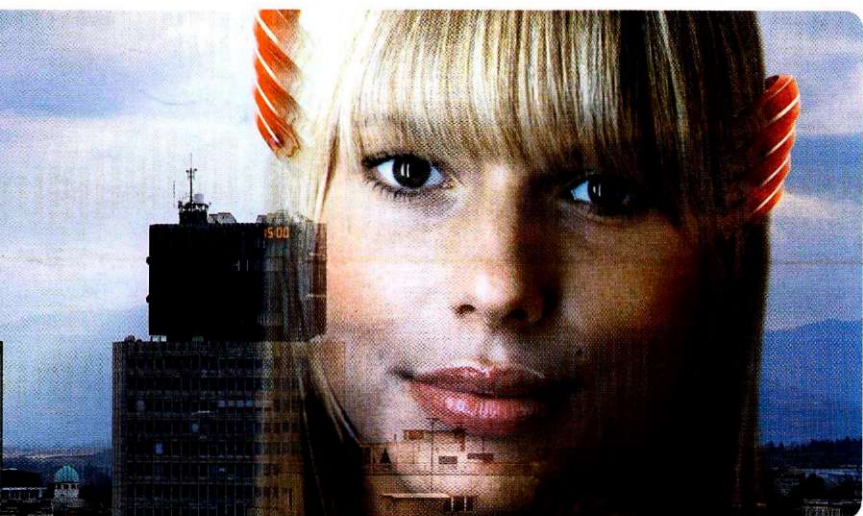
Kako hitro je življenje?



Med prvimi operaterji na svetu in kot edini slovenski smo uvedli UMTS (univerzalni Mobitelov telekomunikacijski sistem), tretjo generacijo mobilnih telekomunikacij.

Zaradi izpopolnjenega prenosa podatkov (do 384 kb/s) zagotavlja UMTS uporabo vsebinsko bogatih avdio in video storitev ter pošiljanje in sprejemanje multimedijskih vsebin nekajkrat hitreje kot sistem GSM. S tem omogočamo bolj kakovostno uporabo že znanih in razvoj novih storitev. **Mobilnik je tako postal prenosni multimedijski pripomoček**, ki združuje lastnosti telefona, fotoaparata, kamere, interneta, televizije in radia.

Začnemo novo štetje na področju slovenskih mobilnih telekomunikacij.



Agencija 41. design: LUMS Studio, foto: T. Gregorič, J. Puské Mobitel d.d. - 1537 Ljubljana

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

